

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตรศึกษา)
ปริญญา

คหกรรมศาสตรศึกษา สาขา อาชีวศึกษา
สาขา ภาควิชา

เรื่อง ทักษะการมีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย

Attitude Towards Divorce and Social Adjustment of University Students

นามผู้วิจัย นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพ จัตุราภรณ์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติพจน์ รังษยาธร, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา (รองศาสตราจารย์ไพโรจน์ พิพนาค, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย

Attitude Towards Divorce and Social Adjustment of University Students

โดย

นางสาวอุบล ตีรรัตน์วิชา

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตรศึกษา)

พ.ศ. 2552

อุบล ตรีรัตน์วิชา 2552: ทักษะที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคมของนิสิต
นักศึกษามหาวิทยาลัย ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สหกรรมศาสตรศึกษา)
สาขาวิชาสหกรรมศาสตรศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพ ฉัตรภรณ์, Ph.D. 163 หน้า

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบ 1) ทักษะของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการหย่าร้าง และ
2) การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 478 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้พรรณนาสถิติแสดง
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความ
แปรปรวน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นิสิตนักศึกษาสามในสี่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 19.91 ปี มีผลการเรียนเฉลี่ย
2.88 สามในสี่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรี และต่ำกว่า บิดามารดาประกอบ
อาชีพค้าขาย หรือประกอบธุรกิจ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และบิดามารดาเป็นผู้ที่ทำให้
ค่าใช้จ่ายส่วนตัว มีการเข้าชั้นเรียนมากกว่าร้อยละ 80 และทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยบางกิจกรรม นิสิต
นักศึกษา มีทัศนคติต่อการหย่าร้างเห็นด้วยในกรณี ก่อนตัดสินใจหย่าควรปรึกษาผู้ที่ไว้วางใจได้และ ควรอธิบาย
เหตุผลให้ลูกเข้าใจ ความขัดแย้งมักพบในคู่สมรสที่มีอายุน้อย นอกจากนี้ปัญหาเศรษฐกิจ การแยกกันอยู่และ
การแต่งงานแบบคลุมถุงชนอาจนำไปสู่การหย่าร้างและ การหย่าร้างส่งผลกระทบต่อสังคม นิสิตนักศึกษาได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่ (92.7%) มีการปรับตัวทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง โดยการปรับตัวทางสังคมด้านความรู้สึกต่อตนเอง และด้านการเข้าสังคมอยู่ในระดับดี ด้านการเรียนอยู่ใน
ระดับปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตนักศึกษา ที่มีต่อการหย่าร้างที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา
การอบรมเลี้ยงดูและ การปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน และการเปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนิสิต
นักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างในทุกกลุ่มตัวแปร

Ubon Triratwicha 2009: Attitude Towards Divorce and Social Adjustment of University Students. Master of Arts (Home Economics Education).
Major Field: Home Economics Education, Department of Vocational Education.
Thesis Advisor: Assistant Professor Suparp Chatraphorn, Ph.D. 163 pages.

The objectives of this study were to investigate and compare: 1) University students' attitude towards divorce and 2) Social adjustment of university students. Multistage random sampling technique was used to draw a sample of 478 students. Data were analyzed to obtain descriptive and inferential statistics - independent sample t-tests and ANOVA.

The findings showed the attitude towards divorce as expressed by students at a high level were; consulting reliable people before making decision; explaining the reason to children; conflicts occurred more in younger couples; economics problems, separation and arranged married may lead to divorce; impact of divorce to the society. Almost all students (92.7%) came from democratic nurturing families. The students had good social adjustment in self-concept and social adjustment, at a moderate level in studying.

The result showed no difference found in students' attitude as compared by parent's marital status, family nurturing and social adjustment. The same manner appeared in comparison of social adjustment.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง "ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย " สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาพ ฉัตรภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้ให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ และมีคุณค่า รวมทั้งให้กำลังใจ ให้ความกรุณา และช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งแล้วเสร็จ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีพสุมน รังสยธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ท่านกรุณาชี้แนวทางในการปรับปรุง และตรวจแก้ไขงานวิจัยอย่างละเอียด ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่านที่ให้ความกรุณาในการตรวจแก้แบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ และวางรากฐานต่างๆ ในการทำงานวิจัย ผู้วิจัยระลึกและนำความรู้นั้นมาใช้ตลอดเวลาที่ทำกรวิจัย ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาจากอาจารย์ทุกท่าน และขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา นายอรุณศักดิ์ ตริรัตน์วิชา และมารดา นางยุพดี ตริรัตน์วิชา ที่ได้ให้คำปรึกษา รับฟัง ร่วมเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่ง ตลอดจนให้ค่าใช้จ่าย และสนับสนุนในทุกๆ ด้านเสมอมา ขอขอบพระคุณพี่กา พี่ดัน บอล เพื่อนๆ และพี่น้องสาขาคหกรรมศาสตรศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือ ทั้งในการเก็บข้อมูล การแจกข่าวสารต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจให้กันเสมอมา ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษาทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

คุณค่าอันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ และวางรากฐานทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

อุบล ตริรัตน์วิชา

พฤษภาคม 2552

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ	8
การสมรส และการหย่าร้าง	13
ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู	28
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว	41
สมมติฐานการวิจัย	50
กรอบแนวคิดการวิจัย	51
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	52
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การทดสอบเครื่องมือ	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์	67
ผลการวิจัย	67
ข้อวิจารณ์	113
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	120
สรุปผลการวิจัย	120
ข้อเสนอแนะ	128
เอกสาร และสิ่งอ้างอิง	131
ภาคผนวก	145
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย	146
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	148
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำวิทยานิพนธ์	150
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	152
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	163

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวเลือกของแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	55
2	จำแนกพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม	59
3	ข้อมูลพื้นฐาน	73
4	ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง	79
5	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย	86
6	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว	91
7	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย พิจารณาเป็นรายบุคคล	92
8	พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมพิจารณาเป็นรายบุคคล	93
9	พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมในภาพรวม	93
10	พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านความรู้สึกที่มีต่อตนเอง	95
11	พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเข้าสังคม	97
12	พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียน	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ของนิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรส ของบิดามารดาแตกต่างกัน	102
14	ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีรูปแบบการ อบรมเลี้ยงดู แตกต่างกัน	103
15	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเพศสัมพันธ์เป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว ของนิสิตนักศึกษาที่มีรูปแบบการ อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน	104
16	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตร ควรอยู่กับบิดา ของนิสิตนักศึกษาที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน	104
17	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสตัดสินใจ หย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ของนิสิตนักศึกษาที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน	105
18	ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีระดับการ ปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	106
19	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นหญิง และชายที่มีระดับ การศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรสของนิสิตนักศึกษา ที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อมีปัญหาคบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	108
21	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	108
22	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	109
23	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดาของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	109
24	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	110
25	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นคู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่ายของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	110
26	ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	เปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรส ของ บิดามารดาแตกต่างกัน	112

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของการหย่าร้างตามแนวคิดของ Booth and White	20
2	แผนภูมิแสดงอิทธิพลที่มีต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคล	50
3	กรอบแนวคิดการวิจัย	51

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยได้ระบบทุนนิยม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นวัตถุ รวมทั้งกระแสบริโภคนิยม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง และมีสถานะการแข่งขันในทุกด้าน ส่งผลให้วิถีชีวิตครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือสมาชิกในครอบครัวมีการดิ้นรนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในครอบครัว และการมีเวลาให้ครอบครัวลดลง บทบาทของสมาชิกในครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวอ่อนแอลง โดยจะเห็นได้จากสถิติการหย่าร้างในประเทศไทยที่มีเพิ่มสูงขึ้นเป็น 2 เท่าในรอบ 10 ปี ซึ่งจากเดิมในปี พ.ศ. 2539 มีสถิติการหย่าร้างร้อยละ 13 แต่ในปี พ.ศ. 2549 มีสถิติการหย่าร้างสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 26 หรือมีการหย่าร้าง 1 คู่ทุกๆ การจดทะเบียน 5 คู่ โดยเฉลี่ยหย่าร้างกันชั่วโมงละ 10 คู่ (กรมการปกครอง, 2549)

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มการเกิดครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยจัดเป็นลักษณะครอบครัวที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ที่เป็นลักษณะครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว (Single parent family) อันเกิดจากการสิ้นสุดชีวิตคู่ 4 รูปแบบ คือ การละทิ้ง การหย่าร้าง การแยกทาง และการที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต ซึ่งครอบครัวในลักษณะนี้มีประมาณ 1.3 ล้านครอบครัวในประเทศไทย นอกจากนี้ยังพบรูปแบบของครอบครัวที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา 3 รูปแบบที่สำคัญคือ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว บิดาหรือมารดาคนเดียวเลี้ยงดูบุตร ครอบครัวเร่ร่อน และครอบครัวที่ตนเองซึ่งเป็นผลจากการขาดวุฒิภาวะของคู่สมรส (สุจิตต์ ไตรพิทักษ์, 2549) การแตกสลายของครอบครัวไม่ว่าในรูปแบบใดนับเป็นวิกฤติการณ์ที่สำคัญของสังคมเพราะครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ดังนั้นเมื่อมีการหย่าร้าง หรือเกิดรูปแบบครอบครัวที่เรียกว่า “บ้านแตก” (Broken Home) สมาชิกทุกคนย่อมได้รับผลกระทบในหลายด้านทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ ผลกระทบทางอารมณ์ และจิตใจโดยเฉพาะบุตร ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุตรจะเกิดในหลายด้านโดยเฉพาะบุตรที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งผลกระทบอาจเกิดทั้งในระยะสั้น และส่งผลกระทบยาวทั้งในด้านจิตใจ การปรับตัว ทัศนคติ

ที่มีต่อตนเอง ต่อการมีครอบครัว และการหย่าร้าง บุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่แสดงออก และคุณลักษณะบางประการ เช่น ความรับผิดชอบ การมีวินัย และอาจส่งผลกระทบยาวจนกระทั่งบุตรจากครอบครัวที่หย่าร้างไปมีครอบครัวของตนเอง และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาครอบครัวในอนาคต (Sarrazin and Cry, 2007 อ้างใน ประภัศสร จันทรสถิตย์พร, 2550ก)

สาเหตุของการหย่าร้างโดยมากมาจากสัมพันธภาพในครอบครัวที่เปลี่ยนไป การนอกใจคู่สมรส แต่ที่พบมากอีกประการคือการมีทัศนคติต่อเรื่องการหย่าร้าง ที่คู่สมรสเลือกการหย่าร้างเป็นวิธีการแก้ปัญหา หรือทางออกในการยุติปัญหาในครอบครัวแทนที่การแก้ปัญหาด้วยวิธีการอื่นๆที่สามารถจะช่วยพัฒนาสัมพันธภาพในครอบครัวให้ดีขึ้น ประกอบกับปัจจุบันการหย่าร้างได้รับการยอมรับ และเปิดเผยมากขึ้น ตัวอย่างเช่น สื่อที่มีการเผยแพร่พฤติกรรมการหย่าร้างของนักแสดงหรือคนดังในสังคมจนเกิดเป็นกระแสการหย่าร้าง (พระธรรมนิเทศ, 2551) รวมทั้งค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปในการใช้ชีวิต ทำให้ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการหย่าร้างเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยเฉพาะทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาหย่าร้างกัน โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง หลายคนกลัวความล้มเหลวในชีวิตแต่งงาน ในทางกลับกันเมื่อแต่งงานแล้วพวกเขาเลือกการหย่าร้างเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบว่า การอยู่ร่วมกันของบิดามารดา มีผลต่อการทำผิดกฎหมายของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภาคใต้ของประเทศไทยอีกด้วย (กตัญชลี ณรงค์ราช, 2543) อย่างไรก็ตามทัศนคติของวัยรุ่นไม่ได้เกิดขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงตามกระแสสื่อเท่านั้น แต่ทัศนคติของบุคคลเป็นผลมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพครอบครัว และสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่แตกต่างกันของวัยรุ่น สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเกิดทัศนคติในเรื่องต่างๆ

การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวดังที่กล่าวมา ดังนั้นบิดามารดาจึงมีเวลาให้นุตรน้อยลง และบางครอบครัวลักษณะที่เป็นครอบครัวบิดา มารดาคนเดียวเลี้ยงดูบุตร (Single parent family) บิดามารดา จึงยังมีเวลาให้นุตรน้อยลงเป็นผลให้บางคนทดแทนเวลาให้นุตรด้วยวัตถุ เงินทอง แทนการให้ความรัก ความอบอุ่น หรือในบางกรณีที่บิดามารดาหย่าร้างกัน อาจเลี้ยงดูบุตรให้เกลียดชังอีกฝ่าย ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541) โดยเฉพาะบุตรที่อยู่ในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีแนวคิดเป็นอิสระมักทำอะไรตามใจตนเองโดยไม่คำนึงถึงผิดชอบชั่วดี บิดามารดาควรให้การอบรมเลี้ยงดู และให้ความรัก ความอบอุ่น ให้อิสรภาพพอสมควร และมีการพูดคุยกันภายในครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งการทำตัว

เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันย่อมส่งผลให้วัยรุ่นมีบุคลิกภาพ เจตคติ และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2543)

วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ต้องการมีตำแหน่ง และความต้องการการสนับสนุน วัยรุ่นจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเพื่อให้เกิดการยอมรับจากสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545) โดยเฉพาะเมื่อเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อม และการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากเดิม และสังคมของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีคนที่มาจากครอบครัวต่างกัน วัฒนธรรมแตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน วัยรุ่นจึงต้องมีการปรับตัวในหลายด้าน ทั้งนี้วัยรุ่นแต่ละคนมีการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไปอาจขึ้นกับพื้นฐานครอบครัวของแต่ละบุคคล เช่น ถ้าวัยรุ่นมีครอบครัวแตกแยก บิดามารดาหย่าร้าง หรือแยกทาง เด็กจะมีความบกพร่องเกี่ยวกับการพัฒนาการในการมีความรักต่างเพศ บางรายอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพศตรงข้ามทำให้เกิดปัญหาการปรับตัว แต่ในวัยรุ่นบางรายที่มีครอบครัวหย่าร้างอาจปรับตัวได้ดี มุ่งความสนใจไปที่การเรียน หรือกิจกรรมอื่นๆ เป็นต้น (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541)

นิสิต นักศึกษาเป็นวัยที่เมื่อจบการศึกษาจะเข้าสู่สังคมการทำงาน การปรับตัว การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน และก้าวสู่การเป็นบิดามารดาในอนาคต ดังนั้นการที่นิสิตนักศึกษามีทัศนคติต่อการมีครอบครัวอบอุ่น โดยปราศจากการหย่าร้าง ก็จะสามารถสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความเข้าใจย่อมส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม และลดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเด็กกับยาเสพติด การฆ่าตัวตาย (กฤษณา พันธุ์วานิช, 2550) เนื่องจากทัศนคติของบุคคลเป็นดัชนีชี้ว่า บุคคลนั้น คิดและรู้สึกอย่างไร กับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคต (Roger, 1978 อ้างใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) และในทางจิตวิทยาถือว่าทัศนคติมีผลโดยตรงต่อการทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น (สุบิน ยุระรัช, 2547ก)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นความสำคัญยิ่งที่ควรทำการศึกษาว่านิสิตนักศึกษามีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู การปรับตัว และพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการหย่าร้างแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และผลจากการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษา สถาบันการศึกษาต่างๆ สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้อง

ทัศนคติที่ดีต่อการมีครอบครัวที่อบอุ่นเพื่อลดปัญหาการหย่าร้าง และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวนำผลการวิจัยมาใช้ปรับแนวทางการให้คำปรึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา มารดาคนเดียวที่เลี้ยงดูบุตร (single parent) เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะครอบครัวอบอุ่น ซึ่งเป็นหนึ่งใน 17 เป้าหมายของนโยบายที่รัฐบาลประกาศวาระแห่งชาติ สู่การเป็นเมืองไทยแข็งแรง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบ

1. ทัศนคติที่มีของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีต่อการหย่าร้าง
2. การปรับตัวของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. บิดามารดา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ในทัศนะของวัยรุ่น เพื่อนำไปสู่การอบรมเลี้ยงดู และการปลูกฝังค่านิยม และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องการหย่าร้างเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาครอบครัวในอนาคตของวัยรุ่น
2. สถาบันการศึกษาต่างๆนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องทัศนคติที่ดีต่อการมีครอบครัวที่อบอุ่นเพื่อลดปัญหาการหย่าร้าง
3. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวนำผลการวิจัยมาใช้ปรับแนวทางการให้คำปรึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา หรือมารดาที่มีลักษณะเป็นครอบครัวพ่อ แม่คนเดียวเลี้ยงดูบุตร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคมของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิม ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

นิยามศัพท์

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ต่อเรื่องการหย่าร้างโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในการพิจารณาในเรื่อง ความหมายของการหย่าร้าง สาเหตุของการหย่าร้าง ผลกระทบจากการหย่าร้าง และแนวทางในการป้องกันปัญหาหย่าร้าง

สถานภาพสมรสของบิดามารดา หมายถึง ลักษณะการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. สถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ หมายถึง การที่บิดามารดาอยู่ร่วมกันอาจจดทะเบียนสมรส หรือไม่จดทะเบียนสมรส
2. สถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (single parent family) หมายถึง การที่สิ้นสุดชีวิตคู่ของบิดามารดา 4 รูปแบบ คือ การละทิ้ง การหย่าร้าง (จดทะเบียนหย่า) การแยกทาง และการที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต (อุบล หลิมสกุล, 2549) ทั้งนี้รวมถึงการที่ญาติบิดามารดาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้เลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีปฏิบัติที่บิดามารดาใช้ในการเลี้ยงดูบุตร รวมถึงการอบรมสั่งสอน การดูแลเอาใจใส่ การส่งเสริมให้กำลังใจ โดยในการวิจัยครั้งนี้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรในลักษณะการให้ความยุติธรรม และร่วมตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการปฏิบัติตนของบุตร บุตรสามารถแสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการคิดเกี่ยวกับเรื่องเรียน เรื่องส่วนตัว การคบเพื่อน การแต่งกาย แต่อยู่ภายใต้กำหนดที่ตกลงร่วมกันกับบิดามารดา บิดามารดาไม่ตามใจจนเกินไป และไม่เข้มงวดเกินไป การลงโทษ และการให้รางวัลจะทำอย่างเหมาะสม ให้ความรัก ให้ความสนใจ และความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรที่ทำให้บุตรรู้สึกถูกปฏิเสธการกระทำที่ตามใจตน หรือถูกควบคุม กำหนดกฎเกณฑ์ให้บุตรทำ ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุตร บิดามารดาคุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา จนทำให้บุตรไม่มีอิสระทางความคิด และการกระทำเท่าที่ควร เมื่อมีการลงโทษจะใช้ทั้งวาจา และท่าทาง เช่น การตี การดุด่า แต่เมื่อมีการให้รางวัลจะขึ้นอยู่กับอารมณ์ของบิดามารดา

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาทำให้บุตรรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ถูกทอดทิ้ง หรือปล่อยให้ทำอะไรตามใจโดยบิดามารดาไม่ดูแลเอาใจใส่ ไม่ให้ความอบอุ่นใจ หรือการช่วยเหลือระหว่างบิดามารดา และบุตรน้อยมาก

การปรับตัวทางสังคม หมายถึง กระบวนการสร้างสัมพันธภาพให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่ม ทั้งกลุ่มเพื่อน และการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเรียน หมายถึง นิสิตนักศึกษา มีความเอาใจใส่ในการเรียน มีความสนใจในการเข้าเรียน และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนสม่ำเสมอ มีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนดี มีความพอใจในสถาบัน และสาขาที่เลือกเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน เช่น การส่งงานตามกำหนดเวลา สามารถควบคุมอารมณ์ ความวิตกกังวล และความเครียดในการสอบได้

2. ด้านการเข้าสังคม หมายถึง นิสิตนักศึกษามีสัมพันธภาพเข้ากับเพื่อน นิสิตนักศึกษา อาจารย์ ครอบครัว การวางตัว การคบเพื่อนต่างเพศ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี อย่างมีความสุข

3. ด้านความรู้สึกรู้สึต่อตนเอง หมายถึง นิสิตนักศึกษา มีการยอมรับ และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม ความภูมิใจ ความเครียด ความกดดันที่ได้รับ มีความพึงพอใจในตนเอง และมีความสุขในการใช้ชีวิตของตนเอง

นิสิตนักศึกษา หมายถึง วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4
ภาคปกติ มหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิม ในกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเรื่องทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย ได้ทำการตรวจเอกสารในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ ทัศนคติ การสมรสและการหย่าร้าง ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู และแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

การศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติได้ทำการตรวจเอกสารในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ ความหมายและ องค์ประกอบของทัศนคติ การเกิดทัศนคติ ประเภทของทัศนคติ และการวัดทัศนคติ

ความหมาย และทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ ความหมายที่แน่ชัดของคำว่า “ทัศนคติ” (Attitude) ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในกลุ่มนักจิตวิทยา หรือกลุ่มผู้ที่ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติ แต่ละกลุ่มที่ทำการศึกษา ค้นคว้าต่างก็ให้คำจำกัดความตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งได้ประมวลมากล่าวไว้เป็นตัวอย่าง ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2539: 393) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง แนวความคิดเห็น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 3) และ ลัดดา กิติวิภาต (2532: 2) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ ที่ใกล้เคียงกัน คือ ทัศนคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมจะมี ปฏิกริยาเฉพาะอย่างในทางบวกหรือในทางลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือ ต่อสถานการณ์ภายนอก

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความหมายของทัศนคติว่าหมายถึง การตอบสนองที่มีความหมายทางสังคมของบุคคล ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากแรงขับภายในของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้ารูปแบบต่าง ๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในภายหลัง (Doob and Matin, 1967)

จากความหมายของทัศนคติที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการมองทัศนคติของนักการศึกษาและ นักจิตวิทยา โดยมีทั้งการให้ความหมายของทัศนคติในด้านจิตใจ ในเชิงสติปัญญา และในเชิงการกระทำ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทัศนคติเมื่อทัศนคติเป็นมโนทัศน์ที่มีนิยามต่างกันออกไป ดังนั้นในการศึกษา และการทำวิจัยในครั้งนี้จะใช้คำนิยามความหมายของทัศนคติต่อเรื่องการหย่าร้าง คือ หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการหย่าร้าง โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในการพิจารณาในเรื่อง ความหมายของการหย่าร้าง สาเหตุของการหย่าร้าง ผลกระทบจากการหย่าร้าง และแนวทางในการป้องกันปัญหาหย่าร้าง

องค์ประกอบของทัศนคติ จากความหมายของ ทัศนคติ Zimbardo and Ebbesen (1970 อ้างใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์, 2531) สามารถแยกองค์ประกอบของทัศนคติได้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (The Cognitive Component) คือ ส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคล ที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั่วไปทั้งที่ชอบ และไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้ หรือคิดว่าสิ่งใดดีมีจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตาม บุคลิกภาพของคนนั้น เป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจาก องค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างกัน ก็เนื่องมาจาก บุคคลมีความเข้าใจ มีความรู้สึก หรือมีแนวความคิด แตกต่างกัน ดังนั้น ความรู้สึกของบุคคล อาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกัน ทั้งในทางบวก และทางลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ และการเรียนรู้

การเกิดทัศนคติ (Attitude formation)

การเกิดทัศนคติไม่เกิดมาแต่กำเนิดแต่เป็นที่ยอมรับกันว่าส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ และการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มต่างๆ ประสบการณ์ส่วนตัวและสื่อสารมวลชนก็มีส่วนต่อทัศนคติของบุคคล ซึ่ง Gorden (1975) ได้กล่าวถึงการเกิดทัศนคติของบุคคลซึ่งมีอิทธิพลมาจากกลุ่มต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มอ้างอิง (Reference group) มีอิทธิพลในการสร้างทัศนคติ บุคคลจะผ่านกลุ่มอ้างอิงกลุ่มต่าง ๆ ไปตามวัย เริ่มจากวัยเด็กกลุ่มอ้างอิงจะเป็นพ่อแม่พี่น้อง อิทธิพลจากพ่อแม่อาจเรียกได้ว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะก่อนเด็กเข้าโรงเรียน เด็กจะพัฒนาค่านิยม (Value) ความเชื่อ (Belief) และความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลักตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่แล้ว รับมาปฏิบัติตามต่อไป ในวัยรุ่นจะเปลี่ยนไปเป็นกลุ่มเพื่อน และในวัยทำงานก็อาจเป็นกลุ่มคนทำงานด้วยกัน หรือกลุ่มคนที่มีความสนใจเรื่องหนึ่งเรื่องใดเหมือนกัน

อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครองในระดับมาก ปานกลาง และน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน (ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ และคณะ, 2549) ทั้งนี้ เนื่องจากเจตคติของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่มีแต่กำเนิด บุคคลเกิดเจตคติขึ้นได้จากการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ และอิทธิพลจากพ่อแม่เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็ก (ธีระพร อุวรรณโน, 2535) ดังนั้นเด็กที่เจริญเติบโตขึ้นจนถึงช่วงวัยรุ่น จึงมีเจตคติที่คล้ายคลึงกับพ่อแม่ ทั้งเจตคติที่มีต่อวัฒนธรรม จารีตประเพณี การดำเนินชีวิต และรวมไปถึงเจตคติทางเพศด้วย

2. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว นักจิตวิทยาสกุลจิตวิเคราะห์เน้นเรื่องประสบการณ์ในวัยเด็กว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาของบุคคล รวมทั้งการพัฒนาทัศนคติด้วยและการได้พบเห็นบ่อยๆ ก็เป็นอีกทางหนึ่งในการสร้างทัศนคติ สิ่งที่พบเห็นอาจเป็นสิ่งที่ของคนหรือมโนทัศน์

3. เกิดจากการเลียนแบบหรือ รับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็กอาจรับทัศนคติของบิดามารดา หรือครูที่ตนนิยมชมชอบมาเป็นทัศนคติของตนได้

ประเภทของทัศนคติ

สามารถแบ่งประเภทของทัศนคติออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. ทัศนคติทางเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร

2. ทัศนคติทางลบ หรือไม่ดี คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือ หรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร และอื่น ๆ

3. ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

การวัดทัศนคติ

ในทางจิตวิทยา การวัดทัศนคติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นไปในทิศทางใด และมีความเข้มเพียงใด จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นของบุคคลนั้น และสามารถวางแผนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ (สุบิน บุระรัช, 2547ก)

การวัดทัศนคติ ควรวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมที่จะแสดงต่อสิ่งนั้น ไม่ใช่วัดทัศนคติต่อสิ่งนั้นโดยตรง เมื่อมีการวัดที่ตรงจุดยิ่งขึ้น ทัศนคติก็จะสามารถทำนายพฤติกรรมหรือการกระทำได้ แม้ว่าทัศนคติจะทำให้มนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองทางพฤติกรรมตามที่ทัศนคติตั้งไว้ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งตายตัว พฤติกรรมอาจไม่เป็นไปตามทัศนคติก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และการยึดถือทัศนคติของบุคคลนั่นเอง (Fishbein and Ajzen, 1975 อ้างใน สุบิน ยุระรัช, 2547ข)

ประโยชน์ของการวัดทัศนคติ

ประโยชน์ของการวัดทัศนคติสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อทำนายพฤติกรรม ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี มากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งทัศนคติของบุคคลจะเป็นเครื่องทำนายว่าบุคคลนั้นจะมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทางใด นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อบุคคลนั้นได้อย่างถูกต้อง และอาจเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ด้วย
2. เพื่อหาทางป้องกัน การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดนั้น เป็นสิทธิของแต่ละบุคคล แต่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข บุคคลในสังคมนั้นควรจะมีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน และไม่เกิดความแตกแยกกันในสังคม
3. เพื่อหาทางแก้ไข การวัดทัศนคติจะทำให้เราทราบว่า บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งไปในทิศทางใด ดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ดังนั้น การรู้ถึงทัศนคติของบุคคลหนึ่งจะช่วยให้เราสามารถวางแผนและดำเนินการแก้ไขลักษณะที่ไม่เหมาะสมของบุคคลนั้นได้
4. เพื่อให้เข้าใจสาเหตุและผล ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เปรียบเสมือนเป็นสาเหตุภายในที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปได้ต่าง ๆ กัน ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมหรือสาเหตุภายนอกประกอบกัน

การสมรสและการหย่าร้าง

การศึกษาเกี่ยวกับการสมรส และการหย่าร้างได้ทำการตรวจเอกสารในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการสมรส ประเภทของการสมรส ความขัดแย้งในชีวิตสมรส ความมั่นคงในชีวิตสมรส การหย่าร้าง สาเหตุของการหย่าร้าง ผลกระทบจากการหย่าร้าง และแนวทางป้องกันการหย่าร้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการสมรส

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การสมรส” หมายถึง การแต่งงาน และ “การแต่งงาน” หมายถึง การทำพิธีให้ชายหญิงอยู่กินกันเป็นผัวเมียตามประเพณี

สุพัตรา สุภาพ (2540) ได้กล่าวถึงความหมายของการสมรส คือ การที่ชายหญิง มีความสัมพันธ์ทางเพศ ในรูปแบบที่สังคมยอมรับ โดยแต่ละสังคมจะมีกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน สำหรับคู่สมรสเพื่อความถูกต้อง เช่น บางสังคมการแต่งงานจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ผ่านพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนมากจะกำหนดการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติซึ่งคล้ายกับความหมายของการสมรสที่ว่า “การสมรส” หมายถึง การที่ชายหญิง 2 คน ตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาซึ่งตามกฎหมายกำหนดว่า การสมรสต้องมีการจดทะเบียนสมรสจึงจะมีผลตามกฎหมาย (พิเศษวิชา มหาคุณ, 2547) แต่ในปัจจุบันมีการให้ความหมายของการสมรสที่แตกต่างออกไปจากเดิมคือ การสมรส หรือการแต่งงาน เป็นการตกลงใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาของชายและหญิง โดยเป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัว อาจหมายรวมถึงคู่ของชายกับชาย และหญิงกับหญิงด้วย และสำหรับชายกับชาย เป็นความรักที่แปลกใหม่โดยที่ทั้งสองสามารถแต่งงานกันได้อยู่ร่วมกันแบบสามีภรรยา (วิกิพีเดีย สารานุกรมออนไลน์, 2550)

ดังนั้นการสมรส คือ การที่ชายหญิงตัดสินใจอยู่ร่วมกันตามความพึงพอใจ แต่อยู่ภายในระเบียบแบบแผนที่สังคมยอมรับ และมีการรับรู้ที่เป็นสัญลักษณ์อักษร และมีผลทางกฎหมายโดยการจดทะเบียนสมรส

การที่ชายหญิงจะสมรสกันจะผ่านการเลือกบุคคลที่ตนพึงพอใจ หรือเหมาะสม แล้วแต่สภาพสังคม และค่านิยม ซึ่งวัตถุประสงค์หลักในการสมรส คือ การพึงพอใจในชีวิตสมรส ความสุข ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตสมรสทั้งกาย และใจ (สุพัตรา สุภาพ, 2540) ซึ่งสามารถอธิบายทฤษฎีที่ใช้ในการเลือกคู่สมรสได้ดังนี้

ทฤษฎีการเลือกคู่สมรสที่กล่าวถึงใน สุพัตรา สุภาพ (2540) คือ

1. The Theory of Homogamy เป็นทฤษฎีที่คู่สมรสจะเลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกับตน เช่น ในด้านการศึกษา ฐานะ สถานภาพทางสังคม ทัศนคติ เชื้อชาติ สติปัญญา และอาชีพที่คล้ายคลึงกับตน เป็นต้น

การเลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองที่มีความรัก ความเข้าใจต่อกัน และเห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง (สุนทรี กาญจนะวสิต, 2539ก)

2. The Theory of Heterogamy เป็นทฤษฎีที่คู่สมรสจะเลือกคู่ครองที่มีความแตกต่างกับตน เช่น อาจแตกต่างชั้นวรรณะ ต่างศาสนา ต่างเชื้อชาติ การศึกษาแตกต่างกัน หรือต่างอาชีพ เป็นต้น

นอกจากนี้ทุกสังคมจะมีการกำหนดแนวคิดการเลือกคู่สมรส ที่เรียกว่าข้อห้ามในการสมรส (Incest taboos) ซึ่งเป็นจารีตประเพณีของสังคมที่ห้ามสมรสหรือร่วมประเวณีของบุคคลที่เป็นญาติกัน (สมาคมวางแผนครอบครัวไทย, 2548) รูปแบบของการเลือกคู่แต่งงานจะมีอยู่ 2 แบบคือ

1. เลือกคู่สมรสจากสมาชิกนอกวงศัวาน (Exogamy) บรรทัดฐานของสังคมจะกำหนดให้เลือกคู่สมรสที่จะแต่งงานด้วยจากสมาชิกนอกกลุ่มสังคม ชุมชน หรือวงศัวาน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมกลุ่มอื่น

2. เลือกคู่สมรสจากสมาชิกในวงศัวาน (Endogamy) บรรทัดฐานของสังคมจะกำหนดให้เลือกคู่สมรสที่จะแต่งงานด้วยเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกันกับตน เช่น ศาสนาเดียวกัน ชนชาติเดียวกัน เพื่อให้เกิดอนุรักษ์รักษาเผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรม

ประเภทของการสมรส

การสมรสสามารถแบ่งได้หลายประเภท อาจแบ่งโดยการจำแนกตามความเป็นใหญ่ จำนวนคู่สมรส ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ที่อยู่อาศัย และที่มาของคู่สมรส โดยการแบ่งประเภทอย่างนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน (สุพัตรา สุภาพ, 2540)

การแบ่งประเภทสมรสตามจำนวนคู่สมรสมีความคล้ายคลึงกับในทางสังคมวิทยาโดยจำแนกประเภทของคู่สมรสตามจำนวนคู่สมรสแบ่งออกเป็น 5 ประเภท สรุปได้ดังนี้ (อานนท์ อาภาภิรม, 2518)

1. Monogamy คือ ครอบครัวแบบที่กฎหมายอนุญาตให้ชายหรือหญิง มีคู่สมรสได้เพียงคนเดียว หรือที่เรียกว่า “ผัวเดียว เมียเดียว” เป็นแบบที่นิยมมากในปัจจุบัน เช่น ไทย ประเทศแถบยุโรป อเมริกา เป็นต้น โดยเฉพาะในสังคมที่เจริญแล้ว โดยเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้การสมรสแบบนี้ได้รับความนิยม คือ การที่สภาพเศรษฐกิจไม่อำนวย ประชากรทั้งชาย หญิงในประเทศมีจำนวนใกล้เคียงกัน สังคมส่วนมากจะกำหนดให้มีลายลักษณ์อักษร ในรูปของกฎหมาย คือ ให้จดทะเบียนสมรสได้เพียงคนเดียว ยกเว้นจะมีการหย่าร้างกันเสียก่อนจึงจะใหม่ได้ แต่บางแห่งห้ามไม่ให้มีการหย่าร้าง

2. Polygamy คือ ครอบครัวที่กฎหมายหรือประเพณี หรือศาสนา อนุญาตให้มีคู่สมรสได้มากกว่า 1 คนขึ้นไป หรือที่เรียกว่า “มากผัวมากเมีย” ซึ่งสามารถแบ่งได้อีก 2 ประเภทคือ

2.1 Polygyny หรือ Pologamy คือ มีชาย 1 คนต่อหญิงหลายคน หรือที่เรียกว่า มากเมีย ซึ่งแม้ในบางประเทศจะมีกฎหมายห้าม แต่ยังพบว่าการปฏิบัติกันมาก เช่น สังคมแอฟริกา ในไทยที่เป็นสังคมมุสลิม ซึ่งถ้าชายมีฐานะดี หรือมีเหตุผลอื่น สามารถมีภรรยาได้ถึง 4 คน เป็นต้น

2.2 Polyandry คือ มีหญิง 1 คน ต่อชายมากกว่า 1 คน หรือที่เรียกว่า มากผัว ซึ่งในประเทศที่เจริญแล้วถือว่าผิดศีลธรรม อาจพบได้หลายแห่ง หรือพบในแถบที่มีประชากรผู้หญิงน้อย แต่มีชายมาก เช่น ในหมู่เกาะ Marquesand ที่หญิง 1 คน มีชายมากกว่า 1 คนยังมีชายเป็นจำนวนมากขึ้นเท่าไร ยังแสดงว่าหญิงมีฐานะมั่งคั่งมากขึ้น เพราะชายคือเครื่องแสดงฐานะของหญิงทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นเป็นตัวกำหนด

3. Promiscuity คือ การที่ชายหญิง สามารถมีเพศสัมพันธ์กับใครก็ได้ โดยไม่มีแบบแผน ซึ่งพบเฉพาะสังคมบางแห่งเท่านั้น เช่น พวกฮิปปี้บางกลุ่ม

4. Group Marriage คือ ลักษณะการสมรสที่กำหนดให้ชายมีภรรยาเมื่ออายุถึงเกณฑ์ที่กำหนด และภรรยาของตนจะถูกแบ่งปันให้ชายอื่นที่มีอายุเท่ากับตนยังไม่เคยพบว่ามี การสมรส ลักษณะนี้ในชนชาติใดๆ แต่ที่พบว่ามีลักษณะใกล้เคียงคือ ชนเผ่า ของ New Guinea ซึ่งประเพณีนี้จะพบในแอฟริกาบางเผ่า เช่น ชนเผ่า Masai

5. Pairing คือ สามีและภรรยาอยู่ด้วยกัน จนกระทั่งภรรยาให้กำเนิดบุตร และสามี ภรรยาจะแยกกันไปหาผู้อื่นๆ ต่อไปอีกซึ่งพบในชนเผ่าพื้นเมืองของออสเตรเลียบางเผ่า

สถานภาพสมรสของบิดามารดาเป็นเรื่องที่มีการศึกษา วิจัยในหลายประเด็นที่น่าสนใจ และมีบทบาทต่อคนในครอบครัวโดยเฉพาะบุตร ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาสถานภาพสมรสที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร เช่น การวิจัยของ สุนทรี กาญจนะวสิต (2539ก) ที่ศึกษาพบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ และการสื่อสารระหว่างบิดามารดากับบุตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร และ การศึกษาของ เพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) พบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาเป็นหนึ่งในตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานทุกวิชาของนักเรียนนอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร แต่มีความขัดแย้งกับผลการศึกษาของ อติศักดิ์ พงษ์กุลผลศักดิ์ และคณะ (2544) ที่พบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนของรัฐ กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี

นอกจากนี้สถานภาพสมรสของบิดามารดายังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุตรดังเช่น ผลการศึกษาของ อนันต์ เมนะรุจิ (2540) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของ นักเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดา พฤติกรรมของบิดามารดา ผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสะกักสันพิทยาที่มีสถานภาพสมรสของบิดาแตกต่างกันมีปัญหาพฤติกรรม และ ปัญหาทางอารมณ์แตกต่างกันอีกด้วย (บัณฑิต ศรีไพศาล และเสาวนีย์ พัฒนอมร, 2544)

ความขัดแย้งในชีวิตสมรส

ความขัดแย้งในชีวิตสมรส (Marital conflict) หมายถึง ความคิดหรือการแสดงออกของคู่สมรสในเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ เช่น การใช้อำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ การโต้แย้ง ตลอดจนจนถึงการทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน เนื่องจากคู่สมรส (ทวิรัสมิ์ ชนาคม, 2518) ซึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวอาจเกิดจากหลายสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษา คู่สมรสที่ระดับการศึกษาต่ำ จะทำให้การสื่อสารกันได้ยากลำบาก ขาดทักษะที่ใช้ในการร่วมแก้ปัญหา และเมื่อเกิดความขัดแย้งมักแก้ปัญหาด้วยการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผล
2. เจตคติ ความรู้สึกนึกคิด และการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่มาจากพื้นฐานความคิด และประสบการณ์ที่ต่างกันเมื่อมาอยู่ร่วมกันโดยปราศจากการปรับตัวเข้าหากันก็อาจมีข้อขัดแย้งได้
3. ทักษะทางสังคม คู่สมรสที่มีทักษะทางสังคมดี จะทำให้สามารถปรับตัว และเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ดี ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับ และสนับสนุนให้กันและกันในครอบครัว
4. ทักษะการสื่อสาร ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวพูดคุยกันด้วยความรัก ความเห็นใจ เข้าใจกัน สมาชิกในครอบครัวควรจะแสดงความรู้สึกต่อกันด้วยความเปิดเผย และจริงใจ คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเพื่อลดความกดดัน และความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นได้
5. การประสบความสำเร็จทางเพศสภาวะ คู่สมรสใดก็ตามที่ปรับตัวเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศไม่ได้ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง เกิดข้อขัดแย้งในครอบครัวได้ง่าย
6. รายได้และฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคง มีภาวะหนี้สินมาก อันเป็นสาเหตุที่ทำให้คู่สมรสทะเลาะกันบ่อยๆเนื่องจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย
7. วงศาคณาญาติ หากญาติพี่น้องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจจะทำให้เกิดปัญหาขัดแย้ง เนื่องจากบางครั้งการตัดสินใจทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักมีการปรึกษาญาติผู้ใหญ่ก่อนซึ่งบางครั้งคำแนะนำที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้
8. จิตใจ และอารมณ์ยังไม่มั่นคง ภาวะทางอารมณ์มีน้อย รักกันน้อยไป หรือขาดความอบอุ่นทางใจ ก่อให้เกิดความรำคาญ และการทะเลาะเบาะแว้ง
9. สุขภาพอ่อนแอ เจ็บป่วยง่าย เป็นโรคประจำตัว ทำให้อีกฝ่ายเกิดการเบื่อหน่าย ท้อแท้ และเกิดความรำคาญ

10. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้ง 2 ฝ่ายไม่ชอบชีวิตสมรสที่แท้จริง ขาดเป้าหมาย และความตั้งใจจริงที่จะสร้างชีวิตให้มั่นคง มีความเห็นแก่ตัว

ความขัดแย้งภายในครอบครัวเมื่อเกิดขึ้นแล้วถ้าบุตรที่เป็นวัยรุ่นไม่สามารถแก้ปัญหาได้ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ตายตนเองและผู้อื่น จากการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลของการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์กับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ของ ทวีสิน ทอนเกาะ (2540) พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียน

นอกจากนี้จากการศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่เสพยาบ้า และนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาที่ไม่เสพยาบ้า ยังพบว่าความขัดแย้งในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเสพยาบ้าของเด็ก และเยาวชน (กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล, 2545)

ดังนั้นแม้ว่าความขัดแย้งในครอบครัวจะเป็นเรื่องที่สามารถเกิดได้จากปัจจัยที่หลากหลาย และสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกครอบครัว แต่หากปล่อยให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง หรือต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาที่บางครั้งอาจใช้อารมณ์ และความรุนแรงในการแก้ไขปัญห เช่น การทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรง การสะสมปัญหา และความขัดแย้งบ่อยครั้งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพจิต และสุขภาพกาย และความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่มั่นคง หรือการแยกทางและการหย่าร้างในที่สุด ดังนั้นการลดปัญหาความขัดแย้งสามารถทำได้ง่ายกว่าการแก้ปัญหา เช่น การลดความขัดแย้งในครอบครัวโดยการพูดคุยกันอย่างเปิดเผย เคารพ และยอมรับนับถือ และให้เสรีภาพแก่กัน รวมถึงการปรับตัวเข้ากับอีกฝ่ายอย่างเหมาะสม เห็นอกเห็นใจกัน และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา แทนที่จะใช้อารมณ์ และความรุนแรง

ความมั่นคงในชีวิตสมรส (Marital Stability)

เป็นเป้าหมายชีวิตสมรสประการหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การที่ชีวิตสมรสดำเนินต่อไปได้และชีวิตสมรสจะสิ้นสุดต่อเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต ส่วนชีวิตสมรสที่ไม่มั่นคงจะสิ้นสุดด้วยการกระทำอย่างจงใจ โดยคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ในการที่จะแยกกัน หรือหย่าร้างกัน (วิชัย รูปขำดี และคณะ, 2550ก) เช่นเดียวกับความหมายของ Booth, Johnson and Edwards (1983 อ้างใน วิชัย รูปขำดี และคณะ, 2550ข) ซึ่งสรุปความหมายของความมั่นคงในชีวิตสมรสได้ดังนี้

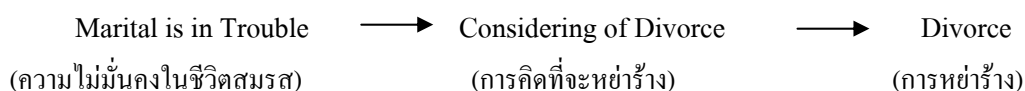
ความมั่นคงในชีวิตสมรส เป็นชีวิตสมรสที่ดำเนินไปอย่างปกติ ไม่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส ตรงข้ามกับ “ความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส” หรืออาจหมายถึงความล้มเหลวในชีวิตสมรส การหย่าร้าง การแตกแยกในชีวิตสมรส การมีคุณภาพชีวิตสมรสต่ำ และการทอดทิ้ง ซึ่งคำเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน แต่มีมิติที่ต่างกันในบางกรณี เช่น ความล้มเหลวในชีวิตสมรส หมายถึง การหย่าร้างตามกฎหมาย หรือแยกทางกันอย่างถาวรตามความสมัครใจของคู่สมรส แต่ความล้มเหลวในอีกมิติหนึ่งหมายถึง การจากกันโดยไม่สมัครใจ ซึ่งเกิดจากการตายหรือการทอดทิ้งไปของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และนำมาสู่การแตกแยกของครอบครัว หรือที่เรียกว่า “บ้านแตก” (Broken Home) ซึ่งมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยจัดเป็นลักษณะครอบครัวที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ที่เป็นลักษณะครอบครัวพ่อ หรือแม่คนเดียว (Single parent family) อันเกิดจากการสิ้นสุดชีวิตคู่ 4 รูปแบบ คือ การละทิ้ง การหย่าร้าง การแยกทาง และการที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต ซึ่งครอบครัวในลักษณะนี้มีประมาณ 1.3 ล้านครอบครัวในประเทศไทย (กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์, 2549)

นอกจากนี้ความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสยังเป็นลักษณะที่แสดงว่ามีปัญหาเกิดขึ้นในชีวิตสมรสซึ่งอาจเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็น “รูปแบบ” หรือ “ไม่เป็นรูปแบบ” ตามกฎเกณฑ์ของสังคม คือ การสมรสที่มั่นคงจะมีการสิ้นสุดก็ต่อเมื่อเกิดการตายโดยธรรมชาติของคู่สมรส แต่การสมรสที่ไม่มั่นคงเป็นการจบชีวิตสมรส โดยการจงใจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ การแยกกันอยู่จัดเป็นการเลิกกันแบบไม่เป็นทางการ ส่วนการหย่าร้างกันตามกฎหมายและการละทิ้งจากไปของคู่สมรส จัดเป็นการเลิกกันแบบเป็นทางการ ดังนั้นจึงจำแนกในรูปแบบความมั่นคงในชีวิตสมรสตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ 2 ประการ คือ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (วิชัย รูปขำดี และคณะ, 2550ก) คือ

1. รูปแบบที่เป็นทางการ ได้แก่ รูปแบบที่เป็นทางการแบบสมบูรณ์มั่นคง มีการแต่งงาน และจดทะเบียนตามกฎหมายและรูปแบบเป็นทางการที่ไม่มั่นคงคือ แยกกันตามกฎหมาย หย่าร้าง กันตามกฎหมาย

2. รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ รูปแบบที่เป็นทางการแบบสมบูรณ์มั่นคง มีการแต่งงาน ไม่เปิดเผย และรูปแบบไม่เป็นทางการที่ไม่มั่นคง คือ การแยกกันโดยการตกลงอย่างไม่เป็นทางการ การทอดทิ้ง

จากความหมายข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสเป็นกระบวนการที่เริ่ม จากความรู้สึกว่าชีวิตสมรสมีปัญหา เกิดความขัดแย้ง และนำไปสู่ความคิดที่จะหย่าร้าง และจบด้วย การหย่าร้างในที่สุด หากไม่สามารถปรับตัวหรือลดปัญหาความขัดแย้งได้ ความสัมพันธ์ของการ หย่าร้างสามารถแสดงได้ตามแนวคิดของ Booth and White (1980) ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของการหย่าร้างสามารถแสดงได้ตามแนวคิดของ Booth and White

การหย่าร้าง (Divorce)

สุพัตรา สุภาพ (2540) และ เบญจพร ปัญญาองค์ (2541) ได้ให้ความหมายของการหย่าร้าง ไว้คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้ การหย่าร้าง หมายถึง การสิ้นสุดของชีวิตคู่ เนื่องจากไม่สามารถ ปรับตัวเข้าหากันได้ หรือมีเหตุผลทางสังคมอย่างอื่น หรือเป็นการสิ้นสุดการแต่งงาน โดยที่ทั้งสอง ฝ่ายตกลงที่จะไม่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอีกต่อไปทั้งทางพฤตินัย และนิตินัย (การจดทะเบียนหย่า)

รายงานสถิติการหย่าร้างในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1910-1980 พบว่ามีอัตราการหย่าร้างที่เพิ่มสูงขึ้นมาก โดยในปี ค.ศ. 1980 มีรายงานอัตราการหย่าร้างสูงถึง 1,200,000 คน (Havemann and Lehtinen, 1990 อ้างใน สุพัชรี หนูใหญ่, 2544ข) และในปัจจุบันประเทศไทยมี ครอบครัวกว่า 20 ล้านครอบครัว จากข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2549) พบว่า ในรอบ 10 ปีมานี้ สังคมไทยมีสถิติการหย่าร้างเพิ่มขึ้น 2 เท่าตัว จากปี 2539 มีการหย่าร้อยละ 13

โดยมีผู้จดทะเบียนสมรส 436,831 คน หย่า 56,718 คน ข้อมูลล่าสุดในปี 2549 มีผู้จดทะเบียนสมรส 347,913 คน หย่า 91,155 คน คิดเป็นร้อยละ 26 หรือมีการหย่าร้าง 1 คู่ทุกๆ การจดทะเบียน 5 คู่ โดยเฉลี่ยหย่าร้างกันชั่วโม่งละ 10 คน อีกทั้งสภาพครอบครัวไทยมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยล่าสุดทั่วประเทศมีครอบครัวเดี่ยว 9.4 ล้านครอบครัว ในจำนวนนี้เป็นครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูก อยู่ด้วยกันประมาณ 5.6 ล้านครอบครัว เป็นครอบครัวที่เหลือพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกฝ่ายเดียวประมาณ 1.3 ล้านครอบครัว ทำให้เสี่ยงต่อปัญหาความเปราะบาง และความสัมพันธ์ในครอบครัว

จากสถิติที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าอัตราการหย่าร้างมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก และการหย่าร้างโดยมากมักเกิดกับบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว และการหย่าร้างมักพบมากในคู่สมรสที่มีอายุน้อยมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุมาก (สุนทรี กาญจนะวสิต, 2539ก) บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีรายได้ต่ำ บุคคลที่พ่อแม่หย่าร้างกัน หรือขัดแย้งกันบ่อยครั้ง (Havemann and Lehtinen, 1990 อ้างใน สุพัชรี หนูใหญ่, 2544ข) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มัลลิกา สมสกุล (2543) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษากรณีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงานประมาณ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตสมรสได้แก่คุณภาพชีวิตสมรสของบิดา มารดา กล่าวคือคู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่มีการแสดงออกของบิดา มารดาที่เหมาะสมจะส่งผลต่อครอบครัวใหม่ของบุตรที่สมรส

สาเหตุการหย่าร้าง

จากสภาพสังคมในปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบชีวิตครอบครัวทำให้สถิติการหย่าร้างเพิ่มสูงขึ้นดังที่กล่าวมาส่งผลให้เกิดวิกฤติของครอบครัวไทย จึงส่งผลให้มีหน่วยงาน และผู้ที่สนใจทำการศึกษา และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุการหย่าร้างไว้หลายปัจจัยดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้คู่สมรสหย่าร้าง โดยสรุปคือ การหย่าร้างเกิดจากการสมรสที่ไม่ได้เกิดจากความรัก แต่เป็นการสมรสเพื่อหนีปัญหา การนอกใจคู่สมรสของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดซึ่งเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด ปัญหาเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในด้านต่างๆ เช่น การทำงาน การเลี้ยงดูบุตร ความคิดเห็น รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ดีของอีกฝ่าย เช่น การติดยา สิ่งเสพติด การทารุณทาง

เพศ การทำร้ายร่างกาย และปัญหาทางเพศของกลุ่มสมรส ตลอดจนทัศนคติที่ไม่ตรงกันในการใช้ชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่าง เป็นต้น (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541)

โสภา ขปิลมณัน, สมบัติ สุพัตชัย และ ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ (2534) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการหย่าร้างไว้ สรุปได้ดังนี้

1. สังคมปัจจุบันมีการยอมรับการหย่าร้างมากขึ้นเพราะเกิดแนวคิดใหม่ที่ว่า การหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีให้กับชีวิตสมรส ทำให้ชีวิตเป็นสุขมากขึ้น
2. ครอบครัวขาดความมั่นคงทางการเงิน และสังคม สอดคล้องกับ สุนทรี กาญจนะวณิช (2539ก) ที่พบนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการหย่าร้างโดยเห็นด้วยว่าปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการหย่าร้าง
3. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป คือ ทุกคนต้องออกทำงานนอกบ้านทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง โอกาสในการหย่าร้างจึงเกิดได้ง่ายซึ่ง สอดคล้องกับความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่านักศึกษาเห็นด้วยว่าความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวเกิดจากสามีภรรยาทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตร (อมรลักษณ์ อาภาสวิภาต, 2542: 36)
4. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสตรี คือ ปัจจุบันผู้หญิงกับผู้ชายมีความทัดเทียมกันเกือบทุกเรื่อง มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง จึงขอหย่ากับฝ่ายชายได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ อัมพร เบญจพลพิทักษ์ (2549) ที่กล่าวว่าความต้องการของผู้หญิง และผู้ชายที่มีความแตกต่างกัน ผู้หญิง ไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย จึงมีทางเลือกที่ชัดเจน ทำให้การประนีประนอมซึ่งกัน และกันลดน้อยลง การหย่าร้างจึงเพิ่มสูงขึ้น
5. ความแตกต่างด้านฐานะ และวงศ์ตระกูล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมรลักษณ์ อาภาสวิภาต (2542: 49) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวส่วนหนึ่งมาจากสามี ภรรยาที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ในสัดส่วนที่สูงกว่านักศึกษาที่บิดามารดา อยู่ด้วยกัน และบิดาหรือมารดาแยกกันอยู่ หรือหย่าร้างกัน
6. กฎหมายยินยอมให้มีการหย่าร้างได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับแทบทุกสังคมประกอบกับ ปัจจุบันการหย่าร้างได้รับการยอมรับ และเปิดเผยมากขึ้นตัวอย่าง เช่น สื่อที่มีการเผยแพร่พฤติกรรม การหย่าร้างของนักแสดง หรือคนดังในสังคมจนเกิดเป็นกระแสการหย่าร้าง (พระธรรมนิเทศ, 2551)

7. การทะเลาะเบาะแว้งระหว่างบิดามารดา
8. การมีสัมพันธ์กับบุคคลที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนเอง
9. พื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัวแตกต่างกัน มีปัญหาขัดแย้งกับญาติพี่น้องของแต่ละฝ่าย ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ สุนทรี กาญจนสวัสดิ์ (2539ก: 98) ที่พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสาเหตุการหย่าร้างที่ว่า ถ้าคู่สมรสไม่สามารถเข้ากับพ่อ แม่ หรือญาติได้ก็ควรหย่าร้างกัน โดยนักเรียนที่มีบิดาที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าไม่เห็นด้วยในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

นอกจากนี้ บัญญัติ สุขศรีงาม (2542) ยังเพิ่มเติมแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุของการหย่าร้างว่า มาจากความเบื่อหน่ายในชีวิตสมรสของคู่สมรส โดยอ้างถึงการสำรวจของนิคยสารไมจินี ชิมยูนของประเทศญี่ปุ่น และนิตยสารฮาร์เลควิน ของแคนาดา ซึ่งพบว่าหากเลือกแต่งงานใหม่ได้จะไม่เลือกแต่งงานกับภรรยาของคนอีก และปัญหาความขัดแย้งมักเกิดจากเรื่องเพศเป็นสำคัญ เพราะผู้หญิงปัจจุบันต้องการความเสมอภาคทัดเทียมกับผู้ชาย จึงทำให้เกิดความขัดแย้ง ไม่เข้าอกเข้าใจกัน และนำไปสู่การขาดความอดทนซึ่งกันและกัน ไม่มีการเสียสละ และการให้อภัยกัน

ผลกระทบจากการหย่าร้าง

การหย่าร้างก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของครอบครัว และย่อมส่งผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัว ต่อคู่สมรส และที่สำคัญที่สุด คือ ส่งผลกระทบต่อบุตร โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถอาจเกิดได้หลายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ผลกระทบด้านจิตใจ การหย่าร้างเป็นการนำมาซึ่งการสูญเสีย เป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดเป็นอันดับ 2 รองจากการเสียชีวิตของคู่สมรส คู่สมรสที่มีการหย่าร้างจะมีปัญหาสุขภาพทางจิต เช่น วิตกกังวล ซึมเศร้า อารมณ์อ่อนไหว และโกรธง่าย บางครั้งอาจรู้สึกสับสน แต่ความรุนแรงจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป (เบญจพร ปัญญาสงค์, 2541) สอดคล้องกับ พิริยา สุขศรี (2549) ที่กล่าวว่าการหย่าร้างนำมาซึ่งความรู้สึกเจ็บปวดขมขื่น การขาดความมั่นใจต่อการใช้ชีวิตตามลำพังของคู่สมรส การอดทนต่อการครหานินทา ซึ่งผลกระทบทางด้านจิตใจเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทั้งคู่สมรส และบุตร โดยเฉพาะบุตรที่อาจส่งผลกระทบต่อจิตใจทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และการเงิน ภายหลังการหย่าร้าง รายได้ของครอบครัวอาจลดลง โดยปกติถ้าสามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาไม่มีรายได้ เมื่อมีการหย่าร้างอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูบุตรในกรณีนี้พบว่า งานวิจัยในสังคมตะวันตกที่เกี่ยวกับครอบครัวแม่คนเดียว (Single- mother Family) พบว่าแม่ที่หย่าร้าง หรือแม่ที่มีปัญหาในการเลี้ยงดูบุตรเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจมักจะหันกลับไปพึ่งครอบครัวเดิมที่มีพ่อ แม่ของตนอยู่ (วนิพล มหาอาษา, 2551)

ทั้งนี้การที่บิดามารดาหย่าร้าง หรือแยกทางกันยังส่งผลกระทบต่อบุตรที่บางครั้งจำเป็นต้องช่วยเหลือบิดามารดาในการหารายได้พิเศษเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อการที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ของบุตรในการช่วยทำงานเพื่อหารายได้ เป็นผลให้เวลาที่เหลือในการทบทวนอ่านหนังสือลดลง อาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร

3. ผลกระทบกับบุตร ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการหย่าร้าง นอกเหนือจากคู่สมรส โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง อาจเกิดในหลายรูปแบบ และเกิดผลกระทบทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ปฏิกริยาในเด็กขึ้นอยู่กับอายุ เพศ และความรุนแรงของการหย่าร้างระหว่างบิดามารดา (เบญจพร ปัญญาพงศ์, 2541) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงวัยที่ประสบปัญหาโดยผลกระทบที่เกิดขึ้นแต่ละช่วง สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบกับเด็กเล็ก เด็กจะมีพฤติกรรมถดถอย หงุดหงิด อารมณ์เสีย และงานวิจัยที่เกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ทั้งในเยอรมัน และสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ขาดการสัมผัส ความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่เลี้ยงดูจากบิดามารดา มีผลให้ภูมิคุ้มกันต้านโรคร้าย มีอัตราการตายสูง เด็กที่รอดชีวิตมีปัญหาทางจิตใจ เช่น จิตใจอ่อนแอ เกร มีความผิดปกติทางจิตใจสูง (นพมาศ ชีรเวคิน, 2539) มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วินคดา ปิยะศิลป์ (2535) ที่พบว่าผู้ป่วยจิตเวชจากการรายงานเด็ก 20 คน ที่ได้รับการรักษามาจากครอบครัวที่หย่าร้าง 18 คน แต่พบว่ามี 1 คน ที่เป็นปกติ ดังนั้น ปฏิกริยาของเด็กที่มีต่อการหย่าร้างไม่จำเป็นต้องมีเสมอไป ถ้าจะมีจะเป็นพฤติกรรมถดถอย มีปัญหาทางอารมณ์ และความสับสน และยังพบอีกว่า เด็กอายุ 3 - 5½ ปีที่พ่อแม่หย่าร้าง ในระยะยาวเมื่อเข้าวัยรุ่นจะก้าวร้าวต่อเพื่อนและพ่อแม่ (บัญญัติ สุขศรีงาม, 2542)

3.2 ผลกระทบกับเด็กวัยเรียน เด็กจะรู้สึกว่าคุณเองถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง เหวง และสิ้นหวัง บางคนโกรธพ่อ หรือ แม่ หรือ ทั้งคู่ที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก ส่วนมากกลัวว่าพ่อหรือแม่จะทิ้งเขาไป บางคนมีปัญหาความประพฤติ เช่น ชอบโต้เถียง ก้าวร้าว เกร่ ฯลฯ ผลการเรียนรู้ลดลง ประมาณ 1 ใน 3 มีอารมณ์ซึมเศร้าระดับปานกลางถึงรุนแรง เด็กมักจะกังวลเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541)

3.3 ผลกระทบกับวัยรุ่น วัยรุ่นสามารถรับรู้ความเป็นจริงมากขึ้น เขารู้ว่าพ่อแม่เข้ากันไม่ได้ ทะเลาะกันเป็นประจำ และอาจรู้สึกโล่งอกที่พ่อแม่หย่าร้างกัน แทนที่จะอยู่ด้วยกันอย่างไม่มีความสุข (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541) แต่พบว่าขัดแย้งกับการศึกษาของ สุนทรี กาญจนสวัสดิ์ (2539ก) ที่พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเห็นด้วยกับการที่คู่สมรสควรอดทนเพื่อลูก เมื่อมีปัญหา และเมื่อชีวิตสมรสไม่ราบรื่นการหย่าร้างไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด แต่นักเรียนไม่เห็นด้วยว่า การหย่าร้างเป็นเรื่องที่น่าอับอายในสังคมไทย

วัยรุ่นสามารถปรับตัวเมื่อพ่อแม่หย่าร้างกันได้ดีกว่าก่อนการหย่าร้าง ที่มีแต่ความกังวล และความกลัว บางครั้งอาจรู้สึกว่าถูกทอดทิ้งไม่เป็นที่ต้องการ และพ่อแม่ไม่รักพวกเขาอีกต่อไป แต่ในบางครั้งวัยรุ่นอาจมีปัญหาความประพฤติตามมาโดยเฉพาะผู้หญิง หลายคนกลัวความล้มเหลวในชีวิตแต่งงาน หรือชีวิตคู่ ในทางกลับกัน เมื่อแต่งงานแล้ว พวกเขาเลือกการหย่าร้างเป็นทางออกของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541) สอดคล้องกับ บัญญัติ สุขศรีงาม (2542) ที่กล่าวว่าเด็กหญิงจะได้รับผลกระทบจากการหย่าร้าง เมื่อเข้าวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ตอนต้น มากกว่าวัยรุ่นชาย ความรู้สึกในคุณค่าของความเป็นผู้หญิงมีน้อยลง มีความบกพร่องเกี่ยวกับพัฒนาการในการมีความรักต่างเพศ มีปัญหาชีวิตสมรสในอนาคต และสอดคล้องกับการศึกษาผลกระทบระยะยาวของการหย่าร้าง จากการศึกษาเด็ก 17,000 คน ในอังกฤษและนิวซีแลนด์พบว่า เด็กจากครอบครัวที่หย่าร้าง จะออกจากบ้านในช่วงอายุน้อยๆ กล่าวคือ เด็กจากครอบครัวหย่าร้าง ประมาณร้อยละ 45 จะสมรสเมื่ออายุ 20 ปี ในขณะที่เด็กที่มีอายุเท่ากันจากครอบครัวที่มีพ่อและแม่ จะสมรส เมื่ออายุ 20 ปีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง จะขาดความอบอุ่น จึงต้องหาผู้ที่ให้ความรักความเข้าใจและความอบอุ่นกับตนเอง เพื่อทดแทนสิ่งเหล่านี้จากพ่อแม่ (บัญญัติ สุขศรีงาม, 2542)

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าเด็กๆ ที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้าง หรือ มีการใช้ความรุนแรงระหว่างพ่อกับแม่ มักจะไม่ประสบความสำเร็จในแง่ความสัมพันธ์กับเพศตรง

ข้าม รวมทั้งไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว หรือการแต่งงานของตนเอง และพบว่าการหย่าร้างของบิดามารดามีความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างครอบครัวใหม่ หรือการมีชีวิตคู่ของเด็กๆ ที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้าง ปัญหาเหล่านี้มีอยู่ตลอดเวลา และเป็นปัญหาระยะยาว (Scholastic Parent and Child, 2007 อ้างใน ประภัสสร จันทร์สถิตพร, 2550ข) แต่แตกต่างกับที่ พิริยา สุภศรี (2549) ได้ศึกษางานวิจัยของ Rushton ในด้านของสถานภาพสมรสของบิดามารดา ที่พบว่าสตรีที่สามีตายจะอบรมให้ลูกสาวมองผู้ชายในแง่ดี และลูกสาวขี้อายเมื่อพบเพศตรงข้าม ส่วนสตรีที่หย่าร้างอบรมลูกสาวให้มองผู้ชายในแง่ไม่ดี และลูกสาวชอบวิ่งเข้าหาเพศตรงข้าม ไม่ค่อยระวังกิจกรรมยามาก่อนเมื่ออยู่กับเพศตรงข้าม และมีอัตราการแต่งงานและหย่าร้างสูงกว่า และการศึกษาเรื่องลักษณะทางจิต และพฤติกรรม ของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกันที่พบว่าการขาดแม่เนื่องจากสาเหตุที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การทอดทิ้ง หรือไปมีสามีใหม่มีผลเสียต่อเด็กหลายด้าน กล่าว คือ วัยรุ่นจะมีสุขภาพจิตด้อยกว่า มีความเชื่ออำนาจในตัวเองน้อยกว่า มุ่งอนาคตน้อยกว่า แต่ก้าวร้าวมากกว่า และคบเพื่อนอย่างเหมาะสมน้อยกว่า เด็กในครอบครัวที่ขาดมารดาเพราะเสียชีวิต หรือมารดาไปทำงานในที่ห่างไกล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามตา วนินทานนท์, 2536)

ทั้งนี้การหย่าร้างยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม คือ วัยรุ่นจะรู้สึกโกรธ เกรี้ยว และอาจกลบเกลื่อนความรู้สึกเหล่านี้ด้วยการทำอะไรที่ตื้นตื้นทำท่าย เช่น ขับรถเร็ว ซิ่งมอเตอร์ไซด์ วัยรุ่นชายมีปัญหาการเรียนมาก ถ้าพ่อแม่หย่าร้างเมื่อเด็กอยู่วัยเรียน แต่เมื่อเวลาผ่านไปพวกเขาจะค่อยๆ ปรับตัวได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกัน เขาก็ยังต้องการให้พ่อแม่กลับมาอยู่ด้วยกันอีก หลายคนอาจปรับตัวได้ดี มุ่งความสนใจไปที่การเรียน การกีฬา และกิจกรรมอื่นๆ แต่บางรายคงปัญหาความประพฤติกเร ใช้จ่ายเสพติด หนีออกจากบ้าน เป็นต้น และยังมิงานวิจัยที่พบว่าการไม่อยู่ร่วมกันของบิดามารดามีผลต่อการทำผิดกฎหมายของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภาคใต้ของประเทศไทยอีกด้วย (กตัญชลี ณรงค์ราษฎร์, 2543) และสอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ ดวงจันทร์ (2530: 67-69) ที่พบว่าเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางบ้านกรุณาที่มีการทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินร้อยละ 72 มีสถานภาพสมรสของบิดา มารดา หย่าร้างกัน

ผลกระทบของการหย่าร้างที่มีต่อสภาพจิตของวัยรุ่น โดยการศึกษาเรื่องสภาพเชิงจิตสังคม ในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร (ชินวัฒน์ นิเจนตร, 2526 อ้างใน อัญชลี สุวรรณะ, 2541ข) พบว่า วัยรุ่นที่มีครอบครัวแตกแยกและ ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีสุขภาพจิตเสื่อมกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวปกติและ คล้ายคลึงกับผลการศึกษา

เรื่อง สุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นใน 4 จังหวัดชายฝั่งตะวันออก ที่มีการจำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพครอบครัวแตกแยกมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวปกติและ ยังพบมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามตา วนินทนนท์ (2536) เรื่องลักษณะทางจิต และพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้อนกัน ที่พบว่าครอบครัวแตกแยกมีผลเสียต่อเด็กวัยรุ่นหลายด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวปกติที่มีบิดา มารดามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กับครอบครัวแตกโสด คือ ครอบครัวที่มีแต่บิดา หรือมารดาอยู่ตามลำพังกับเด็ก ครอบครัวแตกแยกมีผลเสียต่อจิตใจ และพฤติกรรมของเด็กในหลายด้านมากที่สุด

จากผลกระทบที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการหย่าร้าง เป็นสาเหตุของการแตกแยกที่เกิดขึ้นในครอบครัวไม่เพียงแต่จะมีผลกระทบต่อคู่สามีภรรยา แต่ยังส่งผลกระทบในวงกว้างโดยเฉพาะกับวัยรุ่นที่เป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตเมื่อได้รับผลกระทบจากการหย่าร้างอาจส่งผลให้พฤติกรรมเบี่ยงเบน ทั้งที่วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาความก้าวหน้าของประเทศ เพราะเป็นเสมือนกำลังสำคัญในอนาคต ดังนั้น บิดามารดา และผู้ที่เกี่ยวข้องในสังคม ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว และการหย่าร้าง รวมทั้งการช่วยกันปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการมีครอบครัวที่อบอุ่นต่อไป

แนวทางป้องกัน และหลีกเลี่ยงการหย่าร้าง

แนวทางในการป้องกัน และหลีกเลี่ยงการหย่าร้าง เป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากเมื่อปัญหาหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นในการสมรส จะนำไปสู่การแยกทาง หรือหย่าร้าง และส่งผลกระทบในวงกว้างดังที่กล่าวมา ดังนั้นจึงมีผู้เสนอแนวทางในการสร้างชีวิตสมรสให้ยั่งยืนไว้มากมาย หลายแนวทางสรุปได้ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545 และ โสภา ชลิมนันท์, สมบัติ สุพัตตชัย และ ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ, 2534)

1. การคิดในทางบวก พยายามหาจุดดีในคู่สมรสให้มากกว่าการพยายามจับผิดเพราะจะนำมาซึ่งความไม่ไว้วางใจ และระแวงซึ่งกันและกัน
2. แสดงความชื่นชมด้วยวาจา และการกระทำ อย่าเก็บไว้ในใจเพียงลำพัง ถนอมและรักษาน้ำใจ รวมถึงการให้เกียรติ และเคารพสิทธิส่วนบุคคลของกันและกัน

3. สื่อสารกันด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดี เปิดเผย ประกันด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ หรือความรุนแรงเมื่อเกิดปัญหาในครอบครัว

4. กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน การเจรจาสื่อสารกันในเรื่องต่างๆ ทำให้การสมรสยั่งยืน รวมถึงการร่วมกันวางแผนเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น ค่าใช้จ่าย การอบรมเลี้ยงดูบุตร การออมเงิน ร่วมกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่ตามมา

5. หาความหลากหลายในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อลดความเบื่อหน่าย และจำเจ

6. ให้อิสระแก่กันและกันพอสมควร โดยทั้งคู่จะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อบุตร และมีศีลธรรมประจำใจ ไม่นอกใจ หรือกระทำการที่ไม่ดีต่อชีวิตสมรส

7. ให้การสงเคราะห์ และเกื้อกูลญาติอีกฝ่ายตามสมควร

8. รักษาความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยาด้วยการพูดคุยกันอย่างเปิดเผย และศึกษาความพึงพอใจในเรื่องเพศของอีกฝ่าย

9. รู้จักการเสียสละ แม้ว่าจะคำนึงถึงความเสมอภาค แต่การใช้ชีวิตร่วมกันควรรู้จักการเสียสละในเรื่องที่เหมาะสมถูกต้อง และมีการให้อภัยกัน ไม่ทูลุ เพราะการแก้ปัญหาครอบครัวด้วยวิธีการหย่าร้างไม่ใช่ทางออกที่ดีเสมอไป

ทั้งนี้ครอบครัวควรมีการยึดแนวทางการป้องกันการหย่าร้างเพื่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตสมรส และเป็นการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว ที่จะนำมาซึ่งความสุขของสมาชิกในครอบครัวต่อไป

ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กแต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงมีผู้ที่ให้ความสำคัญ และสนใจศึกษาเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวเป็นจำนวนมาก และมีรายละเอียดที่เกี่ยวกับครอบครัวหลายด้าน ทั้งนี้ การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบเอกสารเรื่อง ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู ดังต่อไปนี้

ครอบครัว การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และโครงสร้างครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดู และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมประกอบด้วย กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือโดยการแต่งงาน มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ เป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีความคงทนที่สุด เป็นสถาบันที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ และเป็นสถาบันที่จะสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม ในรูปของเด็กเกิดใหม่และอบรมให้เด็กเหล่านั้นเข้ากับสังคมได้ (วิชัย รูปขำดี และคณะ, 2550ก) ครอบครัวแม้เป็นหน่วยที่เล็ก แต่ก็มีความสำคัญที่สุดเช่นกัน เพราะเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่หล่อหลอมให้ประชากรมีคุณภาพ เป็นแหล่งการเรียนรู้และจัดเกลาบุคคล ให้การอบรมเลี้ยงดูให้สมาชิกในครอบครัวได้รับรู้ และปฏิบัติตาม จารีต ประเพณีของสังคม เป็นแหล่งผลิตคนเข้าสู่สังคม เป็นสถาบันที่คอยควบคุม ชี้นำพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวให้เป็นไปในทิศทางที่ดี ครอบครัวจึงมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมให้สมาชิกในครอบครัวเป็นคนดี หรือไม่ดีก็ได้โดยเฉพาะบุตรที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ที่เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และเป็นวัยที่ค่อนข้างรับอิทธิพลจากปัจจัยแวดล้อมได้ง่าย (สุพัตรา สุภาพ, 2525) แต่เด็กทุกคนเกิดมาไม่มีใครจะดี หรือเลวตามลำพังได้ ดังนั้น การเป็นคนดี หรือคนเลวของบุตรจึงเป็นสิ่งที่พิสุจน์ฝีมื้อการเลี้ยงดูของบิดามารดา ถ้าครอบครัวสามารถยึดเหนี่ยวให้บุตรทำความดี เป็นคนที่มีคุณธรรม โดยให้ความรักที่แท้จริงบนพื้นฐานความเข้าใจแก่บุตรรวมทั้งการทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี จะสามารถลดปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้ (อุษา จารุสวัสดิ์, 2537)

ดังนั้นครอบครัวจึงสำคัญอย่างมาก โดยมีผู้กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัวไว้ดังนี้ (สุพัตรา สุภาพ, 2540: 68-69)

1. สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ (Reproduction) เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ การมีสมาชิกใหม่ต้องมีให้สมดุลกับทรัพยากรภายในประเทศ
2. บำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification) ซึ่งออกมาในรูปของการสมรสเป็นการลดปัญหาทางเพศบางอย่าง เช่น ช่มชู้ การสมรสจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมที่มีการจัดระเบียบ เพราะการสมรส คือ วิธีการหนึ่งที่สังคมเข้ามาควบคุมความสัมพันธ์ให้อยู่ในขอบเขต
3. เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children) ครอบครัวจึงมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่ การเลี้ยงดูจากที่อื่นแม้ทำได้ก็ไม่ดีเท่ากับครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก เป็นสถานที่ที่เลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่เจริญเติบโตสมบูรณ์ไม่ให้เกิดปัญหาสังคม

4. ให้อบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม (Socialization) ครอบครัวเป็นแหล่งการอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันเตรียมตัวเด็กให้ออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อม ช่วยอบรมเด็กให้รู้จักกฎหมายคุณค่าแบบของความประพฤติ ฯลฯ สอนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม

5. กำหนดสถานภาพ (Social Placement) เราได้ชื่อสกุลมาจากครอบครัว ซึ่งส่วนมากก็เปลี่ยนได้ในเวลาต่อมา สถานภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เช่น เป็นลูกคนรวย เป็นลูกพ่อค้า เป็นลูกชาวนา สถานภาพอาจเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

6. ให้ความรักความอบอุ่น (Affection) ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรักความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นแหล่งที่ให้หลักประกันว่าจะมีคนที่ยรักเราจริงและรักเราเสมอ ครอบครัวจะเป็นแหล่งให้กำลังใจและปลุกปลอบใจ เพื่อให้สมาชิกสามารถผ่านอุปสรรคไปได้ สรุปแล้วครอบครัวจึงเป็นแหล่งให้ความรัก ความคุ้มครองและความมั่นคงทางด้านจิตใจแก่สมาชิกทำให้สมาชิกมีพลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และรูปแบบครอบครัว

ครอบครัวของสังคมไทยในอดีต มีสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น มีความสนิทสนม มีความเคารพนับถือกันในระบบเครือญาติ และผู้อาวุโส เนื่องจากเป็นลักษณะของครอบครัวใหญ่ที่เรียกว่า “**ครอบครัวขยาย**” (Extended Family) ที่มีปู่ ย่า ตา ยาย ในครอบครัว ที่ให้ความรักใคร่ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว มีการติดต่อไปมาหาสู่กันในหมู่เครือญาติ พี่น้องอย่างสม่ำเสมอ

ในสังคมปัจจุบันที่เรียกว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ รูปแบบของครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจที่เข้ามามีผลอย่างมากจนทำให้เกิดรูปแบบครอบครัวที่เรียกว่า “**ครอบครัวเดี่ยว**” (Nuclear Family) ซึ่งประกอบด้วยสามี ภรรยาและลูกๆ ที่อยู่กันภายในครอบครัวตนเอง หรือ การที่ชายหญิง คู่หนึ่งอาจมาจากครอบครัวใหญ่ที่เป็นครอบครัวขยาย เมื่อแต่งงานแล้วส่วนใหญ่มักเลือกการแยกครอบครัวออกจากครอบครัวใหญ่ มาตั้งครอบครัวของตัวเอง และอาจมีผู้ช่วยทำงานบ้าน บิดามารดา และบุตรไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกันมากนัก เพราะเวลาส่วนใหญ่ของบิดามารดาใช้ไปกับการหารายได้นอกบ้าน ไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองทำให้ต้องจ้างผู้ดูแล หรือบุตรต้องเข้าเรียนเร็วก่อนวัยเรียน การให้เวลากับครอบครัว ญาติพี่น้องลดลง ในทางกลับกันให้เวลากับสังคมนอกบ้าน เช่น สังคมที่ทำงาน และเพื่อนมากกว่า (ขจิตรัตน์

ขุนพันธรักษ์ราชเดช, 2549 และ วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์, 2543) โดยจากสถิติที่กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าประชากรของไทยปี 2549 มีประมาณ 69 ล้านคน คิดเป็น 17 ล้านครอบครัว โดยพบว่ามีครอบครัวเดี่ยวมีเพียงพ่อ แม่ ลูก หรือ พ่อ / แม่ และลูก หรือ สามิและภรรยา มีแนวโน้มสูงขึ้นเหมือนประเทศสิงคโปร์ เฉพาะครอบครัวเดี่ยวที่มีแต่คู่สมรสคือสามิและภรรยามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือปี 2543 มีร้อยละ 12.0 เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.5 และ 13.9 ในปี 2546 และ 2547 ตามลำดับ โดยครอบครัวเดี่ยวจะเกิดขึ้นครั้งแรกของการแต่งงาน หลังมีลูกคนแรกจะกลับเข้ามาสู่แบบครอบครัวขยายกับพ่อแม่เดิม และเมื่อมีลูกของญาติมาอยู่กันจำนวนมากขึ้นเป็นครอบครัวใหญ่ จะแยกตัวเป็นครอบครัวเดี่ยวอีกครั้ง (อุบล หลิมสกุล, 2549)

ดังนั้นความขัดแย้งในครอบครัวเดี่ยวจึงอาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวตามมา จนเกิดเป็นสภาพครอบครัวแตกแยก (Broken Home) บิดามารดาหย่าร้างกัน หรือละทิ้ง ละเลยไม่สนใจดูแลบุตร หรือเกิดลักษณะครอบครัวที่มีเฉพาะบิดา หรือมารดาเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง หรือที่เรียกว่า “ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว” (Single Parent Family) ซึ่งปัจจุบันพบมากในสังคมไทยดังจะเห็นได้จากสถิติครอบครัวทั้งหมดในประเทศไทย โดยล่าสุดทั่วประเทศมีครอบครัวเดี่ยว 9.4 ล้านครอบครัว ในจำนวนนี้เป็นครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูกอยู่ด้วยกันประมาณ 5.6 ล้านครอบครัว เป็นครอบครัวที่เหลือพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกฝ่ายเดียวประมาณ 1.3 ล้านครอบครัว (กระทรวงมหาดไทย, 2549) สอดคล้องกับข้อมูลการวิจัยเรื่อง เด็กไทยใน 4 ปีสร้างของรัฐบาลใหม่ ระบุว่า ปี 2545 มีปริมาณครอบครัวเดี่ยว 55.5% ครอบครัวขยายเหลือ 32.1% อัตราการหย่าร้างสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ครอบครัวไทยอยู่ในภาวะแตกแยกหย่าร้าง 3 ล้านครอบครัว ครอบครัวแบบที่พ่อและแม่เลี้ยงลูกเพียงลำพังมีถึง 1.3 ล้านครอบครัว ซึ่งสาเหตุของการสิ้นสุดชีวิตคู่มี 4 รูปแบบ คือ การละทิ้ง การแยกทาง การหย่าร้าง และการเสียชีวิตของคู่สมรส (อุบล หลิมสกุล, 2549) ทำให้เสี่ยงต่อปัญหาความเปราะบาง และความสัมพันธ์ในครอบครัวอาจเป็นผลให้บุตรขาดความรัก ความเอาใจใส่ดูแล รู้สึกเป็นที่ไม่ต้องการ ขาดแบบอย่างและแนวทางในการดำเนินชีวิตจึงอาจพึ่งพา และยึดเพื่อนเป็นแบบอย่างซึ่งหากคบเพื่อนที่ไม่ดีก็อาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาเกร ดิตยาเสพติด มั่วสุม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อาชญากรรม และปัญหาอื่นๆตามมา

ปัญหาที่เกิดกับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวยังสอดคล้องกับการศึกษา อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ (2531: 54-60) ที่ได้ศึกษาสภาพการณ์ด้านพฤติกรรมพบว่า ปัญหาการที่เยาวชนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคม และส่วนรวม มีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพครอบครัว คือ เด็กขาดความเอาใจใส่

ทะนุถนอมจากบิดามารดา การมีครอบครัวแตกแยก การสูญเสีย พลัดพรากกลายเป็นเด็กกำพร้า การเข้มงวดกวดขัน การลงโทษเกินกว่าเหตุ และยังพบว่าสถานภาพการพึงพิงของเด็กที่อยู่ในปกครองของบิดามารดา มีอัตราเฉลี่ยการกระทำผิดสูงถึงร้อยละ 51.54 ต่อปี และเด็กที่อยู่ลำพังกับมารดามีอัตราการกระทำผิดมากกว่าเด็กที่ลำพังกับบิดา ร้อยละ 10.62 ต่อปี

นอกจากนี้ครอบครัวหย่าร้าง หรือแตกแยกยังเป็นลักษณะหนึ่งของครอบครัวเครียด ซึ่งสัมพันธ์สภาพภายในครอบครัวไม่ดี และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก คือ เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวคบเพื่อนไม่เหมาะสม และผลการเรียนต่ำกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวปกติและครอบครัวแตกแยก นอกจากนี้ยังส่งผลต่อจิตใจเด็ก คือ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่า มุ่งอนาคตต่ำกว่า เชื่ออำนาจในตนน้อยกว่า และสุขภาพต่ำกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวปกติและครอบครัวแตกแยก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามตา วรินทร์านนท์, 2536)

จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และโครงสร้างครอบครัว จะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีตมาก และมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาต่างๆจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการหาแนวทางที่จะรักษา และพัฒนาความมั่นคงให้ครอบครัว เพื่อสมาชิกในครอบครัวควรทำตามบทบาท และหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องมีความรับผิดชอบ และมีความรัก ความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตครอบครัวเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก และความเจริญก้าวหน้าของสังคมต่อไป

การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู เป็นการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และบุตร หมายถึง วิธีการดูแลพฤติกรรมการฝึกฝนบุตร รวมทั้งการแสดงออกซึ่งคุณค่า ทักษะคติ ความสนใจ และความเชื่อของบิดามารดา ซึ่งการอบรมเลี้ยงดู เป็นเรื่องที่สามารถมองได้หลายด้านดังนั้นจึงมีนักวิชาการ นักวิจัย และนักสังคมจิตวิทยา ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการอบรมเลี้ยงดู สรุปได้ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดี มีความแข็งแรง มีอารมณ์แจ่มใส สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีสัมพันธอันดีกับผู้อื่น (ภรณ์ กุรุตันนะ, 2524 อ้างใน ทัดดาว ลิ้มพะสุต, 2543) นอกจากนี้ การเลี้ยงดูจะควบคู่กับการอบรม การเลี้ยงดู และดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจ การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ผล

สมบูรณ์นั้นจะต้องใช้ตัวแบบที่ดี คือ บิดามารดานั่นเอง (รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์, 2531) แต่ในทางจิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูมีศัพท์เฉพาะซึ่งเรียกว่า “สังคมประกิต” (Socialization) หมายถึงกระบวนการปะทะสังสรรค์ ซึ่งเป็นผลให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสมาชิกในสังคมเป็นกระบวนการที่เกิดต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต สอดคล้องกับความหมายทางสังคมวิทยา แต่จะเรียกการอบรมเลี้ยงดูว่า “การขัดเกลาทางสังคม” (Socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการสังคม และจิตวิทยา ทำหน้าที่สั่งสอน และอบรมให้สมาชิกในครอบครัวเป็นคนที่สมบูรณ์ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างราบรื่น (จันทน์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2540)

อิทธิพล และผลจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กจะก่อให้เกิดทัศนคติ เกิดการเรียนรู้ เกิดพัฒนาการบุคลิกภาพ สถาบันทางสังคมทุกสถาบันมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์บุคลิกภาพ ทัศนคติ และแรงจูงใจของเด็ก การที่จะดูว่าอนาคตสังคมจะเป็นอย่างไรสามารถดูได้จากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในปัจจุบัน นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ยังได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่สำคัญคือ ครอบครัว โรงเรียน สถาบันปกครอง และศาสนาอีกด้วย (วสพร นิชรรัตน์, 2536: 18)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง พฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรการเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การตอบสนองความต้องการพื้นฐาน การดูแลและสั่งสอน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ การคุ้มครองปกป้อง การช่วยเหลือด้วยความรัก และความเข้าใจ ซึ่งการอบรม และการเลี้ยงดูต้องกระทำร่วมกันโดยที่ บิดามารดาเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดู

จากสภาพแวดล้อม และพื้นฐานครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน ย่อมมีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน และส่งผลให้บุตรที่ถูกอบรมเลี้ยงดูมีลักษณะ บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากกล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดู สรุปได้ 5 ปัจจัยดังต่อไปนี้ (รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์, 2531)

1. ทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อลูก กล่าวคือ ถ้าบิดามารดาต้องการมีบุตร และไม่เห็นเป็นภาระ เด็กจะรู้สึกว่าเขาเป็นที่ต้องการของครอบครัว มีความสุข และความอบอุ่น มันคง

ปลอดภัย ส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กคือเด็กจะเป็นคนที่ร่าเริง แจ่มใส เชื่อมมั่นในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ (ทวิรัสมิ์ ธนาคม, 2509 อ้างใน สุดาพร ศรีทองพิมพ์, 2544ข)

2. สภาพอารมณ์ของบิดามารดา การที่จะทำให้บุตรมีความมั่นใจในความรักของบิดามารดา มีความมั่นคงทางอารมณ์ บิดามารดาต้องทำอะไรอย่างมีเหตุผล คงเส้นคงวา ไม่อารมณ์แกว่งไปมา เด็ดขาดเดี๋ยวร้าย เนื่องจากจะทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นคงทางอารมณ์ เด็กที่โตมาในบรรยากาศที่ไม่แน่นอนจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในความรักของบิดามารดา ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาของบุตร (ธวัชชัย วิสุทธิมรรค, 2534)

3. ความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู และเด็ก เช่น เด็กที่พ่อ แม่ทะเลาะวิวาทกันทำให้บรรยากาศในบ้านไม่สดใส เด็กจะกลายเป็นคนก้าวร้าว ชอบพูดคำหยาบ ชอบวิวาท ชอบขัดคำสั่ง ในทางตรงข้ามครอบครัวที่บิดามารดาปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเด็กจะได้เห็นตัวอย่างที่ดีและเกิดความอบอุ่นใจ มั่นคงปลอดภัย ไม่มีปมด้อย (ทวิรัสมิ์ ธนาคม, 2509 อ้างใน สุดาพร ศรีทองพิมพ์, 2544ข)

4. ประสบการณ์ที่บิดามารดา ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา

5. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร

การอบรมเลี้ยงดูเหมาะสมและการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีที่มีความเข้าใจกัน ทำให้ครอบครัวไม่แตกแยก และเด็กไม่เกิดความเครียด มีอารมณ์ดี (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามดา วณินทานนท์, 2536)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

นักวิชาการ นักสังคมวิทยา และนักวิจัยได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นหลายรูปแบบดังต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยหรือเสรีประชาธิปไตย (Democratic) หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร ใช้เหตุผลเพื่อทำความเข้าใจกัน ทำให้บุตรรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม พยายามให้บุตรแสดงพฤติกรรมต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล เวลาสั่งสอนใช้เหตุผลเป็นที่ตั้งไม่ว่าจะลงโทษ หรือชื่นชมให้รางวัล บิดามารดาไม่ตามใจจนเกินไป บิดามารดายอมรับนับถือความสามารถ และความคิดเห็นของบุตร (นิยม บุญมี, 2530: 123-125; Rogers, 1972)

การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้บิดามารดารับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดู และอบรมบุตร และภารกิจอื่นๆ ในครอบครัว การใช้เหตุผลเป็นแนวปฏิบัติมากกว่าการใช้อารมณ์ บิดามารดาเปิดโอกาสให้บุตรได้แสดงความคิดเห็นหรือได้ถามได้อย่างเป็นอิสระ โดยอยู่ในกรอบที่เหมาะสมให้อิสระแก่บุตรพอสมควรเพื่อเป็นการฝึกความรับผิดชอบ บิดามารดาใช้อำนาจในการควบคุมพฤติกรรมของลูกต่อเมื่อได้ทำความตกลงข้อปฏิบัติร่วมกัน และบุตรต้องทำตามที่ได้ตกลงร่วมกันนั้นจะได้รับรางวัลอย่างมีเหตุผล และจะถูกดักเตือนหรือลงโทษเมื่อทำผิดข้อตกลงอย่างมีเหตุผลเช่นกัน บิดามารดาไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ หรือบีบบังคับบุตร จะมีความสม่ำเสมอในการเลี้ยงดู (ทัศนาก ทอภักดี, 2528: 5) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Baumrind (1978: 321 อ้างใน ทัดดาว ลิ้มพะสุต, 2543) ที่กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยว่าเป็นการฝึกวินัยเบื้องต้นให้กับบุตร แต่ได้กล่าวถึงการลงโทษที่ชัดเจน คือ การลงโทษจะกระทำเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง แต่ก็ต้องมีการยืดหยุ่นกับระเบียบกฎเกณฑ์ตามสถานการณ์ในการอบรมสั่งสอน ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ บิดามารดาต้องรู้จักคำว่าพอดี รู้จักการยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดเด็กจนเกินไป หรือปล่อยจนเด็กเสียคน มีการให้คำแนะนำ ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา แต่จะไม่ควบคุมหรือออกคำสั่งกับเด็ก

นอกจากนี้บิดามารดาควรมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กเป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์กับบุตรด้วยการพูดคุย ทำความเข้าใจโดยใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง และมีความคงเส้นคงวาในการสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก รู้จักการแสดงความรัก และให้กำลังใจเมื่อบุตรผิดพลาดรวมถึงการร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยไม่ซ้ำเติม แต่ควรชี้ให้เห็นสิ่งที่ผิดพลาดโดยไม่ใช้อารมณ์ (ก่อสวัสดิพานิชย์, 2519) นอกจากนี้บิดามารดาควรให้การตกลงเรื่องต่างๆ และการตัดสินใจต่างๆ เกิดขึ้นจากการเห็นชอบของสมาชิกทุกคน โดยถือความสุขของคนส่วนรวมเป็นใหญ่ บุตรมีโอกาสใช้ความคิด ริเริ่ม และฝึกการตัดสินใจจากเรื่องเล็กที่เป็นเรื่องส่วนตัวไปจนถึงเรื่องใหญ่ บิดามารดาต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายให้เด็ก

เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ บุตรได้รับอนุญาต และได้โอกาสในการสมาคมกับเพื่อน ในสายดาบิดามารดา (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524: 84-85)

อิทธิพลของการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่มีต่อเด็กสรุปได้ดังนี้ เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น มีความรับผิดชอบสูง มีระเบียบวินัย และสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าทำในสิ่งที่ประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสัมมาคารวะ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความมั่นคงทางอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีเหตุผล และมีการกล้าแสดงออก (นิยม บุญมี, 2530: 123-125; ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2519 และ สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524: 85) สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานครที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแสดงออก อีกด้วย (รัฐจวน คำจิรพิทักษ์, 2524) และการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ยังมีอิทธิพลให้เด็ก มีความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามที่ดี

จากผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของมารดากับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกการพึ่งตนเองของมารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ และความสัมพันธ์ระหว่างความคิดละเอียดลออพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกเช่นกัน (พูนสุข เวชวิฐาน, 2528) ยังพบอีกว่านิสิตนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านความรับผิดชอบ และด้านความพอใจในชีวิตในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความฉลาดทางอารมณ์ และการป้องกันความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร (ณัฐฉา สุวรรณช่วง, 2547) นอกจากนี้ สุดาพร ศรีทองพิมพ์ (2544ก) ได้ทำการศึกษาเพื่อสนับสนุนทฤษฎีดังกล่าว พบว่านิสิตนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่านน้อยจะมีอัตมโนทัศน์ทางวิชา อัตมโนทัศน์ทางสังคม อัตมโนทัศน์ทางอารมณ์ และอัตมโนทัศน์ทางกายภาพในเชิงบวกอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตมโนทัศน์อีกด้วย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian) หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าคุณเองถูกปฏิเสธการกระทำตามใจหรือถูกควบคุมให้ไม่ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนต้องการ บิดามารดาจะวางกฎเกณฑ์ และจزمุ่งหมายให้บุตรปฏิบัติตามโดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติของเด็ก นอกจากนี้ยังคอยควบคุมให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัย บังคับให้บุตรปฏิบัติตามสิ่งที่ตนกำหนดเอาไว้ บิดามารดาคอยปกป้อง และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา จนทำให้บุตรรู้สึกว่าคุณบิดามารดาก้าวถ่างตนเอง ถูกบังคับ และไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร (Baumrind, 1978: 321 อ้างใน ทัดดาว ลิ้มพะสุต, 2543 และ Rogers, 1972)

บิดามารดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเข้มงวดกวดขัน หรือแบบอัตตาธิปไตย มีความต้องการอบรมสั่งสอนบุตรอย่างเต็มที่ จึงสร้างความสัมพันธ์กับบุตรด้วยวิธีการใช้อำนาจเด็ดขาดบังคับ และจะเห็นว่าการเชื่อฟังบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญ ในด้านการให้รางวัล และการลงโทษก็เช่นกัน คือเมื่อบุตรกระทำความผิดจากระเบียบกฎเกณฑ์ที่บิดามารดาตั้งไว้ จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง อาจดูค่า การลงโทษด้วยการตีหรือการงดของรางวัล จะใช้อำนาจทั้งทางวาจาและท่าทาง เมื่อบิดาและมารดาไม่พอใจ คนที่ปฏิบัติแบบนี้มักมีความเชื่อว่าเด็กมีนิสัยไม่ดีติดตัวเป็นประจำ (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2519) บิดามารดาคอยบังคับเด็กให้อยู่ในโอวาท มีระเบียบวินัย สั่งสอนด้วยวาจาไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจเข้าบังคับ มาตรการที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการลงโทษ ถึงแม้จะมีการให้รางวัลบ้างแต่น้อย บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในการตั้งเป้าหมาย และกฎเกณฑ์ของครอบครัว คอยให้ทุกคนปฏิบัติตาม หรือดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีสิทธิที่จะจัดการกับครอบครัวตามที่ตนปรารถนา มารดารับผิดชอบงานบ้านทุกชนิด คอยตอบสนองความต้องการของสามี บุตรไม่มีการออกเสียง หรือแสดงความคิดเห็น ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไกลบ้าน การคบเพื่อนจำกัด นอกจากนี้ สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (2524) ให้แนวคิดที่สอดคล้องกับ นิยม บุญมี (2530: 32) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และบุตรในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน คือ การเอาใจใส่ การแสดงความรัก และความสัมพันธ์ที่มีต่อบุตรมีน้อย ทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่แทนที่จะทำด้วยความรัก ความเข้าใจ บิดามารดาไม่ให้อำนาจใจ หรือสนับสนุนความคิดเห็นเด็ก

อิทธิพลของการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่มีต่อเด็กสรุปได้ดังนี้ เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มักจะขาดความรับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความ

มานะอดสาหะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความมานะอดสาหะ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (วันเพ็ญ เกาสวัสดิ์, 2536) แต่ขัดแย้งกับการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัฐบาลในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง (สุคนธ์ เจริญกลาง, 2535) แต่สำหรับบางรายเป็นไปในทางตรงข้ามกล่าวคือ เมื่อถูกกดดันจากทางบ้านเป็นประจำ เมื่อออกไปสู่สังคมจึงทดแทนการถูกกดดันด้วยวิธีการรุกรานผู้อื่น และถ้าเด็กไม่สามารถยอมรับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ได้เด็กอาจคิดว่าบิดามารดาไม่รักตน หรือเป็นศัตรูกับตน (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2519) ทำให้เด็กรู้สึกว่ามีปมด้อย เก็บกด ใช้วิธีการรุนแรง และก้าวร้าว หรือการหนีออกจากบ้าน นอกจากนี้เด็กมักจะขาดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัยทางอารมณ์ และจิตใจ และการปฏิบัติตามคำสั่งบิดามารดาเป็นประจำทำให้ขาดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (นิยม บุญมี, 2530) จะเห็นได้จากผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแบบการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์ทางลบกับแบบการคิด วิเคราะห์เชิงบรรยาย นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์กับแบบการคิดจำแนก ประเภทเชิงอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์กับแบบการคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (อานวย สุดสุข, 2540) และเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้บางคนจะขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าเป็นตัวของตัวเอง หรือให้ผู้ใหญ่ออแนะแนวทางให้ แต่ผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร พบว่าการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกมากที่สุดกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์, 2524)

แต่การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันก็มีส่วนคืออยู่บ้างคือ ทำให้เด็กสามารถสำรวจตนเองได้ดี และไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ อ่อนน้อม เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524: 83)

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน

การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน (Laissez-Fair) หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรในลักษณะที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าคุณเองถูกเกลียดชัง หรือปล่อยให้ทำอะไรตามใจโดยบิดามารดาไม่เอาใจใส่ หรือไม่ให้คำแนะนำปรึกษาเท่าที่ควร ไม่ให้ความอบอุ่นใจ และทำให้รู้สึกว่าคุณทอดทิ้ง (Rogers, 1972)

ดังนั้นการเลี้ยงดูแบบตามใจท่านสามารถมองได้ 2 ประเด็น คือ การตามใจบุตร เนื่องจากบิดามารดาต่างมองไปคนละทางตามความชอบของตน ไม่สนใจซึ่งกันและกัน และไม่สนใจบุตรเท่าที่ควร บิดามารดาเชื่อว่าถ้าเด็กจะดีก็ตัวเอง จะช่วยก็ตัวเอง บิดามารดาไม่ต้องมารับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนให้บุตรเป็น หรือทำในสิ่งที่ควรกระทำ ถ้าเด็กโตขึ้นเสียคนก็ถือว่าเป็นกรรมของตนเอง เมื่อบุตรช่วยตนเองได้ก็ปล่อยให้ตามสบาย หน้าที่ในการดูแลบุตรมักปล่อยให้เป็นการรับผิดชอบดูแลของผู้อื่น เวลาเด็กเจอปัญหาในขณะที่ยังตัดสินใจไม่เป็น ก็ไม่ช่วยคิด ช่วยแก้ปัญหา หรือแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควร บิดามารดาประเภทนี้อาจใช้อารมณ์ และความรุนแรงกับเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวที่หาเช้ากินค่ำ มักลงโทษเด็กรุนแรง และปราศจากเหตุผลเสมอ ผลคือ เด็กรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น (สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524) ส่วนอีกประเด็นมองว่าบิดามารดารักลูกมากเกินไป บิดามารดา ปล่อยให้เด็กแสดงพฤติกรรมตามอำเภอใจ ตามใจเด็กมากเกินไป ตามใจลูกทุกอย่าง ต้องการอะไรจะได้ตามใจทั้งสิ้น บางคนรวยมากให้เงินลูกใช้อย่างขำใจ ไม่มีการลงโทษเด็ก และเด็กในครอบครัวแบบนี้จะคือร้อนไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ และมักจะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในครอบครัวเสมอ (นิยม บุญมี, 2530: 123-125)

อิทธิพลของการเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน หรือแบบปล่อยปละละเลย ที่มีต่อเด็กสรุปได้ดังนี้ เด็กมักจะควบคุมความประพฤติไม่ได้ ขาดความเคารพ และเชื่อฟังผู้ใหญ่ ขาดความรับผิดชอบ ไม่รู้จักคุณค่าของผู้อื่น (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2519) และ การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้จะมีผลทางลบต่อการพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ และจิตสังคมทำให้เด็กไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ขาดจุดมุ่งหมายในชีวิต และอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ก้าวร้าว (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุนทร, 2550: 113) สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นชายที่ทำผิดกฎหมาย ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ที่ทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 606 คนพบว่า วัยรุ่นชายที่ทำผิดกฎหมายได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือแบบตามใจ และคบกับเพื่อนที่ทำผิดกฎหมาย (กตัญญู ฌรณรัช, 2543) สอดคล้องกับ

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา โดยส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในครอบครัวที่ให้การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยรวมถึง การเลี้ยงดูในลักษณะอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสม เช่น การเลี้ยงดูแบบให้อิสระตามใจ การใช้เงินในการเลี้ยงดู จะมีการกระทำความผิดในขณะที่อายุยังน้อย (สุวิมล แซ่อึ้ง, 2547) นอกจากนี้เด็กจะมองตนเองเป็นศูนย์กลาง ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ มีปัญหาในการปรับตัวกับผู้อื่น ขัดแย้งกับการศึกษาของ อัญชลี สุวรรณะ (2541ก) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา พบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้อาจมีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ตัวอย่างเช่น การศึกษาภูมิหลังครอบครัวของผู้ต้องหาคดีข่มขืนพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมข่มขืน ได้แก่ การได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือแบบตามใจ การขาดระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมครอบครัวเดียวกัน การไม่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนด้านสังคมและศีลธรรม หรือได้รับการอบรมสั่งสอนด้านสังคมและศีลธรรมภายหลังได้กระทำผิดแล้ว การถูกล่วงโทษอย่างรุนแรงจากบิดา มารดา บิดามารดาหย่าร้าง หรือมีความขัดแย้งกันประจำ (เบญจวรรณ สามสาลี, 2539) เด็กมักจะมองไม่เห็นความผิดของตน มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือได้รับการฝึกฝนให้มีคุณธรรม ถ้าเป็นเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี เด็กมักจะใช้อิทธิพลทางเงินของครอบครัวเพื่อหาความสุข ความสนุกให้แก่ตนเอง โดยไม่มีขอบเขต คูหมั่นผู้อื่น (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2519) ชอบเกะกะ ระบาย และจะตามใจตนเอง เจ้าอารมณ์ เป็นคนไม่สนใจสิ่งใดจริงจัง กลับกันถ้าเป็นเด็กที่ครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีเด็กมักจะปล่อยตัวตามเรื่อง ขาดความมักใหญ่ใฝ่สูง ไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิต เชื่อความคิดของเพื่อนมากกว่าบิดามารดา เมื่อเติบโตจะเป็นภาระสังคม (นิยม บุญมี, 2530)

จากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่กล่าวมาบางรูปแบบจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาการองค์รวมของเด็ก ซึ่งควรปรับปรุง และบางรูปแบบเป็นสิ่งที่ดี และส่งเสริมเด็กจึงควรยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ แต่ทั้งนี้รูปแบบต่างๆ ในการอบรมเลี้ยงดูยังมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องถึงความสัมพันธ์ต่อเด็กและวัยรุ่นในหลายรูปแบบ และบางรูปแบบที่คิดว่าไม่เหมาะสม เช่น การเข้มงวดกวดขัน การตามใจท่าน แต่มีการศึกษาบางเรื่องพบว่ามียางด้านของการอบรมลักษณะนี้ที่เป็นประโยชน์ และสามารถส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีบางประการของเด็กได้ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และ ปราณี สุทธิสุคนธ์, 2550) ดังนั้น การจะยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตายตัวในการอบรมเลี้ยงดูนั้นคงเป็นเรื่องที่ไม่

สมควร แต่ควรที่พึงระลึกไว้เสมอว่าบุตรเป็นบุคคลที่เกิดมาจากความรัก บิดามารดาควรให้ความรัก ความเข้าใจ และอบรมให้บุตรเป็นคนดี และมีความสุขทั้งกาย และใจ รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเอง และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวได้ทำการตรวจสอบเอกสารในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ ความหมายของการปรับตัวและการปรับตัวทางสังคม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว สาเหตุและสภาวะที่ทำให้เกิดการปรับตัว ลักษณะการปรับตัว ลักษณะของบุคคลที่มีปรับตัวดี

ความหมายของการปรับตัว และการปรับตัวทางสังคม

การปรับตัวเริ่มต้นมาจากวิชาชีววิทยา กล่าวคือ Charles Darwin เป็นผู้เริ่มใช้คำว่า “การปรับตัว” (Adaptation) ในทฤษฎีการวิวัฒนาการ โดยสรุปไว้ว่าสิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยอันตรายได้เท่านั้นที่จะสามารถอยู่รอด ต่อมานักจิตวิทยาได้นำคำว่าปรับตัวมาใช้ในความหมายทางจิตวิทยา ในการศึกษา และเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ และสัตว์ โดยศึกษาทั้งในแง่ชีววิทยา และจิตวิทยา โดยในด้านชีววิทยา คือการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย และในทางจิตวิทยา คือการปรับตัวเพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจ การปรับตัวจึงกลายเป็นกิจกรรมสำคัญของมนุษย์ ซึ่งการปรับตัวของบุคคลจะมีลักษณะอย่างไรย่อมแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่บุคคลนั้นกำลังเผชิญอยู่ โดยการดำเนินชีวิตของบุคคลย่อมเผชิญอุปสรรคที่ขวางอยู่ จึงต้องมีการรักษาภาวะสมดุลของชีวิต โดยการปรับความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (นิเทศก์ เจริญกัณฐกรณ์, 2543 และ Lazarus, 1963 อ้างใน นิภา นิธยาชน, 2520ข)

การปรับตัวเป็นเรื่องที่มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางในหมู่นักจิตวิทยา และนักวิชาการ จึงมีผู้ให้คำนิยามของการปรับตัวไว้มากมาย สรุปได้ดังนี้

การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ และความวิตกกังวลต่างๆ จนกลายเป็นสภาพที่บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้อย่างเป็นสุข (วราภรณ์ ตระกูลสฤณี, 2543 และ สุณีย์ ชีรดากร, 2525: 185) หรือการปรับกายใจให้อยู่ในสังคม ในสภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นสุข (กันยา สุวรรณแสง, 2530) โดยที่มนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัว トラบที่ยังมีชีวิตอยู่ ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในการทำงาน การหาเลี้ยงชีพ เพื่อตอบสนองทั้งร่างกาย จิตใจ และทางสังคม (สุชา จันทน์เฒ, 2524: 69)

การปรับตัวทางสังคม หมายถึง ความสำเร็จของบุคคลที่ปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ คนที่ปรับตัวได้ดีจะสามารถเรียนรู้ทักษะทางสังคมได้ เช่น ความสามารถในการเกี่ยวข้องกับบุคคล ทั้งกลุ่มเพื่อน และคนแปลกหน้า จะช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อสังคมด้วย (Hurlock, 1964 อ้างใน พรรณี หวลบุตตา, 2542ข) นอกจากนี้ ชูทิศย์ ปานปรีชา (2538: 499) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคมในลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ การปรับตัวทางสังคมเป็นกระบวนการทางจิต ที่จะทำใ้บุคคลสามารถบรรลุถึงความต้องการต่างๆ ของตนเองและสังคม และเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือเปลี่ยนแปลงไป และยังเป็นวิธีการที่ใ้บุคคลลงไ้ซึ่งสุขภาพจิตที่ดี ด้วยการแก้ปัญหา หาทางออก เพื่อจัดหรือผ่อนคลายความทุกข์ ความคับข้องใจ หรือความเครียด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

แนวทฤษฎีต่างๆ ที่อธิบายเกี่ยวกับการปรับตัวของนักจิตวิทยาที่ได้ถูกรวบรวมสามารถสรุปได้ดังนี้

1. Psychodynamic Theory การปรับตัว หมายถึง การที่เราสามารถปรับระดับความต้องการตามธรรมชาติให้อยู่ในจิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ในระดับหนึ่ง โดยวิธีการตอบสนองต้องเป็นวิธีที่ตนเอง และสังคมสามารถยอมรับได้ (Defense Mechanism)
2. Trait Theory กล่าวคือ Trait เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลลักษณะ คงที่เป็นเวลานาน เปลี่ยนแปลงได้ยาก ความสำคัญอยู่ที่การวัด Trait ของบุคคลโดยให้ความสำคัญของ

ที่มาและสาเหตุของการ Trait ในลักษณะนั้นๆ ทฤษฎีนี้ยังกล่าวว่าการปรับตัวเป็นความสอดคล้องกันที่เหมาะสมระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม (Person - Environment fit)

3. Learning Theory คือ ตามธรรมชาติของมนุษย์และการปรับตัวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้กล่าวถึง อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อมนุษย์ พฤติกรรมมนุษย์ คือ การตอบสนองต่อสิ่งเร้า ส่วนการเรียนรู้ทางสังคมให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตามตัวแบบ การปรับตัวเกิดจากการมีตัวแบบที่สมบูรณ์ให้เรียนแบบ เพื่อที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อันนำไปสู่การบรรลุความต้องการ หรือ หมายถึงความสามารถในการกำหนดพฤติกรรมของตนเอง เพื่อที่จะบรรลุผลที่ต้องการ

4. Phenomenological Theory ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจกับทัศนะของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และตนเอง อาจจะทำให้เพิ่ม หรือลดความรู้สึกที่มีต่อคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) และมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับมนุษย์ว่าศักยภาพ มีความสามารถที่จะตระหนักรู้ตนเอง และตัดสินใจเลือกได้อย่างอิสระ การปรับตัวที่ดีจึงเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลยอมรับตนเองจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงที่เกิดขึ้น และมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อแสดงความสามารถที่เป็นความถนัด และความเฉพาะเจาะจงของตนเองออกมา

สาเหตุ และสภาวะที่ทำให้เกิดการปรับตัว

การปรับตัว เป็นการที่บุคคลต้องการที่จะอยู่ร่วมกับกลุ่มบุคคลอื่นในสิ่งแวดล้อม และสังคมได้โดยที่ตนเองมีความสุข และไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์ หรือกฎระเบียบของสังคม โดยสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวสรุปได้ดังนี้ (วรารักษ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2543)

1. เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ในชีวิตทุกคนเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยที่เกิดทุกช่วงวัย บุคคลจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตและอยู่รอด เช่น การฝึกการรับประทานอาหาร จากเด็กทารกที่สามารถดูดนมเพียงอย่างเดียว เริ่มมีการฝึกการเคี้ยวอาหารเพื่อให้ได้สารอาหารที่มากขึ้น และอยู่รอด

2. เพื่อความสุข การปรับตัวเป็นการที่ช่วยให้เราสามารถยอมรับสภาพการณ์ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วพยายามที่จะหาทางแก้ไข ให้ปัญหาเบาบาง สุดท้ายเมื่อปัญหาลี้กลาย ความรู้สึกเรารู้ดีขึ้น ผ่อนคลาย ความตึงเครียดลดลงไปเมื่อความทุกข์หาย ความสุขสบายย่อมเกิดขึ้น

นอกจากนี้สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนเราปรับตัวเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้ (นิภา นิธยาน, 2520ก และ กันยา สุวรรณแสง, 2533)

1. สิ่งเร้าภายใน (Internal Force) ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านจิตใจ การต้องการความรัก ความปลอดภัย การยอมรับทางสังคม การยกย่องนับถือ ความสำเร็จในชีวิต หรือเป็นแรงขับ และความต้องการ (Drive and Needs) เช่น ความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ การตอบสนองความอยากของตนเอง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนเราต้องมีการปรับตัว
2. สิ่งเร้าภายนอก (External Force) เป็นความต้องการของสังคม และสภาพของสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ค่านิยม ศาสนา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของสังคม
3. ความคับข้องใจ (Frustration) คือ กระบวนการที่ถูกกีดกันด้วยอุปสรรคทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงทำให้นุคคลเกิดความคับข้องใจ
4. ทศนคติ และความสนใจ เมื่อมีจุดมุ่งหมายชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายเช่นกัน

จากสาเหตุที่ทำให้คนเราต้องปรับตัว จึงเกิดขึ้นตอนในการปรับตัวซึ่งขั้นตอนการเกิดสภาวะซึ่งทำให้มีการปรับตัว มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งเกิดได้จากทั้งเหตุการณ์ภายนอก และเหตุการณ์ภายในของบุคคลเอง โดยที่สามารถเกิดโดยไม่รู้ตัวล่วงหน้า และที่ไม่ได้คาดฝัน

ขั้นที่ 2 การรับรู้ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อมีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียด บุคคลจะรับรู้ต่อเหตุการณ์นั้นต่างหากัน ความเครียดบางอย่างเป็นแรงผลักดันที่จะให้อาชนะ ทำให้บุคคลแกร่งขึ้น แต่ความเครียดบางอย่างส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัย ความรัก และทำให้เกิดการ

สูญเสีย จึงทำให้บุคคลเกิดการเสียสมดุลทางจิตใจ ต้องใช้ความพยายามในการเลือกใช้กลวิธีต่างๆ ในการปรับตัว เพื่อแก้ปัญหาให้ดีที่สุด และเพื่อคงความสมดุลของจิตใจเอาไว้

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการรับรู้ เมื่อบุคคลได้รับรู้เหตุการณ์ที่เป็นเหตุให้เกิดความเครียด บุคคลจะมีปฏิบัติการรับรู้ต่างกัน เกิดปฏิกิริยาของสภาวะจิตใจขาดสมดุล ซึ่งเป็นระยะที่บุคคลมีความทุกข์ ความกังวลต่อความเครียดที่เผชิญอยู่ หากบุคคลไม่สามารถควบคุมความเครียดได้ และแก้ปัญหาไม่ได้ บุคคลจะรู้สึกผิดหวังที่ไม่สามารถควบคุมความเครียดได้ วิธีการปรับตัวที่ใช้ก็ไม่ได้ผล บุคคลจึงต้องการที่จะค้นหาวิธีการใหม่เพื่อแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ผลของภาวะวิกฤติ ขั้นนี้เป็นผลมาจากการปรับตัวขั้นที่ 3 ซึ่งถ้าบุคคลสามารถใช้วิธีการปรับตัวที่เหมาะสม มีองค์ประกอบสนับสนุนที่ช่วยให้ปรับตัวได้ ความตึงเครียดก็จะหายไป จิตใจเข้าสู่ภาวะปกติ แต่ถ้าบุคคลปรับตัวไม่ได้จะเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

ลักษณะการปรับตัว

นักจิตวิทยาแบ่งรูปแบบการปรับตัวเป็นหลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีหลักในการแบ่งที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งการปรับตัวออกเป็น 2 รูปแบบ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การปรับตัวเอง (Self Adjustment) การที่บุคคลจะปรับตัวเองได้ดีต้องประกอบไปด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นตัวของตัวเอง (Self - Reliance) หมายถึง การที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น เป็นอิสระจากผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ และรับผิดชอบการกระทำของตนเอง

1.2 การมองเห็นคุณค่าในตนเอง (Sense of Personal Worth) หมายถึง การที่บุคคลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้อื่นเชื่อในความสามารถของเขา มีความรู้สึกว่าคุณค่า มีความพอใจและเชื่อมั่นในความสามารถ และความมีเหตุผลของตนเอง

1.3 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (Sense of Personal Freedom) หมายถึง การที่บุคคลพอใจในอิสรภาพ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจในการกระทำ และการวางแผนชีวิตของตนเอง รวมทั้งการมีเสรีในการคบเพื่อน และการใช้จ่าย

1.4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Feeling of Belonging) หมายถึง การที่บุคคลได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว ในหมู่เพื่อน จึงทำให้มีความรู้สึกภูมิใจในบ้าน โรงเรียน เป็นต้น

1.5 ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (Non Withdrawing Tendencies)

1.6 ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท (Non Nervous Symptom)

2. การปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment) การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีควรประกอบไปด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 บรรทัดฐานทางสังคม (Social Standards) หมายถึง การที่บุคคลมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้เป็นบุคคลที่เข้าในสังคม

2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ทั้งกับเพื่อน และคนแปลกหน้า เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น และมีความสนใจปัญหาและกิจกรรมต่างๆ

2.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relations) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากบุคคลในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นใจในตนเอง และมั่นใจในความสัมพันธ์กับบุคคลในบ้าน

2.4 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (School Relations) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรักจากครู มีความสุขกับการที่อยู่ร่วมกับเพื่อนที่โรงเรียน รู้สีกว่างานโรงเรียนเหมาะสมกับความสนใจ และความถนัดของตน

2.5 ความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Relations) หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกับเพื่อนบ้านได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชุมชนของตนเอง เข้าสมาคมกับคนแปลกหน้าได้ดี มีความพอใจในกฎเกณฑ์ และสวัสดิภาพของชุมชน

การปรับตัวทางสังคมลักษณะนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Thorpe (n.d.อ้างใน จุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์, 2542) ที่กล่าวในลักษณะเดียวกัน แต่เพิ่มในเรื่อง แนวโน้มทางสังคม (Social Tendencies) ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ หรือสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้การยังมีผู้ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการปรับตัวโดยพิจารณาจากวิธีการปรับตัวแบบต่างๆที่พบอยู่เสมอ มี 15 แบบ สรุปดังนี้ (Shaffer and Shoben, 1965)

1. การปรับตัวโดยใช้กลวิธานในการปรับตัว (Adjustment by defense) มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 กลไกที่เป็นการปฏิเสธความจริง (Denial of reality) เป็นกลไกที่บุคคลปฏิเสธความจริง หรือไม่ยอมรับสิ่งที่ปรากฏ ความกังวล

1.2 กลไกที่เป็นการสร้างโลกแห่งความฝัน (Fantasy) เพื่อช่วยให้ลืมความเครียด ความวิตกกังวลได้ชั่วคราว

1.3 กลไกการชดเชยปมด้อยของตนเอง (Compensation) เช่น การที่รู้ว่าหน้าตาไม่สวยหันไปเอาดีทางด้านการเรียนทดแทน

1.4 กลไกที่พยายามทำพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับให้กลายเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ (Sublimation)

1.5 กลไกการอ้างว่ามี หรือการเลียนแบบ (Identification) เช่น การที่บุคคลเห็นคนที่ตนเองชื่นชอบ แต่ตนเองไม่สามารถที่จะเทียบได้จึงหันมาปรับพฤติกรรมเป็นเลียนแบบคนนั้นแทน

1.6 กลไกการลงโทษตนเอง (Introjection) กลไกนี้มักเกิดในเด็กระยะ Oedipus – Period เด็กชายจะเกลียดพ่อ แต่รักแม่ ต่อมารู้สึกเป็นบาป หรือกลัวที่แม่จะรักพ่อมากเกินไปจึงมีการปรับตัวเองเลียนแบบพ่อ

1.7 กลไกการโทษคนอื่น (Projection) บุคคลมักโทษความผิดพลาดที่เกิดขึ้นว่าเป็นความผิดของผู้อื่น ไม่ใช่ความผิดตน

1.8 กลไกการอ้างเหตุผล (Rationalization) จะเรียกกลไกนี้มี 2 ลักษณะ คือ “อรุณเปรี้ยว” คือจะกล่าวว่าร้ายในสิ่งที่ตนเองไม่สามารถที่จะหามา หรือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี และ “มะนาวหวาน” คือการที่ไม่สามารถหาสิ่งที่ต้องการได้จึงหาสิ่งอื่นที่ลักษณะด้อยกว่ามาทดแทน และคิดว่าสิ่งที่หามาทดแทนเป็นสิ่งที่ดีกว่า

1.9 กลไกการเก็บกด (Displacement) คือการที่บุคคลไม่แสดงอารมณ์ หรือพฤติกรรมออกมา แต่เก็บกดเอาไว้ มักปลอบใจตนเองให้ลืมสิ่งนั้น อย่าคิดถึง

1.10 กลไกการตรงข้าม (Reaction - Formation) คือการที่แสดงออกในลักษณะตรงข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง เพื่อให้ตนเองสบายใจ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.11 กลไกที่มีลักษณะของการย้ายที่ (Displacement) เป็นการที่แสดงพฤติกรรมที่อยากแสดงต่อคนหนึ่ง ไปแสดงกับอีกคนหนึ่งทดแทน

1.12 กลไกการแยกความรู้สึก (Isolation) เช่น การที่สูญเสียสิ่งหนึ่งไป เช่น แม่เสียชีวิตจะคิดว่าแม่เสียชีวิตดีกว่าการที่แม่มาทนการเจ็บปวด

1.13 กลไกการถดถอย (Regression) เป็นการที่ปรับตัวเพื่อพยายามย้อนกลับไปสู่อดีตที่พึงพอใจ

1.14 กลไกการแสดงออกว่าไม่เคยทำผิด (Undoing) เพื่อให้ทุกคนเห็นว่าตนไม่เคยทำผิดทำชั่ว เพื่อลบความผิดที่เคยทำไว้ในอดีต

1.15 กลไกการแสดงออกความพิการทางร่างกาย (Conversion) ความผิดปกติทางร่างกายอาจเกิดขึ้นได้ เพื่อลดความวิตกกังวล ความเครียด ความเศร้า ที่พบบ่อยคือ การเป็นลม แขนขาไร้เรี่ยวแรง เป็นอัมพาตชั่วคราว อาการเหล่านี้เป็นความผิดปกติที่เกิดโดยไม่รู้ตัวและ เกิดทันทีโดยไม่แล้งทำ

นอกจากการปรับตัวโดยใช้กลไกที่มีทั้งข้อดีคือ ช่วยลดความเครียด ความวิตกกังวลและข้อเสียคือ การปรับตัวลักษณะนี้ไม่ช่วยแก้ปัญหา แต่หากติดอาจเกิดเป็นอาการผิดปกติทางจิตได้ และนอกเหนือจากการปรับตัวโดยใช้กลไกในการปรับตัว แล้วยังมีการปรับตัวแบบอื่น คือ

2. การปรับตัวแบบหนี (Adjustment by escape) คือการที่แยกตัวออกจากปัญหา โดยการไม่ยอมสังคมกับใคร เมื่อหนีออกจากสังคมก็จะเพื่อฝืนอยู่ในโลกของความฝันไม่ยอมติดต่อโลกของความเป็นจริง

3. การปรับตัวแบบกลัว (Adjustment involving focal fear) เป็นลักษณะของการกลัวโดยไร้สาเหตุ ไม่มีเหตุผล เช่น กลัวน้ำ

4. การปรับตัวแบบเจ็บป่วย (Adjustment by ailment) จะเกิดการปรับตัวต่อเมื่อได้รับการกระทบทางจิตใจที่รุนแรง จนเกิดอาการทางกายโดยที่ไม่มีสาเหตุอย่างแท้จริง เช่น การคลื่นไส้ ปวดศีรษะ

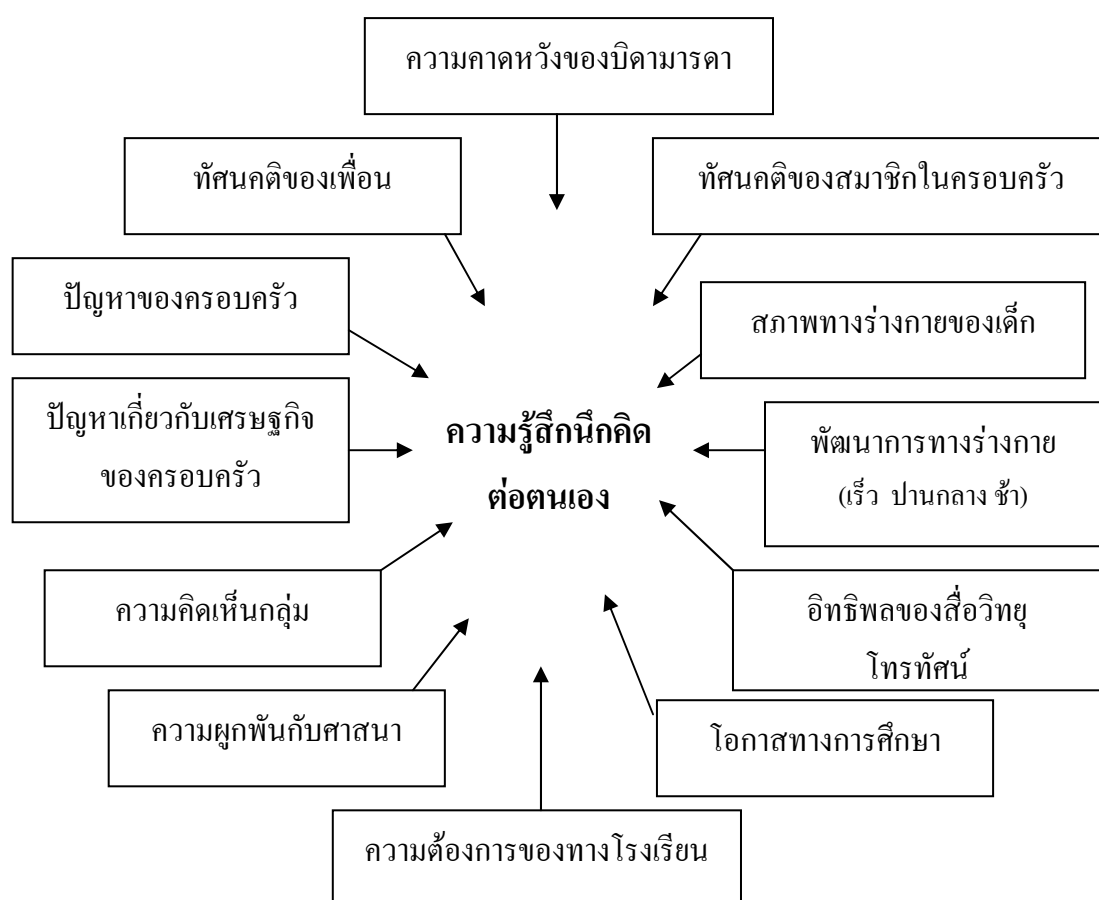
5. การปรับตัวแบบวิตกกังวล (Adjustment by anxiety states) จะเกิดความกังวลเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ ความเครียดยังมีอยู่ หรือกังวลกับสิ่งที่อนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น และกลัวการแก้ปัญหาไม่ได้ แสดงอาการ เช่น เหงื่อออกมาก ใจเต้นแรง หายใจไม่ทัน หรือเป็นลม เป็นต้น

ลักษณะของบุคคลที่มีการปรับตัวดี

จากลักษณะการปรับตัวที่มีความหลากหลาย ดังนั้นบุคคลคนหนึ่งจะไม่ได้เลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการปรับตัว บุคคลที่มีการปรับตัวได้ดี และมีสุขภาพจิตที่ดี จะสามารถเลือกรูปแบบการปรับตัวที่เหมาะสมและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข ซึ่งลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้นั้นควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนที่ยอมรับความจริง และยอมรับตนเองตลอดเวลา
2. เป็นคนที่ตระหนักถึงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง
3. เป็นคนที่มีคุณค่าของตนเอง
4. เป็นคนที่มีความมั่นคงทางกาย และใจ
5. เป็นคนที่สามารถให้ความรักแก่ผู้อื่นได้
6. เป็นคนที่สามารถรับความรักจากผู้อื่นได้
7. เป็นคนที่สามารถในการสร้างสรรค์
8. เป็นคนที่มีระดับความเครียดของตนเอง
9. เป็นคนที่พยายามแก้ไขปัญหา และสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ แทนที่จะยอมรับชะตา
10. เป็นคนที่พยายามหาทางเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดความไม่สบายใจ
11. เป็นคนที่ยืดหยุ่น
12. เป็นคนที่มีตัวว่าเมื่อใดควร หรือไม่ควรวิตกกังวล

การที่บุคคลจะมีลักษณะการปรับตัวที่ดี หรือไม่อย่างนั้น เป็นผลมาจาก แรงกระทบจากสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเป็นผลให้เป็นไปได้ทั้งทางบวก และทางลบ ซึ่งจากความรู้สึกนึกคิดนั้นจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นการปรับตัวที่ดี หรือไม่ดีของบุคคล สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ (พรณี ช. เจนจิต, 2528)

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงอิทธิพลที่มีต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคล
ที่มา: พรณี ช. เจนจิต (2528)

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัย คือ

1. นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างแตกต่างกัน
2. นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานครที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง และการปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยของรัฐ (สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 6 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 16,978 คน (งานทะเบียน และสถิติ, 2551) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 19,771 คน (สำนักทะเบียน และประมวลผล, 2551) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 13,508 คน (ฝ่ายประมวลข้อมูล สำนักทะเบียนและประมวลผล, 2550) มหาวิทยาลัยมหิดล 16,335 คน (กองทะเบียน, 2551) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรและ มหาวิทยาลัยศิลปากร 13,816 คน (ฝ่ายทะเบียนและประมวลผล, 2551) รวมทั้งสิ้น 80,408 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ได้สุ่มตัวอย่างของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยของรัฐ (สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ในกรุงเทพมหานคร 6 มหาวิทยาลัย โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตาราง Determining Sampling Size From Given Population ของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างใน สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2550: 62) ซึ่งกำหนดไว้เป็นจำนวน 384 คน ในงานวิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 480 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด โดยดำเนินการดังนี้

1. สุ่มคณะจากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยละ 4 คณะ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. สุ่มนิสิตนักศึกษา แต่ละคณะ คณะละ 20 คน โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ดังนั้นจะได้นิสิตนักศึกษาแต่ละมหาวิทยาลัย จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้น 480 คน ดังนี้

2.1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 80 คน โดยสุ่มจาก คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะวิทยาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ คณะละ 20 คน

2.2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 80 คน โดยสุ่มจาก คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ คณะละ 20 คน

2.3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 80 คน โดยสุ่มจาก คณะศิลปศาสตร์ คณะสังคมวิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะละ 20 คน

2.4 มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 80 คน โดยสุ่มจาก คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ คณะละ 20 คน

2.5 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร จำนวน 80 คน โดยสุ่มจาก คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ คณะละ 20 คน

2.6 มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 80 คน โดยสุ่มจาก คณะวิทยาศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ คณะละ 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกรับ (Check list) 17 คำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สถานศึกษา ชั้นปีที่กำลังศึกษา คณะที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ลักษณะการพักอาศัย ผู้ที่ให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัว การเข้าชั้นเรียน การส่งงาน การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และกิจกรรมที่ทำหลังเลิกเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ปรับปรุงจากแบบสอบถามของ สุนทรี กาญจนะวสิต (2539ก) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (Rating scale) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง รวมข้อคำถาม 25 ข้อ แบ่งออกเป็นข้อคำถามที่เป็นทัศนคติเชิงบวก และทัศนคติที่เป็นเชิงลบ ดังนี้

ข้อความที่เป็นทัศนคติเชิงบวกได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 16, 18, 20, 21, 24 และ 25
ข้อความที่เป็นทัศนคติเชิงลบได้แก่ ข้อ 1, 5, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22 และ 23

ตอนที่ 3 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ใช้แบบสอบถามของ ญัฐติ สุวรรณช่าง (2547) ซึ่งปรับจากแบบสอบถามของ สุกาพร ศรีทองพิมพ์ (2544ก) โดยในแต่ละข้อจะสร้างตัวเลือกให้ครอบคลุมลักษณะการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมแบบตามใจท่าน ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกรับ (Check list) จำนวน 10 ข้อ โดยแต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวเลือกของแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ข้อ	ข้อความ	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
1	การศึกษา	
	() บิดามารดาไม่เคยสนใจว่าอ่านหนังสือเตรียมสอบหรือไม่	ตามใจท่าน (LF)
	() บิดามารดาส่งเสริมให้เด็กเรียน หรือทำกิจกรรมที่ชอบในมหาวิทยาลัย	ประชาธิปไตย (D)
	() ถ้าแจ้งผลการเรียนที่ไม่น่าพึงพอใจ บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง	เข้มงวดกวดขัน (A)
2	สุขภาพ	
	() จะนอนดึกเลยเวลาที่กำหนดไม่ได้จะโดน บิดามารดาตำหนิ หรือลงโทษ อย่างรุนแรง	เข้มงวดกวดขัน (A)
	() เมื่อไม่สบายจนต้องขาดเรียน บิดามารดาจะดูแลเอาใจใส่ซักถามด้วยความเป็นห่วงและไม่ตำหนิ เพราะเข้าใจสาเหตุการขาดเรียน	ประชาธิปไตย (D)
	() ไม่ว่าจะนอนดึกอย่างไร บิดามารดาไม่เคยใส่ใจหรือเป็นห่วงสุขภาพ	ตามใจท่าน (LF)
3	การเที่ยว	
	() ถ้าไปเที่ยวนอกบ้านโดยไม่ขออนุญาตบิดามารดา เมื่อกลับมาบิดามารดาตำหนิ หรือลงโทษทันทีโดยไม่ถามเหตุผล	เข้มงวดกวดขัน (A)
	() จะไปไหนก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตบิดามารดา	ตามใจท่าน (LF)
	() ถ้าจะไปเที่ยว บิดามารดาจะถามด้วยความเป็นห่วงมากกว่าการถามอย่างละเอียด เพื่อตัดสินใจว่าจะอนุญาตให้ไปหรือไม่	ประชาธิปไตย (D)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
4	การคบเพื่อน	
	() บิดามารดาให้อิสระในการคบเพื่อนโดยถามด้วยความเป็นห่วงบางครั้งว่าเพื่อนที่คบซื้ออะไร	ประชาธิปไตย (D)
	() ถ้าบิดามารดาห้ามไม่ให้คบเพื่อนคนใด อาจไม่ชี้แจงเหตุผล ต้องทำตามหากขัดคำสั่งอาจต้องโดนตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง	เข้มงวดกวดขัน (A)
	() บิดามารดาไม่สนใจว่าจะคบใคร และไม่ใส่ใจห้ามเรื่องการคบเพื่อนที่ไม่ดี	ตามใจท่าน (LF)
5	การแต่งกาย	
	() แต่งกายอย่างไรก็ได้ บิดามารดาเห็น ก็ไม่ว่าหรือตำหนิแม้ว่าชุดนั้นจะไม่เหมาะสม	ตามใจท่าน (LF)
	() ต้องแต่งกายในลักษณะที่บิดามารดาชอบเท่านั้น ถ้าบิดามารดาไม่ชอบจะตำหนิอย่างรุนแรง และสั่งให้เปลี่ยนชุดใหม่ทันที	เข้มงวดกวดขัน (A)
	() มีอิสระในการแต่งกาย แต่ถ้าชุดนั้นไม่เหมาะสม บิดามารดาจะตักเตือน และบอกเหตุผลว่าควรเปลี่ยนชุดใหม่มากกว่าการตำหนิอย่างรุนแรง	ประชาธิปไตย (D)
6	การใช้จ่ายเงิน	
	() เมื่อบิดามารดาให้เงินไว้ใช้แล้ว จะไม่สนใจว่าใช้พอ หรือไม่ หรือว่าจะนำไปใช้จ่ายอะไร	ตามใจท่าน (LF)
	() ถ้าใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะถามเหตุผลความ ต้องการใช้เงิน	ประชาธิปไตย (D)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
	() ถ้าใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะตำหนิต่านทันทีโดยไม่ถามเหตุผลความต้องการใช้เงิน	เข้มงวดกวดขัน (A)
7	การรักษาเวลา	
	() ถ้ากลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะถามเหตุผล ถ้ามีเหตุผลสมควร บิดามารดาจะเข้าใจไม่ตำหนิ	ประชาธิปไตย (D)
	() ถ้ากลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาไม่สนใจซักถาม และไม่ทำอะไร	ตามใจท่าน (LF)
	() ถ้ากลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง โดยไม่ให้โอกาสอธิบายเหตุผล	เข้มงวดกวดขัน (A)
8	การลงโทษ	
	() เมื่อทำผิด บิดามารดาจะไม่สนใจและไม่ทำอะไร	ตามใจท่าน (LF)
	() เมื่อทำผิด ก่อนลงโทษบิดามารดาจะให้อธิบายเหตุผลได้	ประชาธิปไตย (D)
	() เมื่อทำผิด บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง	เข้มงวดกวดขัน (A)
9	การแสดงออกในครอบครัว	
	() เมื่อมีปัญหาในครอบครัว บิดามารดาจะให้โอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและมีสิทธิในการเสนอว่าจะทำอย่างไร	ประชาธิปไตย (D)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
	() เมื่อมีปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับสมาชิกคนใดจะไม่มีใครปรึกษาร่วมกัน และบิดา มารดาจะไม่สนใจ ต้องการทำอะไรก็ทำได้	ตามใจท่าน (LF)
	() เมื่อมีปัญหาในครอบครัว จะไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพราะบิดามารดาเท่านั้นที่ เป็นผู้ตัดสินใจว่าต้องทำอะไรและต้องทำตามคำสั่ง	เข้มงวดกวดขัน (A)
10	การดูแลเอาใจใส่	
	() บิดา มารดาไม่ค่อยสนใจดูแลเอาใจใส่	ตามใจท่าน (LF)
	() บิดา มารดาพยายามให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่และพยายามเข้าใจท่านเสมอ	ประชาธิปไตย (D)
	() บิดามารดาควบคุมให้ทำตามที่บิดามารดาต้องการอย่างเคร่งครัด โดยไม่พยายามเข้าใจความต้องการ	เข้มงวดกวดขัน (A)

หมายเหตุ: รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (D: Democratic)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (A: Authoritarian)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน (LF: Laissez-Faire)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการปรับตัวทางสังคม ปรับปรุงจากแบบสอบถามของ พรณี หวลบุตตา (2542ก) และ กรรณิกา หมายบุญ (2549) ซึ่งปรับจากแบบสอบถามของ จุฬาลักษณ์ ร่มวิริยะพงษ์ (2542) ใช้แบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับคือ ตรงมากที่สุด ตรงปานกลาง ตรงน้อย และไม่ตรงเลย รวม 40 ข้อคำถาม แบ่งพฤติกรรมการปรับตัวออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเรียน จำนวน 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1*, 3, 8*, 10*, 11*, 18, 20*, 23*, 24, 26, 29*, 34, 36* และ 39 ของแบบสอบถาม
 2. ด้านการเข้าสังคม จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 6*, 7, 13, 15, 17, 21, 25, 28*, 31*, 33, 38 และ 40 ของแบบสอบถาม
 3. ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อตนเอง 13 จำนวน ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 4*, 9, 12, 14*, 16*, 19, 22, 27, 30, 32, 35 และ 37 ของแบบสอบถาม
- (หมายเหตุ: * หมายถึงข้อคำถามเชิงลบ)

ซึ่งการปรับตัวแต่ละด้านมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำแนกพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม

ข้อ	ข้อความ	เนื้อหา
	ด้านการเรียน	การปรับตัวด้านการเรียน
1*	รู้สึกดีเครียด หรือวิตกกังวลเกี่ยวกับวิชาที่เรียน	หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่มีความ
2*	ติดตามการเรียนให้ทันเสมอ	ความเอาใจใส่ในการเรียน
3*	พบว่าเรียนที่มหาวิทยาลัยนี้ค่อนข้างยาก	มีความสนใจในการเข้า
4*	ทำข้อสอบได้ไม่ดีในรายวิชาพื้นฐาน	เรียนและ การมีส่วนร่วม
5*	ทำข้อสอบได้ไม่ดีในรายวิชาเอก (Major)	ในชั้นเรียนสม่ำเสมอ มี
6	รู้สึกพึงพอใจกับระดับการเรียนของตนเองที่มหาวิทยาลัยนี้	ความพยายามที่จะให้ผล
7*	ไม่ได้ขยันเรียนเท่าที่ควร	การเรียนดี มีความพอใจ
8*	แบ่งเวลาสำหรับการเรียนได้ไม่มากนัก	ในสถาบัน และสาขาที่
9	รู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยนี้	เลือกเรียน มีความ
10	สามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วยความภาคภูมิใจ	รับผิดชอบต่อการเรียน
11*	ผลการเรียนไม่ค่อยดีเมื่อเทียบกับความพยายามที่ได้ทำไป	เช่น การส่งงานตาม
12	ตั้งใจเรียนเสมอถึงแม้วิชานั้นจะยากสำหรับฉัน	กำหนดเวลา สามารถ
13*	รู้สึกว่าหลักสูตรที่เรียนอยู่ไม่เหมาะสมกับความสามารถ	ควบคุมอารมณ์ และความ
14	สนุกกับการเรียนที่มหาวิทยาลัยนี้	วิตกกังวล และ
		ความเครียดในการสอบ
		ได้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	เนื้อหา
ด้านการเข้าสังคม		
1	รู้สึกว่าเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี	การปรับตัวด้านการเข้าสังคม หมายถึง นิสิต นักศึกษามีสัมพันธภาพ เข้ากับเพื่อน นิสิต นักศึกษา อาจารย์ ครอบครัว การวางตัวและคบเพื่อนต่างเพศ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นๆ ได้ดี และมีความสุข
2*	รู้สึกอึดอัดกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย	
3	เต็มใจที่จะร่วมมือ และช่วยเหลืองานต่างๆ ในการทำงานกลุ่ม	
4	รู้จักคนมากมาย และเพื่อนมากมายเมื่อมาเรียนที่นี่	
5	สื่อสารกับอาจารย์ได้อย่างเป็นกันเองในชั่วโมงเรียน	
6	มักจะทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ เสมอ	
7	พูดคุย และแสดงความรู้สึกต่างๆ กับคนในครอบครัวได้	
8	พอใจที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับอาจารย์ และเพื่อน	
9*	เข้ากับเพื่อนต่างเพศไม่ค่อยได้	
10*	รู้สึกลำบากใจที่จะปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามมารยาทการเข้าสังคม เช่น การแต่งกายให้ถูกระเบียบ หรือกาลเทศะ	
11	มีเพื่อนหรือคนรู้จักบางคนที่สามารถเล่าปัญหาต่างๆ ให้ฟังได้	
12	ทำความเคารพผู้อาวุโสกว่าที่อยู่ในมหาวิทยาลัยโดยไม่ลำบากใจ	
13	ปรึกษาปัญหาของฉันทับกับคนในครอบครัวได้อย่างไม่ลำบากใจ	
ด้านความรู้สึกต่อตนเอง		
1	รู้สึกมั่นใจว่าฉันสามารถจัดการกับปัญหาและ ความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยได้	การปรับตัวด้านความรู้สึกต่อตนเอง หมายถึง นิสิต นักศึกษามีการยอมรับ และ จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม
2*	รู้สึกอายเพื่อน ไม่อยากให้เพื่อนเห็นบ้าน	
3	คิดว่าฉันตัดสินใจถูกแล้วที่เรียนที่มหาวิทยาลัยนี้	
4	มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนในการเรียนที่มหาวิทยาลัยนี้	
5*	รู้สึกชอบอยู่คนเดียวมากกว่าคุยกับเพื่อน หรือพี่น้อง	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	เนื้อหา
6*	รู้สึกมีปมด้อยเรื่อง รูปร่าง หน้าตา ของตนเอง	ความภูมิใจ และ
7	รู้ว่าการอะไรจากการมาเรียน	ความเครียด ความกดดัน
8	เมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับความคิดของตน ฉันไม่รู้สึกรังเกียจเขาเลย	ที่ได้รับ และมีความพึงพอใจในตนเอง และมี
9	เมื่อทำผิดพลาดต่อผู้อื่นสามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ	ความสุขในการใช้ชีวิตของตนเอง
10	เมื่อรู้ว่าเครียดมักจะหาวิธีผ่อนคลายความเครียดให้ตนเอง	
11	การเข้ารับพระราชทานปริญญาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย	
12	ภูมิใจที่ได้เกิดมาในครอบครัวของฉัน	
13	เมื่อมีปัญหาพยายามที่จะหาสาเหตุ และจัดการแก้ไขเสมอ	

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อคำถามเชิงลบ

การทดสอบเครื่องมือ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเครื่องมือโดย นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำมาแก้ไข และนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (ชีพสุมน และสุภาพ, 2551) โดยแบบสอบถามรวมทั้ง 3 ตอน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.71 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมามีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูงจึงได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนำหนังสือส่งถึงคณบดีทุกคณะ ของทุกมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
2. เมื่อได้รับการตอบรับจากทางคณะต่างๆ แล้วจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บข้อมูลกลับด้วยตนเอง ในช่วงสัปดาห์ที่สามของเดือนมกราคม 2552
3. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวนแบบสอบถามที่แจกไป 480 ฉบับ ได้กลับคืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์ 478 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 99.58 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส และวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สถานศึกษา ชั้นปีที่กำลังศึกษา คณะที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยด้วย ค่าใช้จ่าย การเข้าชั้นเรียน การส่งงาน การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และ กิจกรรมที่ทำหลังเลิกเรียนใช้วิธีแจกแจงความถี่ แล้วนำมาพรรณนาประกอบตารางแสดงค่าจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างโดยใช้การพรรณนาประกอบตารางแสดงค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีการกำหนดคะแนนคำตอบมาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดไว้ดังนี้

คำถามเชิงบวกให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถามเชิงลบให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง เห็นด้วย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์กำหนดค่าระดับเต็มเฉลี่ย พิจารณาจากระดับทัศนคติ โดยจัดช่วงคะแนน (Class interval) ได้ดังนี้

1.00-1.80	สำหรับ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81-2.60	สำหรับ	ไม่เห็นด้วย
2.61-3.40	สำหรับ	ไม่ตัดสินใจ/ไม่แน่ใจ
3.41-4.20	สำหรับ	เห็นด้วย
4.21-5.00	สำหรับ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. วิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เป็นรายด้านทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ การเที่ยว การคบเพื่อน การแต่งกาย การใช้จ่ายเงิน การรักษาเวลา การลงโทษ การแสดงออกในครอบครัว และการดูแลเอาใจใส่ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน และ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน โดยนำเสนอการวิเคราะห์ทั้งรายด้าน และรายคน นำเสนอโดยการพรรณนาประกอบตารางโดยแสดงค่าความถี่และ ค่าร้อยละ

4. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน การปรับตัวด้านการเข้าสังคม และการปรับตัวด้านความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ใช้การพรรณนาประกอบตารางโดยแสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ซึ่งมีการกำหนดคะแนนคำตอบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดไว้ดังนี้

คำถามเชิงบวกให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 4 หมายถึง ตรงมากที่สุด
- 3 หมายถึง ตรงปานกลาง
- 2 หมายถึง ตรงเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ไม่ตรงเลย

คำถามเชิงลบให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 4 หมายถึง ไม่ตรงเลย
- 3 หมายถึง ตรงเล็กน้อย
- 2 หมายถึง ตรงปานกลาง
- 1 หมายถึง ตรงมากที่สุด

เกณฑ์กำหนดระดับค่าเต็มเฉลี่ยกำหนดจากการจัดระดับช่วงคะแนนดังนี้

3.01- 4.00	สำหรับช่วงคำตอบ	การปรับตัวได้ระดับดี
2.01- 3.00	สำหรับช่วงคำตอบ	การปรับตัวได้ระดับปานกลาง
1.01- 2.00	สำหรับช่วงคำตอบ	การปรับตัวได้ไม่ดี
0.00- 1.00	สำหรับช่วงคำตอบ	ไม่สามารถปรับตัวได้

ในการนำเสนอผลข้อมูลเรื่องพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมจะนำเสนอเป็นรายคนโดยมีการพิจารณาระดับพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม จากผลรวมของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมในแต่ละด้านย่อยทั้ง 3 ด้านซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมินระดับพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

121 - 160	ตรงกับ	นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวได้ระดับดี
81 - 120	ตรงกับ	นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวได้ระดับปานกลาง
41 - 80	ตรงกับ	นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวไม่ดี
0 - 40	ตรงกับ	นิสิตนักศึกษาที่ไม่สามารถปรับตัวได้

ในการนำเสนอข้อมูลเป็นรายคนใช้การพรรณนาประกอบตาราง โดยแสดงค่าความถี่ และ
ค่าร้อยละ

5. เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐใน
กรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา โดยใช้การทดสอบค่าเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent – Samples T Test) ซึ่งกำหนดระดับ
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่มีการ
อบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of
Variance : ANOVA) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบการปรับตัว ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่สถานภาพสมรสของบิดา
มารดาแตกต่างกันโดยใช้วิธีทางสถิติ การวิเคราะห์การทดสอบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวแปรระหว่างกลุ่ม
ตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent – Samples T Test) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

ในส่วนของการจัดกลุ่มตัวแปรใหม่เพื่อนำมาเปรียบเทียบมีการจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ดังนี้

สถานภาพสมรสบิดามารดา

จัดกลุ่มตัวแปรใหม่เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1	คือ	สถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ (การที่บิดามารดา อยู่ร่วมกันอาจจดทะเบียนสมรส หรือไม่จดทะเบียน สมรส)
------------	-----	--

กลุ่มที่ 2 คือ สถานภาพสมรสแบบครอบครัวเดี่ยวเดี่ยว (single parent family) (การละทิ้ง การหย่าร้างโดยการจดทะเบียนหย่า การแยกทาง และการที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

จัดกลุ่มเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1	คือ	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
กลุ่มที่ 2	คือ	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
กลุ่มที่ 3	คือ	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

การปรับตัวทางสังคม

จัดกลุ่มตัวแปรเป็น 4 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1	คือ	นิสิตนักศึกษาที่ไม่สามารถปรับตัวได้
กลุ่มที่ 2	คือ	นิสิตนักศึกษาที่ปรับตัวไม่ดี
กลุ่มที่ 3	คือ	นิสิตนักศึกษาที่ปรับตัวได้ปานกลาง
กลุ่มที่ 4	คือ	นิสิตนักศึกษาที่ปรับตัวได้ดี

บทที่ 4

ผลการวิจัยและ ข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ได้แก่ เพศ สถาบันที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัย ด้วย ผู้ให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัว การเข้าชั้นเรียน การส่งงาน การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และ กิจกรรมที่ทำเป็นประจำหลังเลิกเรียน สำหรับคำถามปลายเปิดได้แก่ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ย ชั้นปีที่ กำลังศึกษา

ตอนที่ 2 ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 3 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบตามใจท่าน ครอบคลุมรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 10 ด้านได้แก่ การศึกษา สุขภาพ การเที่ยว การคบเพื่อน การแต่งกาย การใช้จ่ายเงิน การรักษาเวลา การลงโทษ การแสดงออกใน ครอบครัว และการดูแลเอาใจใส่

ตอนที่ 4 การปรับตัวทางสังคม 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการเข้าสังคม และด้าน ความรู้สึกละตัวตนเอง

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวแตกต่างกัน และเปรียบเทียบ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ใน กรุงเทพมหานคร จำแนกได้ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 3)

เพศ

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ เกือบสามในสี่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.6 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.4

อายุ

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 18 - 24 ปี อายุเฉลี่ย 19.91 ปี นิสิตนักศึกษาในกลุ่มอายุ 20 - 21 ปี และกลุ่มอายุ 18 - 19 ปี มีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 44.1 และ 42.9 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 13.0 ที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป

ผลการเรียนเฉลี่ย

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.60 - 4.00 ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนเฉลี่ย คือ 2.88 โดยนิสิตนักศึกษาร้อยละ 9.4 มีผลการเรียนดีมาก (เฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป) กลุ่มนิสิตที่มีผลการเรียนดี (เฉลี่ย 3.00 - 3.49) และ กลุ่มที่มีผลการเรียนพอใช้ (เฉลี่ย 2.50 - 2.99) มีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 35.1 และ 35.8 ตามลำดับ กลุ่มที่มีผลการเรียนในเกณฑ์ผ่าน (เฉลี่ย 2.00 - 2.49) คิดเป็นร้อยละ 15.7 และมีเพียงร้อยละ 4.0 ที่มีผลการเรียนไม่ดี (เฉลี่ยต่ำกว่า 2.00)

สถาบันที่ศึกษา

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวม 6 มหาวิทยาลัยได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยละ 80 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ส่วนมหาวิทยาลัยมหิดล และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาวิทยาลัยละ 79 คนคิดเป็นร้อยละ 16.6 รวมทั้งสิ้น 478 คน

คณะที่ศึกษา

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งเล็กน้อยเป็น นิสิตนักศึกษาที่เรียนในสาขาทางสังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ 10 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะสังคมวิทยาและ มนุษยวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะโบราณคดี และคณะอักษรศาสตร์ รวม ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 50.3 ที่เหลือเป็นนิสิตนักศึกษาที่เรียนในสาขาทางวิทยาศาสตร์ 6 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ รวมทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 49.7

ชั้นปีที่กำลังศึกษา

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย เรียนชั้น ปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมาเรียนชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 29.5 เรียนชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 21.8 ที่เหลือเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 13.2

สถานภาพสมรสของบิดามารดา

บิดามารดาของนิสิตนักศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกือบสามในสี่อยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมานิสิตนักศึกษามีบิดามารดาหย่าร้างกันคิดเป็นร้อยละ 16.3 นิสิตนักศึกษามีบิดา เสียชีวิต คิดเป็นร้อยละ 6.5 และในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมีบิดามารดาแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าร้างคิด เป็นร้อยละ 5.4 มีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้นที่มีมารดาเสียชีวิต

ระดับการศึกษาของบิดา

บิดาของนิสิตนักศึกษา มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.7รองลงมา มี การศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.4 และน้อยที่สุดคือบิดามีการศึกษาระดับสูงกว่า ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 11.7 มีนิตเพียงร้อยละ 0.2 ที่ไม่ระบุระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของมารดา

มารดาของนิสิตนักศึกษามากกว่าครึ่งเล็กน้อย (53.4%) มีการศึกษาดำรงปริญญาตรี รองลงมาเกือบสองในห้า (38.9%) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และน้อยที่สุด (7.7%) คือมารดามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพบิดา

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหนึ่งในสาม (33.5%) มีบิดาค้าขาย หรือทำธุรกิจ รองลงมาหนึ่งในสี่ (25.7%) มีบิดารับราชการ บิดารับจ้างคิดเป็นร้อยละ 10.7 และในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ มีบิดาเป็นเกษตรกร (6.7%) พนักงานรัฐวิสาหกิจ (6.5%) พนักงานบริษัท (6.1%) ที่เหลือประกอบอาชีพอื่นๆ (5.8%) และน้อยที่สุด (5.0%) คือไม่ได้ประกอบอาชีพ

อาชีพมารดา

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเกือบหนึ่งในสาม (31.8%) มารดาค้าขายหรือทำธุรกิจ รองลงมาหนึ่งในห้า (20.5%) มารดารับราชการ มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ (19.5%) มารดารับจ้าง (8.8%) เกษตรกร (6.3%) พนักงานบริษัท (5.9%) และในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมารดาประกอบอาชีพอื่นๆ (3.8%) และรัฐวิสาหกิจ (3.6%) ตามลำดับ

ผู้ที่พักอาศัยด้วย

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกินสามในห้าเล็กน้อย อาศัยอยู่กับ บิดามารดา (61.9 %) รองลงมาพักกับคนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 16.3 พักกับมารดาคิดเป็นร้อยละ 12.6 ในสัดส่วนใกล้เคียงกันคืออาศัยอยู่กับญาติ และอาศัยอยู่กับบิดา ร้อยละ 5.0 และ 4.2 ตามลำดับ และไม่ระบุผู้ที่พักอาศัยด้วย ร้อยละ 16.3

ผู้ที่ออกค่าใช้จ่าย

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างสองในสาม (66.7%) บิดามารดาเป็นผู้ที่ออกค่าใช้จ่ายให้ รองลงมาบิดามารดาเป็นผู้ที่ออกค่าใช้จ่ายให้ (17.6%) มีบิดาเป็นผู้ที่ออกค่าใช้จ่าย (12.4%) ญาติเป็นผู้ที่ออกค่าใช้จ่าย (2.5%) และ อื่นๆ เช่น หาค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง ใช้เงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีเพียงร้อยละ 0.8

การเข้าชั้นเรียน

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสองในสาม (66.5%) เข้าชั้นเรียนมากกว่าร้อยละ 80 รองลงมาเกินหนึ่งในสี่เล็กน้อย (26.6%) เข้าชั้นเรียนร้อยละ 60-80 นิสิตนักศึกษาที่เหลือ (6.9%) เข้าชั้นเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60

การส่งงาน

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 ส่งงานครบตามกำหนดทุกครั้ง รองลงมา คือ ส่งงานตามกำหนดแต่ไม่ครบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.9 และ ส่งงานช้ากว่ากำหนดแต่ครบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.7 และน้อยที่สุดคือ ส่งงานช้ากว่ากำหนด และส่งไม่ครบคิดเป็นร้อยละ 2.5 และที่เหลือเพียงร้อยละ 0.2 ที่ไม่ระบุลักษณะการส่งงาน

การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมบางกิจกรรมของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 89.1 นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมทุกกิจกรรมของมหาวิทยาลัย มีเพียงร้อยละ 8.4 ส่วนผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเลย มีร้อยละ 2.5

กิจกรรมที่ทำเป็นประจำหลังเลิกเรียน

จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมที่ทำเป็นประจำหลังเลิกเรียนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ คือ การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน โดยกิจกรรมที่ทำมากที่สุดคือ ไปกินข้าวกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 71.96 และน้อยที่สุดคือกิจกรรมที่ทำคนเดียวโดยการไปดูหนังคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 5.23

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐาน

		(n = 478)	
	ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	347	72.6
	ชาย	131	27.4
	รวม	478	100.0
อายุ	18 - 19 ปี	205	42.9
	20 - 21 ปี	211	44.1
	22 ปีขึ้นไป	62	13.0
	รวม	478	100.0
	$\bar{x} = 19.91$		
	Mode = 20		
	Range = 18- 24		
ผลการเรียนเฉลี่ย	ต่ำกว่า 2.00	19	4.0
	2.00 - 2.49	75	15.7
	2.50 - 2.99	171	35.8
	3.00 - 3.49	168	35.1
	3.50 ขึ้นไป	45	9.4
	รวม	478	100.0
	$\bar{x} = 2.88$		
	Mode = 3.00		
	Range = 1.60 - 4.00		
สถาบันที่ศึกษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	80	16.7
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	80	16.7
	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	80	16.7
	มหาวิทยาลัยศิลปากร	80	16.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 478)		
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	79	16.6
มหาวิทยาลัยมหิดล	79	16.6
รวม	478	100.0
ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	170	35.5
ชั้นปีที่ 2	141	29.5
ชั้นปีที่ 3	104	21.8
ชั้นปีที่ 4	63	13.2
รวม	478	100.0
คณะที่ศึกษา		
คณะสายวิทยาศาสตร์	218	49.7
คณะสายสังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์	260	50.3
รวม	478	100.0
สถานภาพสมรสบิดามารดา		
อยู่ร่วมกัน	341	71.4
หย่าร้าง	78	16.3
แยกกันอยู่โดยไม่ได้หย่าร้าง	26	5.4
มารดาถึงแก่กรรม	2	0.4
บิดาถึงแก่กรรม	31	6.5
รวม	478	100.0
ระดับการศึกษาของบิดา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	223	46.7
ปริญญาตรี	198	41.4
สูงกว่าปริญญาตรี	56	11.7
ไม่ตอบ	1	0.2
รวม	478	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 478)		
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาของมารดา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	255	53.4
ปริญญาตรี	186	38.9
สูงกว่าปริญญาตรี	37	7.7
รวม	478	100.0
อาชีพบิดา		
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	160	33.5
รับราชการ	123	25.7
รับจ้าง	51	10.7
เกษตรกร	32	6.7
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	31	6.5
พนักงานบริษัท	29	6.1
ไม่ได้ทำงาน	24	5.0
อื่นๆ	28	5.8
รวม	478	100.0
อาชีพมารดา		
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	152	31.8
รับราชการ	98	20.5
ไม่ได้ทำงาน	93	19.5
รับจ้าง	42	8.8
เกษตรกร	30	6.3
พนักงานบริษัท	28	5.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	3.6
อื่นๆ	18	3.8
รวม	478	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 478)		
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ที่พักอาศัยด้วยในปัจจุบัน		
บิดามารดา	296	61.9
มารดา	60	12.6
บิดา	20	4.2
ญาติ	24	5.0
ไม่ระบุผู้ที่พักอาศัยด้วย	78	16.3
รวม	478	100.0
ผู้ที่ให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัว		
บิดามารดา	319	66.7
มารดา	84	17.6
บิดา	59	12.4
ญาติ	12	2.5
อื่นๆ (หาค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง, ใช้เงินจาก กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา)	4	0.8
รวม	478	100.0
การเข้าชั้นเรียน		
เข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 80	318	66.5
เข้าเรียนระหว่างร้อยละ 60-80	127	26.6
เข้าเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60	33	6.9
รวม	478	100.0
การส่งงาน		
ส่งงานครบตามกำหนดทุกครั้ง	333	69.7
ส่งงานตามกำหนดแต่ไม่ครบทุกครั้ง	76	15.9
ส่งงานช้ากว่ากำหนดแต่ส่งครบทุกครั้ง	56	11.7
ส่งงานช้ากว่ากำหนดและส่งไม่ครบ	12	2.5
ไม่ระบุลักษณะการส่งงาน	1	0.2
รวม	478	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 478)		
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย		
บางกิจกรรม	426	89.1
ทุกกิจกรรม	40	8.4
ไม่เคยเข้าร่วมเลย	12	2.5
รวม	478	100.0
กิจกรรมที่ทำเป็นประจำหลังเลิกเรียน ¹		
ไปกินข้าวกับเพื่อน	344	71.96
นั่งคุยกับเพื่อนที่คณะ	316	66.10
ไปเดินช้อปปิ้งกับเพื่อน	277	57.94
กลับบ้าน	247	51.67
เข้าร่วมกิจกรรมของคณะ / มหาวิทยาลัย	167	34.93
ไปดูหนังกับเพื่อน	156	32.63
เข้าห้องสมุดกับเพื่อน	150	31.38
ไปเดินช้อปปิ้งคนเดียว	71	14.85
เข้าห้องสมุดคนเดียว	65	13.59
ไปกินข้าวคนเดียว	56	11.71
ไปดูหนังคนเดียว	25	5.23
อื่นๆ (เล่นเกมคอมพิวเตอร์, เล่นกีฬา)	47	9.83

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 ทักษะที่มีต่อการหย่าร้าง

การศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการหย่าร้างโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ/ไม่ตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.16$) โดยเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า มีเพียง 1 ประเด็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ($\bar{x} = 4.36$) (ตารางที่ 4)

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีทัศนคติเห็นด้วยพบว่า มี 6 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ การแต่งงานแบบคลุมถุงชนอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ ($\bar{x} = 3.82$) ก่อนตัดสินใจหย่าร้างควรปรึกษาผู้ที่ไว้ใจได้เสียก่อน ($\bar{x} = 3.75$) ปัญหาความขัดแย้งมักพบมากในคู่สมรสที่มีอายุน้อยมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุมาก และ ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ ($\bar{x} = 3.45$) การหย่าร้างเป็นเรื่องของคนในครอบครัวแต่ส่งผลกระทบต่อสังคม ($\bar{x} = 3.42$) และสามีภรรยาที่แยกกันอยู่เพราะสภาพงานบังคับ มีแนวโน้มที่เกิดการหย่าร้างกันได้ ($\bar{x} = 3.41$)

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่แน่ใจ/ไม่ตัดสินใจ พบว่ามีประเด็นที่มีระดับคะแนนอยู่ในช่วงนี้มากที่สุด โดยพบ 14 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย ($\bar{x} = 3.40$) คู่สมรสไม่ควรหย่าร้างกัน ควรยึดมั่นผัวเดียวเมียเดียว ($\bar{x} = 3.37$) เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว ($\bar{x} = 3.32$) ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน และเมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก ($\bar{x} = 3.30$) เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา ($\bar{x} = 3.21$) ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้ ($\bar{x} = 3.19$) เมื่อชีวิตสมรสไม่ราบรื่นการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีที่สุด และ คู่สมรสที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีญาติผู้ใหญ่ทำให้ขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา หรือเมื่อคิดหย่าร้าง ($\bar{x} = 3.15$) เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับมารดา และ การหย่าร้างไม่เป็นการเพิ่มภาระให้ครอบครัวของคู่สมรสแต่ละฝ่าย ($\bar{x} = 2.98$) การทดลองอยู่ก่อนแต่งของหญิง ชายสามารถลดปัญหาการหย่าร้างได้ ($\bar{x} = 2.94$) การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก ($\bar{x} = 2.88$) และ หญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส ($\bar{x} = 2.70$)

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า มี 4 ประเด็นที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยเรียงตามลำดับดังนี้ คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับเครือญาติได้ง่าย ($\bar{x} = 2.60$) การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย ($\bar{x} = 2.34$) การจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรส ($\bar{x} = 2.31$) การตัดสินใจหย่าร้างควรเป็นเรื่องของคู่สมรสเท่านั้น ($\bar{x} = 2.24$)

ตารางที่ 4 ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง

(n = 478)

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	$\bar{x}$	SD
1	เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยก ทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และ ความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ	243 (50.8)	180 (37.7)	41 (8.6)	12 (2.5)	2 (0.4)	4.36	0.77
2	การแต่งงานแบบคลุมถุงชนอาจนำไปสู่ การหย่าร้างได้	119 (24.9)	199 (41.6)	124 (25.9)	27 (5.7)	9 (1.9)	3.82	0.93
3	ก่อนตัดสินใจหย่าร้างควรปรึกษาผู้ที่ ไว้วางใจได้เสียก่อน	87 (18.2)	238 (49.8)	108 (22.6)	36 (7.5)	9 (1.9)	3.75	0.90
4	ปัญหาความขัดแย้งมักพบมากในคู่ สมรสที่มีอายุน้อยมากกว่าคู่สมรสที่มี อายุมาก	65 (13.6)	192 (40.2)	123 (25.7)	90 (18.8)	8 (1.7)	3.45	0.99
4	ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวอาจ นำไปสู่การหย่าร้างได้	46 (9.6)	206 (43.1)	160 (33.5)	51 (10.7)	15 (3.1)	3.45	0.91
6*	การหย่าร้างเป็นเรื่องของคนใน ครอบครัวไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม	56 (11.7)	206 (43.1)	121 (25.3)	75 (15.7)	20 (4.2)	3.42	1.02
7	สามีภรรยาที่แยกกันอยู่เพราะสภาพ งานบังคับ มีแนวโน้มที่เกิดการหย่าร้าง กันได้	40 (8.4)	211 (44.1)	147 (30.8)	65 (13.6)	15 (3.1)	3.41	0.93
8*	การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่า ได้ง่าย	60 (12.6)	178 (37.2)	148 (31.0)	75 (15.7)	17 (3.6)	3.40	1.01

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 478)

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	$\bar{x}$	SD
9	คู่สมรสไม่ควรหย่าร้างกัน ควรยึดมั่น ผัวเดียวเมียเดียว	85 (17.8)	154 (32.2)	121 (25.3)	88 (18.4)	30 (6.3)	3.37	1.15
10	เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับชีวิตครอบครัว	43 (9.0)	175 (36.6)	166 (34.7)	82 (17.2)	12 (2.5)	3.32	0.95
11*	ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อ แม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควร หย่าร้างกัน	42 (8.8)	178 (37.2)	162 (33.9)	75 (15.7)	21 (4.4)	3.30	0.98
11	เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควร อดทนอยู่เพื่อลูก	55 (11.5)	160 (33.5)	152 (31.8)	95 (19.9)	16 (3.3)	3.30	1.02
13*	เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา	26 (5.4)	89 (18.6)	330 (69.0)	27 (5.6)	6 (1.3)	3.21	0.68
14	ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้ หย่าร้างกันได้	29 (6.1)	156 (32.6)	188 (39.3)	87 (18.2)	18 (3.8)	3.19	0.93
15*	เมื่อชีวิตสมรสไม่ราบรื่น การหย่าร้าง เป็นทางออกที่ดีที่สุด	29 (6.1)	162 (33.9)	163 (34.1)	99 (20.7)	25 (5.2)	3.15	0.98
15	คู่สมรสที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีญาติ ผู้ใหญ่ทำให้ขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา หรือเมื่อคิดหย่าร้าง	25 (5.2)	152 (31.8)	188 (39.3)	96 (20.1)	17 (3.6)	3.15	0.92
17*	เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับ มารดา	17 (3.6)	75 (15.7)	287 (60.0)	80 (16.7)	19 (4.0)	2.98	0.79
17*	การหย่าร้างไม่เป็นการเพิ่มภาระให้ ครอบครัวของคู่สมรสแต่ละฝ่าย	22 (4.6)	119 (24.9)	185 (38.7)	133 (27.8)	19 (4.0)	2.98	0.93
19*	การทดลองอยู่ก่อนแต่งของหญิงชาย สามารถลดปัญหาการหย่าร้างได้	35 (7.3)	95 (19.9)	188 (39.3)	127 (26.6)	33 (6.9)	2.94	1.01
20	การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก	45 (9.4)	107 (22.4)	121 (25.3)	154 (32.2)	51 (10.7)	2.88	1.15

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 478)

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	$\bar{x}$	SD
21	หญิง และชายที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวใน ชีวิตสมรส	25 (5.3)	75 (15.7)	156 (32.6)	177 (37.0)	45 (9.4)	2.70	1.01
22*	คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกัน มักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย	11 (2.3)	65 (13.6)	169 (35.4)	186 (38.9)	47 (9.8)	2.60	0.92
23	การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายใน สังคมไทย	15 (3.1)	50 (10.5)	119 (24.9)	193 (40.4)	101 (21.1)	2.34	1.02
24*	การจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกัน ความมั่นคงในชีวิตสมรส	7 (1.5)	56 (11.7)	102 (21.3)	225 (47.1)	88 (18.4)	2.31	0.95
25*	การตัดสินใจหย่าร้างควรเป็นเรื่องของ คู่สมรสเท่านั้น	12 (2.5)	72 (15.1)	111 (23.2)	194 (40.6)	89 (18.6)	2.24	1.03
รวม (เฉลี่ย)							3.16	.24

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อคำถามเชิงลบ

ตอนที่ 3 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูนิสิตนักศึกษาแบ่งเป็นรายด้าน 10 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ การเที่ยว การคบเพื่อน การแต่งกาย การใช้จ่ายเงิน การรักษาเวลา การลงโทษ การแสดงออกในครอบครัว และการดูแลเอาใจใส่ โดยแต่ละด้านจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบตามใจท่าน และผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้ (ตารางที่ 4)

1. การศึกษา

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (90.2%) บิดามารดาส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเลือกเรียน หรือทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยที่ชอบ (แบบประชาธิปไตย) รองลงมาบิดามารดาไม่เคยสนใจว่านิสิตนักศึกษาอ่านหนังสือเตรียมสอบ หรือไม่ (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 7.1 และน้อยที่สุดคือถ้านิสิตนักศึกษาแจ้งผลการเรียนที่ไม่น่าพึงพอใจ บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 2.7

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการศึกษา ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (90.2%)

2. สุขภาพ

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (85.0%) เมื่อไม่สบายจะต้องขาดเรียน บิดามารดาจะดูแลเอาใจใส่ซักถามด้วยความเป็นห่วงและไม่ตำหนิเพราะเข้าใจสาเหตุการขาดเรียน (แบบประชาธิปไตย) รองลงมาไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะนอนดึกอย่างไร บิดามารดาไม่เคยใส่ใจ หรือเป็นห่วงสุขภาพ (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 8.1 และนิสิตนักศึกษาจะนอนดึกเลยเวลาที่กำหนดไม่ได้จะโดนบิดามารดาตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 6.9

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านสุขภาพ ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (85.0%)

3. การเที่ยว

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสามในสี่เล็กน้อย (77.0%) ถ้านิสิตนักศึกษาไปเที่ยวบิถัมมารดาจะถามด้วยความเป็นห่วงมากกว่าการถามอย่าง ละเอียด เพื่อตัดสินใจว่าจะอนุญาตให้ไปหรือไม่ (แบบประชาธิปไตย) รองลงมานิสิตนักศึกษาจะไปไหนก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตบิถัมมารดา (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 18.0 และน้อยที่สุดคือถ้านิสิตนักศึกษาไปเที่ยวนอกบ้านโดยไม่ขออนุญาตบิถัมมารดา เมื่อกลับมาบิถัมมารดา จะตำหนิ หรือลงโทษทันทีโดยไม่ถามเหตุผล (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 5.0

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการท่องเที่ยว ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (77.0%)

4. การคบเพื่อน

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (94.4%) บิถัมมารดาให้อิสระในการคบเพื่อน โดยถามด้วยความเป็นห่วงบางครั้งว่า เพื่อนที่คบชื่ออะไร (แบบประชาธิปไตย) รองลงมาบิถัมมารดาไม่สนว่านิสิตนักศึกษาจะคบใคร และไม่ใส่ใจห้ามเรื่องการคบเพื่อนที่ไม่ดี (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 4.0 และน้อยที่สุดคือ ถ้ายบิถัมมารดาห้ามไม่ให้คบเพื่อนคนใด อาจไม่ชี้แจงเหตุผล และ ต้องทำตามหากขัดคำสั่งอาจต้องโดนตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 1.6

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการคบเพื่อน ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (94.4%)

5. การแต่งกาย

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (85.6%) มีอิสระในการแต่งกาย แต่ถ้าชุดนั้นไม่เหมาะสม บิถัมมารดาจะตักเตือน และ บอกเหตุผลว่าควรเปลี่ยนชุดใหม่มากกว่าการตำหนิอย่างรุนแรง (แบบประชาธิปไตย) รองลงมานิสิตนักศึกษาแต่งกายอย่างไรก็ได้ บิถัมมารดาเห็นก็ไม่ว่าหรือตำหนิแม้ว่าชุดนั้นจะไม่เหมาะสม (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 9.8 และ น้อยที่สุดคือ ต้อง

แต่งกายในลักษณะที่บิดามารดาชอบเท่านั้น ถ้าบิดามารดาไม่ชอบจะดำหน้อย่างรุนแรง และสั่งให้เปลี่ยนชุดใหม่ทันที (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 4.6

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการแต่งกาย ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (85.6%)

6. การใช้จ่ายเงิน

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (89.7%) ถ้าใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และ ขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะถามเหตุผลความต้องการใช้เงิน (แบบประชาธิปไตย) รองลงมาเมื่อ บิดามารดาให้เงินไว้ใช้แล้ว จะไม่สนใจว่าใช้พอ หรือไม่หรือนิสิตนักศึกษาจะนำไปใช้จ่ายอะไร (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 9.0 และสัดส่วนน้อยที่สุดคือ ถ้านิสิตนักศึกษาใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมดและ ขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะดำหนันทันทีโดยไม่ถามเหตุผลความต้องการใช้เงิน (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 1.3

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการใช้จ่ายเงิน ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (89.7%)

7. การรักษาเวลา

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (90.2%) ถ้านิสิตนักศึกษากลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะถามเหตุผล ถ้ามีเหตุผลสมควร บิดามารดาจะเข้าใจไม่ดำหนิ (แบบประชาธิปไตย) รองลงมาถ้านิสิตนักศึกษากลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาไม่สนใจซักถาม และไม่ว่าอะไร (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 6.5 สัดส่วนน้อยที่สุดคือถ้านิสิตนักศึกษากลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะดำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง โดยไม่ให้โอกาสอธิบายเหตุผล (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 3.3

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการรักษาเวลา ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (90.2%)

8. การลงโทษ

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (90.2%) เมื่อทำผิด ก่อนลงโทษบิดามารดาจะให้อธิบายเหตุผลได้ (แบบประชาธิปไตย) รองลงมา เมื่อนิสิตนักศึกษาทำผิด บิดามารดาจะไม่สนใจและไม่ทำอะไร (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 5.2 และสัดส่วนน้อยที่สุดคือ เมื่อทำผิด บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 4.6

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการลงโทษ ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (90.2%)

9. การแสดงออกในครอบครัว

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (83.9%) เมื่อมีปัญหาในครอบครัว บิดามารดาจะให้โอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและมีสิทธิในการเสนอนิสิตนักศึกษาจะทำอย่างไร (แบบประชาธิปไตย) รองลงมา เมื่อมีปัญหาในครอบครัว นิสิตนักศึกษาจะไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพราะบิดามารดาเท่านั้นที่ เป็นผู้ตัดสินใจว่าต้องทำอะไรและนิสิตนักศึกษาต้องทำตามคำสั่ง (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 8.8 และสัดส่วนน้อยที่สุดคือ เมื่อมีปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับสมาชิกคนใดจะ ไม่มีการปรึกษาร่วมกัน และบิดามารดาจะไม่สนใจว่านิสิตจะทำอะไร (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 7.3

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการแสดงออกในครอบครัว ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (83.9%)

10. การดูแลเอาใจใส่

นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (91.4%) บิดามารดาพยายามให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่และ พยายามเข้าใจเสมอ (แบบประชาธิปไตย) รองลงมา บิดามารดาไม่ค่อยสนใจดูแลเอาใจใส่ (แบบตามใจท่าน) คิดเป็นร้อยละ 6.1 และน้อยที่สุดคือ บิดามารดาควบคุมให้ทำตามที่ บิดามารดาต้องการอย่างเคร่งครัดโดยไม่พยายามเข้าใจความต้องการของนิสิตนักศึกษา (แบบเข้มงวดกวดขัน) คิดเป็นร้อยละ 2.5

แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูด้านการดูแลเอาใจใส่ของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (91.4%)

ตารางที่ 5 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย

(n = 478)			
ลำดับ ที่	ข้อความ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	การศึกษา		
1.1	บิดามารดาไม่เคยสนใจว่าท่านอ่านหนังสือเตรียมสอบหรือไม่ (แบบตามใจท่าน)	34	7.1
1.2	บิดามารดาส่งเสริมให้ท่านเลือกเรียน หรือทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยที่ท่านชอบ (แบบประชาธิปไตย)	431	90.2
1.3	ถ้าท่านแจ้งผลการเรียนที่ไม่น่าพึงพอใจ บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน)	13	2.7
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
2	สุขภาพ		
1.1	ท่านจะนอนดึกเลยเวลาที่กำหนดไม่ได้ท่านจะโดนบิดามารดาตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน)	33	6.9
1.2	เมื่อท่านไม่สบายจนต้องขาดเรียน บิดามารดาจะดูแลเอาใจใส่ซักถามด้วยความเป็นห่วงและไม่ตำหนิเพราะเข้าใจสาเหตุการขาดเรียน (แบบประชาธิปไตย)	406	85.0
1.3	ไม่ว่าท่านจะนอนดึกอย่างไร บิดามารดาไม่เคยใส่ใจหรือเป็นห่วงสุขภาพ (แบบตามใจท่าน)	39	8.1
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 478)			
ลำดับที่	ข้อความ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.	การเที่ยว		
1.1	ถ้าท่านไปเที่ยวนอกบ้านโดยไม่ขออนุญาตบิดามารดา เมื่อท่านกลับมาบิดามารดา จะตำหนิ หรือลงโทษทันที โดยไม่ถามเหตุผล (แบบเข้มงวดกวดขัน)	24	5.0
1.2	ท่านจะไปไหนก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตบิดามารดา (แบบตามใจท่าน)	86	18.0
1.3	ถ้าท่านจะไปเที่ยว บิดามารดาจะถามด้วยความเป็นห่วง มากกว่าการถามอย่าง ละเอียด เพื่อตัดสินใจว่าจะอนุญาต ให้ไปหรือไม่ (แบบประชาธิปไตย)	368	77.0
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
4.	การคบเพื่อน		
1.1	บิดามารดาให้อิสระแก่ท่านในการคบเพื่อน โดยถามด้วยความ เป็นห่วงบางครั้งว่า เพื่อนที่คบชื่ออะไร (แบบประชาธิปไตย)	451	94.4
1.2	ถ้าบิดามารดาห้ามไม่ให้คบเพื่อนคนใด อาจไม่ชี้แจง เหตุผล ท่านต้องทำตามหากขัดคำสั่งอาจต้องโดนตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน)	8	1.6
1.3	บิดามารดาไม่สนว่าท่านจะคบใคร และไม่ใส่ใจห้ามท่าน เรื่องการคบเพื่อนที่ไม่ดี (แบบตามใจท่าน)	19	4.0
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
5.	การแต่งกาย		
1.1	ท่านแต่งกายอย่างไรก็ได้ บิดามารดาเห็นก็ไม่ว่าหรือ ตำหนิแม้ว่าชุดนั้นจะไม่เหมาะสม (แบบตามใจท่าน)	47	9.8

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 478)			
ลำดับที่	ข้อความ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.2	ท่านต้องแต่งกายในลักษณะที่บิดามารดาชอบเท่านั้น ถ้า บิดามารดาไม่ชอบจะตำหนิอย่างรุนแรง และสั่งให้ เปลี่ยนชุดใหม่ทันที (แบบเข้มงวดกวดขัน)	22	4.6
1.3	ท่านมีอิสระในการแต่งกาย แต่ถ้าชุดนั้นไม่เหมาะสม บิดามารดาจะตักเตือน และ บอกเหตุผลว่าควรเปลี่ยนชุด ใหม่มากกว่าการตำหนิอย่างรุนแรง (แบบประชาธิปไตย)	409	85.6
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
6.	การใช้จ่ายเงิน		
1.1	เมื่อบิดามารดาให้เงินท่านไว้ใช้แล้ว จะไม่สนใจว่าท่าน ใช้พอ หรือไม่หรือว่าท่านจะนำไปใช้จ่ายอะไร (แบบตามใจท่าน)	43	9.0
1.2	ถ้าท่านใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และท่านขอเงิน เพิ่ม บิดามารดาจะถามเหตุผลความต้องการใช้เงิน (แบบประชาธิปไตย)	429	89.7
1.3	ถ้าท่านใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และท่านขอเงิน เพิ่ม บิดามารดาจะตำหนิท่านทันที โดยไม่ถามเหตุผล ความต้องการใช้เงินของท่าน (แบบเข้มงวดกวดขัน)	6	1.3
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
7.	การรักษาเวลา		
1.1	ถ้าท่านกลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดา มารดาจะถามเหตุผล ถ้าท่านมีเหตุผลสมควร บิดามารดา จะเข้าใจไม่ตำหนิท่าน (แบบประชาธิปไตย)	431	90.2
1.2	ถ้าท่านกลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดา มารดาไม่สนใจซักถาม และไม่ว่าอะไร (แบบตามใจท่าน)	31	6.5

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 478)			
ลำดับที่	ข้อความ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.3	ถ้าท่านกลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง โดยไม่ให้โอกาสท่านอธิบายเหตุผล (แบบเข้มงวดกวดขัน)	16	3.3
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
8.	การลงโทษ		
1.1	เมื่อท่านทำผิด บิดามารดาจะไม่สนใจและไม่ทำอะไร (แบบตามใจท่าน)	25	5.2
1.2	เมื่อท่านทำผิด ก่อนลงโทษบิดามารดาจะให้ท่านอธิบายเหตุผลได้ (แบบประชาธิปไตย)	431	90.2
1.3	เมื่อท่านทำผิด บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง (แบบเข้มงวดกวดขัน)	22	4.6
	รวม	478	100.0
	Mode = ประชาธิปไตย		
9.	การแสดงออกในครอบครัว		
1.1	เมื่อมีปัญหาในครอบครัว บิดามารดาจะให้โอกาสท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และมีสิทธิในการเสนอว่าท่านจะอย่างไร (แบบประชาธิปไตย)	401	83.9
1.2	เมื่อมีปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับสมาชิกคนใด จะไม่มีการปรึกษาร่วมกัน และบิดามารดาจะไม่สนใจว่าท่านจะทำอะไร (แบบตามใจท่าน)	35	7.3
1.3	เมื่อท่านมีปัญหาในครอบครัว ท่านจะไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพราะบิดามารดาเท่านั้นที่ เป็นผู้ตัดสินใจว่าท่านต้องทำอะไรและท่านต้องทำตามคำสั่ง (แบบเข้มงวดกวดขัน)	42	8.8
	รวม	478	100.0

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 478)			
ลำดับที่	ข้อความ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
Mode = ประชาธิปไตย			
10.	การดูแลเอาใจใส่		
1.1	บิดา มารดาไม่ค่อยสนใจดูแลเอาใจใส่ท่าน (แบบตามใจท่าน)	29	6.1
1.2	บิดา มารดาพยายามให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ ท่านและพยายามเข้าใจท่านเสมอ (แบบประชาธิปไตย)	437	91.4
1.3	บิดามารดาควบคุมท่านให้ท่านทำตามที่บิดามารดา ต้องการอย่างเคร่งครัดโดยไม่พยายามเข้าใจความ ต้องการของท่าน (แบบเข้มงวดกวดขัน)	12	2.5
	รวม	478	100.0
Mode = ประชาธิปไตย			

จากการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 10 ด้าน พบว่านิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีบิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูส่วนใหญ่เป็นแบบประชาธิปไตย รองลงมาเป็นแบบตามใจท่าน และแบบเข้มงวดกวดขันตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

(n = 478)

การอบรมเลี้ยงดู	ประชาธิปไตย		ตามใจท่าน		เข้มงวดกวดขัน	
	n	%	n	%	n	%
1. ด้านการศึกษา	431	90.2	34	7.1	13	2.7
2. ด้านสุขภาพ	406	85.0	39	8.1	33	6.9
3. ด้านการเที่ยว	368	77.0	86	18.0	24	5.0
4. ด้านการคบเพื่อน	451	94.4	19	4.0	8	1.8
5. ด้านการแต่งกาย	409	58.6	47	9.8	22	4.6
6. ด้านการใช้จ่ายเงิน	429	89.7	43	9.0	6	1.3
7. ด้านการรักษาเวลา	431	90.2	31	6.5	16	3.3
8. ด้านการลงโทษ	431	90.2	25	5.2	22	4.6
9. ด้านการแสดงออกในครอบครัว	401	83.9	35	7.3	42	8.8
10. ด้านการดูแลเอาใจใส่	437	91.4	29	6.1	12	2.5

ในขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลการอบรมเลี้ยงดู 3 รูปแบบมีการนำเสนอเป็นรายบุคคลโดยการแปลงข้อมูลจากรายชื่อเป็นรายบุคคลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 7)

จากจำนวนนิสิตนักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 478 คนมีนิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุดเป็นจำนวน 433 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 รองลงมาเป็นแบบตามใจท่าน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 และมีเพียง 8 คนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตารางที่ 7 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย พิจารณาเป็นรายบุคคล

(n = 478)

ลำดับที่	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	แบบประชาธิปไตย	443	92.7
2.	แบบตามใจท่าน	27	5.6
3.	แบบเข้มงวดกวดขัน	8	1.7
รวม		478	100.0

ตอนที่ 4 การปรับตัวทางสังคม

ในการศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ได้ศึกษาการปรับตัว 3 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน ด้านการเข้าสังคม และด้านความรู้สึกต่อตนเอง ผลการวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์รายบุคคล และพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับการปรับตัวเป็นรายด้าน ดังนี้

การวิเคราะห์พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม: รายบุคคล

การวิเคราะห์พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจากผลรวมคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวในแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน โดยแบ่งเกณฑ์ในการประเมินระดับการปรับตัวของนิสิตนักศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับดี ระดับปานกลาง ระดับไม่ดี และไม่สามารถปรับตัวได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในบทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ (ตารางที่ 8)

พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีร้อยละ 44.6 การปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลางมีมากกว่าครึ่งเล็กน้อย (55.0%) ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมไม่ดีมีเพียงร้อยละ 0.4 และไม่พบว่ามีนิสิตนักศึกษาไม่สามารถปรับตัวได้

ตารางที่ 8 พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมพิจารณาเป็นรายบุคคล

(n= 478)

พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี (ช่วงคะแนน 121-160 คะแนน)	213	44.6
ระดับปานกลาง (ช่วงคะแนน 81-120 คะแนน)	263	55.0
ระดับไม่ดี (ช่วงคะแนน 41-80 คะแนน)	2	0.4
รวม	478	100.0

การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม

ผลการวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่านิสิตนักศึกษามีการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.82 จาก 4 ระดับคะแนนที่ระบุไว้ในบทที่ 3 (ตารางที่ 9)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการปรับตัวรายด้านพบว่านิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปรับตัวด้านความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.16$ และ $\bar{x} = 3.15$ ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.16$)

ตารางที่ 9 พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมในภาพรวม

(n=478)

ลำดับที่	การปรับตัวทางสังคม	$\bar{x}$	SD
1	ด้านความรู้สึกต่อตนเอง	3.16	0.34
2	ด้านการเข้าสังคม	3.15	0.37
3	ด้านการเรียน	2.16	0.38
การปรับตัวทางสังคมในภาพรวม		2.82	0.36

ด้านความรู้สึกต่อตนเอง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมการปรับตัวด้านความรู้สึกต่อตนเองทั้ง 13 ประเด็น พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวด้านความรู้สึกต่อตนเองของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.16 และมี 9 ประเด็นที่พบว่ามีมีการปรับตัวอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ (ตารางที่ 10)

นิสิตนักศึกษามีใจที่ได้เกิดมาในครอบครัวของตนเอง ($\bar{x} = 3.73$) ไม่รู้สึกอายเพื่อนและรู้สึกอยากให้เพื่อนเห็นบ้านของตน ($\bar{x} = 3.48$) เมื่อทำผิดพลาดต่อผู้อื่น สามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ ($\bar{x} = 3.46$) ตัดสินใจถูกที่มาเรียนที่มหาวิทยาลัยของตน ($\bar{x} = 3.40$) เมื่อรู้ว่าตนเองเครียด มักจะหาวิธีผ่อนคลายความเครียดให้ตนเอง ($\bar{x} = 3.29$) ไม่รู้สึกมีปมด้อยเรื่องรูปร่าง หน้าตา ของตนเอง ($\bar{x} = 3.12$) เมื่อมีปัญหาพยายามที่จะหาสาเหตุ และจัดการแก้ไขเสมอ ($\bar{x} = 3.11$) รู้สึกไม่ชอบอยู่คนเดียว และชอบคุยกับเพื่อน หรือพี่น้อง ($\bar{x} = 3.10$) และ รู้สึกมั่นใจว่าสามารถจัดการกับปัญหา และ ความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองในมหาวิทยาลัยได้ ($\bar{x} = 3.08$)

มีข้อคำถามเพียง 4 ประเด็นที่เป็นพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมอยู่ในระดับปานกลางคือ นิสิตนักศึกษารู้ว่าต้องการอะไรจากการมาเรียน ($\bar{x} = 2.92$) มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนในการเรียน ($\bar{x} = 2.88$) การเข้ารับพระราชทานปริญญาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 2.80$) และ เมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับความคิดของตนเองนิสิตนักศึกษาไม่รู้สึกโกรธเลย ($\bar{x} = 2.79$)

ตารางที่ 10 พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านความรู้สึกที่มีต่อตนเอง

(n = 478)

ข้อ ที่	พฤติกรรมการปรับตัวด้าน ความรู้สึกต่อตนเอง	ตรง มาก ที่สุด	ตรง ปาน กลาง	ตรง เล็ก น้อย	ไม่ ตรง เลย	$\bar{x}$	SD
1	ฉันภูมิใจที่ได้เกิดมาในครอบครัวของฉัน	370 (77.4)	89 (18.6)	16 (3.4)	3 (0.6)	3.73	0.51
2*	ฉันรู้สึกอายเพื่อนไม่อยากให้เพื่อนเห็นบ้าน ของฉัน	321 (67.2)	86 (18.0)	52 (10.8)	19 (4.0)	3.48	0.84
3	เมื่อฉันทำผิดพลาดต่อผู้อื่น ฉันสามารถขอ โทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ	256 (55.7)	168 (35.1)	40 (8.4)	4 (0.8)	3.46	0.68
4	ฉันคิดว่าฉันตัดสินใจถูกแล้วที่เรียนที่ มหาวิทยาลัยนี้	252 (52.7)	173 (36.2)	44 (9.2)	9 (1.9)	3.40	0.73
5	เมื่อฉันรู้ว่าฉันเครียด ฉันมักจะหาวิธีผ่อนคลาย ความเครียดให้ตนเอง	210 (43.9)	202 (42.3)	61 (12.8)	5 (1.0)	3.29	0.72
6*	ฉันรู้สึกมีปมด้อยเรื่อง รูปร่าง หน้าตา ของ ตนเอง	188 (39.3)	190 (39.7)	70 (14.6)	30 (6.4)	3.12	0.88
7	เมื่อมีปัญหาฉันพยายามที่จะหาสาเหตุ และ จัดการแก้ไขเสมอ	139 (29.1)	256 (53.6)	81 (16.9)	2 (0.4)	3.11	0.68
8*	ฉันรู้สึกชอบอยู่คนเดียวมากกว่าคุยกับเพื่อน หรือพี่น้อง	189 (39.5)	175 (36.7)	88 (18.4)	26 (5.4)	3.10	0.88
9	ฉันรู้สึกมั่นใจว่าฉันสามารถจัดการกับปัญหา และ ความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับฉันใน มหาวิทยาลัยได้	118 (24.7)	287 (60.0)	66 (13.8)	7 (1.5)	3.08	0.66
10	ฉันรู้ว่าต้องการอะไรจากการมาเรียน	116 (24.3)	231 (48.3)	109 (22.8)	22 (4.6)	2.92	0.80
11	ฉันมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนในการเรียน	128 (26.8)	196 (41.0)	125 (26.2)	29 (6.1)	2.88	0.87
12	การเข้ารับพระราชทานปริญญาเป็นสิ่งที่ สำคัญที่สุดในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย	128 (26.8)	184 (38.5)	107 (22.4)	59 (12.3)	2.80	0.97
13	เมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับความคิดของฉัน ฉัน ไม่รู้สึกโกรธเขาเลย	24 (5.0)	150 (31.4)	205 (42.9)	99 (20.7)	2.79	0.82
รวม (เฉลี่ย)						3.16	0.34

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

ด้านการเข้าสังคม

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมทั้ง 13 ประเด็นพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.15 และมี 11 ประเด็นที่พบว่ามีการปรับตัวอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ (ตารางที่ 11)

นิสิตนักศึกษาเต็มใจที่จะร่วมมือ และช่วยเหลืองานต่างๆ ในการทำงานกลุ่ม ($\bar{x} = 3.48$)
 ทำความเคารพผู้อาวุโสกว่าที่อยู่ในมหาวิทยาลัยโดยไม่ลำบาใจ ($\bar{x} = 3.37$) มีเพื่อนหรือคนรู้จักบางคน
 คนที่สามารถเล่าปัญหาต่างๆ ให้ฟังได้ ($\bar{x} = 3.34$) พูดคุย และแสดงความรู้สึกต่างๆ กับคนใน
 ครอบครัวได้ ($\bar{x} = 3.32$) ปรึกษาปัญหาของตนเองกับคนในครอบครัวได้อย่างไม่ลำบาใจ
 ($\bar{x} = 3.27$) รู้สึกว่าเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี ($\bar{x} = 3.25$) รู้จักเพื่อนมากมายเมื่อมาเรียนมหาวิทยาลัยนี้
 ($\bar{x} = 3.22$) เข้ากับเพื่อนต่างเพศได้ ($\bar{x} = 3.21$) พอใจที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับอาจารย์และ
 เพื่อน ($\bar{x} = 3.16$) ไม่รู้สึกอึดอัดกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.08$) รู้สึกไม่ลำบาใจที่จะปฏิบัติ
 ตัวให้ถูกต้องตามมารยาทการเข้าสังคม เช่น การแต่งกายให้ดูกระเปียบ หรือกาลเทศะ ($\bar{x} = 3.05$)

มีข้อคำถามเพียง 2 ประเด็นที่เป็นพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมอยู่ในระดับปานกลางคือ นิสิตนักศึกษามักจะทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ เสมอ ($\bar{x} = 2.83$) และ สื่อสารกับอาจารย์ได้อย่างเป็นกันเองในชั่วโมงเรียน ($\bar{x} = 2.43$)

ตารางที่ 11 พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเข้าสังคม

(n = 478)

ข้อ ที่	พฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคม	ตรง มาก ที่สุด	ตรง ปาน กลาง	ตรง เล็ก น้อย	ไม่ ตรง เลย	$\bar{x}$	SD
1	ฉันเต็มใจที่จะร่วมมือ และช่วยเหลืองานต่างๆ ในการทำงานกลุ่ม	259 (54.2)	192 (40.2)	26 (5.4)	1 (0.2)	3.48	0.61
2	ฉันทำความเคารพผู้อาวุโสกว่าที่อยู่ใน มหาวิทยาลัยโดยไม่ลำบากร	246 (51.4)	174 (36.4)	49 (10.3)	9 (1.9)	3.37	0.74
3	ฉันมีเพื่อนหรือคนรู้จักกับคนที่สามารถเล่า ปัญหาต่างๆให้ฟังได้	229 (47.9)	188 (39.3)	55 (11.5)	6 (1.3)	3.34	0.72
4	ฉันพูดคุย และแสดงความรู้สึกต่างๆกับคนใน ครอบครัวได้	237 (49.6)	166 (34.7)	66 (13.8)	9 (1.9)	3.32	0.78
5	ฉันปรึกษาปัญหาของฉันทับกับคนในครอบครัว ได้อย่างไม่ลำบากร	226 (47.3)	168 (35.1)	71 (14.9)	13 (2.7)	3.27	0.81
6	ฉันรู้สึกว่าการเข้ากับเพื่อนๆได้ดี	172 (36.0)	259 (54.2)	41 (8.5)	6 (1.3)	3.25	0.65
7	ฉันรู้จักเพื่อนมากมายเมื่อมาเรียนที่นี่	202 (42.3)	190 (39.7)	76 (15.9)	10 (2.1)	3.22	0.78
8*	ฉันเข้ากับเพื่อนต่างเพศไม่ค่อยได้	214 (44.8)	166 (34.7)	83 (17.4)	15 (3.1)	3.21	0.83
9	ฉันพอใจที่จะทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับอาจารย์ และเพื่อน	139 (29.1)	282 (59.0)	52 (10.9)	5 (1.0)	3.16	0.64
10*	ฉันรู้สึกอึดอัดกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย	179 (37.4)	175 (36.6)	106 (22.2)	18 (3.8)	3.08	0.86
11*	ฉันรู้สึกลำบากรที่จะปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตาม มารยาทการเข้าสังคม เช่น การแต่งกายให้ถูก ระเบียบ หรือกาลเทศะ	195 (40.8)	144 (30.1)	107 (22.4)	32 (6.7)	3.05	0.94
12	ฉันมักจะทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆเสมอ	98 (20.5)	218 (45.6)	145 (30.3)	17 (3.6)	2.83	0.78
13	ฉันสื่อสารกับอาจารย์ได้อย่างเป็นกันเองใน ชั่วโมงเรียน	202 (42.3)	190 (39.7)	76 (15.9)	10 (2.1)	2.43	0.84
รวม (เฉลี่ย)						3.15	0.37

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียน

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านการเรียนทั้ง 14 ประเด็นพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวด้านการเรียนนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.61 และมี 2 ประเด็นที่พบว่ามีการปรับตัวอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ (ตารางที่ 12)

นิสิตนักศึกษาสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยของตนด้วยความภาคภูมิใจ ($\bar{x} = 3.53$) และ ติดตามการเรียนให้ทันเสมอ ($\bar{x} = 3.14$)

นิสิตนักศึกษามีการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 10 ประเด็นเรียงตามลำดับต่อไปนี้ สนุกกับการเรียนที่มหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 2.98$) ตั้งใจเรียนเสมอถึงแม้วิชานั้นจะยากสำหรับตนเอง ($\bar{x} = 2.97$) รู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ ($\bar{x} = 2.86$) รู้สึกว่าหลักสูตรที่เรียนอยู่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ($\bar{x} = 2.78$) ผลการเรียนดีเมื่อเทียบกับความพยายามที่ได้ทำไป ($\bar{x} = 2.73$) รู้สึกพึงพอใจกับระดับการเรียนของตนเอง ($\bar{x} = 2.68$) ทำข้อสอบได้ดีในรายวิชาเอก (Major) ($\bar{x} = 2.49$) ทำข้อสอบได้ดีในรายวิชาพื้นฐาน ($\bar{x} = 2.44$) แบ่งเวลาสำหรับการเรียนได้ดี ($\bar{x} = 2.15$) ขยันเรียนเท่าที่ควร ($\bar{x} = 2.02$)

พบว่านิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนอยู่ในระดับไม่มีเพียง 2 ประเด็นคือ รู้สึกไม่ตั้งใจเรียน หรือวิตกกังวลเกี่ยวกับวิชาที่เรียน ($\bar{x} = 1.98$) และ นิสิตนักศึกษาพบว่าเรียนที่มหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ไม่ยาก ($\bar{x} = 1.81$)

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวแตกต่างกัน และเปรียบเทียบการปรับตัว ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบจะใช้การวิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่สถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent – Samples T- Test)
2. เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA)
3. เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่มี การปรับตัวแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA)
4. เปรียบเทียบการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา ที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน โดยใช้วิธีทางสถิติการวิเคราะห์การทดสอบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวแปรชุดเดียวกันระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent – Samples T- Test)

โดยการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ในการทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย ได้ระบุสมมติฐานการวิจัยเป็นสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) เพื่อการทดสอบทางสถิติดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างแตกต่างกัน

สมมติฐานว่างที่ 1.1 นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ และแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีทัศนคติต่อการหย่าร้างไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานว่างพบว่า ผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานว่าง กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานว่าง (reject) ใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 13)

นิสิตที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างในประเด็น *การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ($\bar{x} = 2.98$ และ $\bar{x} = 2.62$ ตามลำดับ)

นิสิตที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างในประเด็น *ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ ($\bar{x} = 3.34$ และ $\bar{x} = 3.13$ ตามลำดับ)

นิสิตที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างในประเด็น *ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ($\bar{x} = 3.37$ และ $\bar{x} = 3.14$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ของนิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรส ของบิดามารดาแตกต่างกัน

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง	สถานภาพสมรสของบิดามารดา				t	p
	ครอบครัวปกติ		ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว			
	(n =341)		(n =137)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก	2.98	1.14	2.62	1.17	3.097	.002
ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้	3.13	.90	3.34	.98	-2.194	.029
ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน	3.37	.97	3.14	1.00	2.332	.020

p < .05

สมมติฐานว่างที่ 1.2 นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแบบเข้มงวดกวดขัน และ แบบตามใจทำนมีทัศนคติต่อการหย่าร้างไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานว่างพบว่านิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานว่าง (reject) 3 ประเด็นดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 14)

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างแตกต่างกันในประเด็น เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว และประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างแตกต่างกันในประเด็น เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 14 ทักษะคิดที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

(n= 478)

ทักษะคิดที่มีต่อการหย่าร้าง	source	df	SS	MS	F	p
เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับชีวิตครอบครัว	ระหว่าง	2	10.516	5.258	6.000	.003
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	416.223	.876		
	รวม	477	426.738			
เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา	ระหว่าง	2	5.431	2.716	5.950	.003
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	216.803	.456		
	รวม	477	222.234			
เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยก ทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความ จำเป็นให้ลูกเข้าใจ	ระหว่าง	2	13.322	6.661	11.515	.000
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	274.787	.578		
	รวม	477	288.109			

$p < .05$

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีทักษะคิดที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว เห็นด้วยมากกว่า นิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ($\bar{x} = 4.13$ และ $\bar{x} = 3.28$ ตามลำดับ) และนิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่านมีทักษะคิดที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว เห็นด้วยมากกว่านิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ($\bar{x} = 3.74$ และ $\bar{x} = 3.28$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง
สำหรับชีวิตครอบครัวของนิสิตนักศึกษาที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

$\bar{x}$	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	แบบเข้มงวด กวดขัน	แบบตามใจ ท่าน	แบบ ประชาธิปไตย
4.13	แบบเข้มงวดกวดขัน			
3.74	แบบตามใจท่าน			
3.28	แบบประชาธิปไตย	*	*	

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา เห็นด้วยมากกว่านิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน ($\bar{x} = 3.24$ และ $\bar{x} = 2.78$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา ของนิสิตนักศึกษาที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

$\bar{x}$	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	แบบเข้มงวด กวดขัน	แบบ ประชาธิปไตย	แบบตามใจ ท่าน
3.25	แบบเข้มงวดกวดขัน			
3.24	แบบประชาธิปไตย			*
2.78	แบบตามใจท่าน			

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ เห็นด้วยมากกว่านิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน ($\bar{x} = 4.39$ และ $\bar{x} = 3.70$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ของนิสิตนักศึกษาที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

$\bar{x}$	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	แบบเข้มงวด กวดขัน	แบบ ประชาธิปไตย	แบบตามใจ ท่าน
4.75	แบบเข้มงวดกวดขัน			
4.39	แบบประชาธิปไตย			*
3.70	แบบตามใจท่าน			

สมมติฐานว่างที่ 1.3 นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานว่างพบว่า ผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานว่าง กล่าวคือนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมต่างกัน มีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานว่าง (reject) 8 ประเด็นดังต่อไปนี้(ตารางที่ 18)

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมต่างกันมี ทัศนคติต่อการหย่าร้างในประเด็น หญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส ประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย และประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมต่างกันมี ทัศนคติต่อการหย่าร้างในประเด็น เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก ประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา ประเด็นเมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ประเด็นคู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย และ ประเด็นถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 18 ทักษะคิดที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

(n= 478)

ทักษะคิดที่มีต่อการหย่าร้าง	source	df	SS	MS	F	p
หญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิต สมรส	ระหว่าง	2	8.179	4.090	3.396	.034
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	481.637	1.014		
	รวม	477	489.816			
เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทน อยู่เพื่อลูก	ระหว่าง	2	9.727	4.863	4.749	.009
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	486.493	1.024		
	รวม	477	496.220			
การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายใน สังคมไทย	ระหว่าง	2	6.948	3.474	3.351	.036
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	492.468	1.037		
	รวม	477	499.416			
การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ ง่าย	ระหว่าง	2	8.456	4.228	4.203	.016
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	477.814	1.006		
	รวม	477	486.270			
เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา	ระหว่าง	2	5.450	2.725	5.971	.003
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	216.784	.456		
	รวม	477	222.234			
เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทาง กันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความ จำเป็นให้ลูกเข้าใจ	ระหว่าง	2	9.004	4.502	7.662	.001
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	475	279.105	.588		
	รวม	477	288.109			

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(n= 478)

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง	source	df	SS	MS	F
คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมัก เกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย	ระหว่าง	2	10.590	5.295	6.376 .002
	กลุ่ม				
	ภายในกลุ่ม	475	394.483	.830	
	รวม	477	405.073		
ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อ แม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่า ร้างกัน	ระหว่าง	2	11.694	5.847	6.181 .002
	กลุ่ม				
	ภายในกลุ่ม	475	449.321	.946	
	รวม	477	461.015		

p < .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับไม่ดีมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น หญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดี ($\bar{x} = 4.50$ และ $\bar{x} = 2.63$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นหญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรสของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัว ไม่ดี	ปรับตัว ปานกลาง	ปรับตัว ดี
4.50	ปรับตัวไม่ดี			*
2.75	ปรับตัวปานกลาง			
2.63	ปรับตัวดี			

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น *เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก* เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$ และ $\bar{x} = 3.19$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัว ไม่ดี	ปรับตัว ดี	ปรับตัว ปานกลาง
4.50	ปรับตัวไม่ดี			
3.43	ปรับตัวดี			
3.19	ปรับตัวปานกลาง		*	

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลางมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น *การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย* เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดี ($\bar{x} = 2.45$ และ $\bar{x} = 2.21$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัว ไม่ดี	ปรับตัว ปานกลาง	ปรับตัว ดี
2.50	ปรับตัวไม่ดี			
2.45	ปรับตัวปานกลาง			
2.21	ปรับตัวดี		*	

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับไม่ดี ($\bar{x} = 3.46$ และ $\bar{x} = 1.50$ ตามลำดับ) และนิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลางมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับไม่ดี ($\bar{x} = 3.36$ และ $\bar{x} = 1.50$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัวดี	ปรับตัวปานกลาง	ปรับตัวไม่ดี
3.46	ปรับตัวดี			
3.36	ปรับตัวปานกลาง			
1.50	ปรับตัวไม่ดี	*	*	

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$ และ $\bar{x} = 3.13$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดาของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัวไม่ดี	ปรับตัวดี	ปรับตัวปานกลาง
4.00	ปรับตัวไม่ดี			
3.31	ปรับตัวดี			
3.13	ปรับตัวปานกลาง		*	

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับคมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 4.51$ และ $\bar{x} = 4.24$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัวดี	ปรับตัวไม่ดี	ปรับตัวปานกลาง
4.51	ปรับตัวดี			
4.50	ปรับตัวไม่ดี			
4.24	ปรับตัวปานกลาง	*		

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับคมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกัน มักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.75$ และ $\bar{x} = 2.48$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นคู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่ายของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัวดี	ปรับตัวปานกลาง	ปรับตัวไม่ดี
2.75	ปรับตัวดี			
2.48	ปรับตัวปานกลาง	*		
1.50	ปรับตัวไม่ดี			

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ Scheffe พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$ และ $\bar{x} = 3.19$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน ของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

$\bar{x}$	ระดับการปรับตัวทางสังคม	ปรับตัวดี	ปรับตัวปานกลาง	ปรับตัวไม่ดี
3.46	ปรับตัวดี			
3.19	ปรับตัวปานกลาง	*		
2.00	ปรับตัวไม่ดี			

สมมติฐานที่ 2 นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

สมมติฐานว่าง: นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ และแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานว่างพบว่า ผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานว่าง กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิคมารดา ต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมโดยรวมไม่แตกต่างกัน และแต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานว่าง (reject) ใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 27)

นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิคมารดา ต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนในประเด็น นิสิตรู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยที่ตนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ ($\bar{x} = 3.01$ และ $\bar{x} = 2.79$ ตามลำดับ)

นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนในประเด็น นิสิตสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วยความภาคภูมิใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ ($\bar{x} = 3.64$ และ $\bar{x} = 3.49$ ตามลำดับ)

นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมด้านความรู้สึที่มีต่อตนเองในประเด็น เมื่อทำผิดพลาดต่อผู้อื่น สามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ ($\bar{x} = 3.58$ และ $\bar{x} = 3.41$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรส ของบิดามารดาแตกต่างกัน

พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม	สถานภาพสมรสของบิดามารดา				t	p
	ครอบครัวปกติ		ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว			
	(n =341)		(n =137)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการเรียน						
ฉันรู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยนี้	2.79	.81	3.01	.78	-2.804	.005
ฉันสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วยความภาคภูมิใจ	3.49	.65	3.64	.55	-2.637	.009
ด้านสังคม						
เมื่อนั้นทำผิดพลาดต่อผู้อื่น ฉันสามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ	3.41	.72	3.58	.58	-2.692	.007

p < .05

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาเรื่องทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย มีข้อวิจารณ์เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของ นิสิตนักศึกษาที่มี สถานภาพสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน มีผลการ วิจารณ์ดังนี้

1. ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษา

พบว่านิสิตนักศึกษาทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ/ไม่ตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.16$) ทั้งนี้ทัศนคติที่ไม่โอนเอียงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอาจเป็นเพราะนิสิต นักศึกษาอยู่ในวัยที่เป็นช่วงต่อระหว่างวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีการเปลี่ยนแปลง และการรับค่านิยม ต่างๆมีเปลี่ยนแปลงไปมาตลอดเวลา ในทางจิตวิทยาเป็นวัยที่ต้องการแสวงหาแนวคิดและ เอกลักษณะเป็นของตนเอง ดังนั้นการที่จะรับเอาค่านิยมต่างๆในสังคม รวมถึงแนวคิดใดมาเป็น ทัศนคติอาจเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และการแสวงหาประสบการณ์ที่มากขึ้น (วราภรณ์ ตระกูลสวัสดิ์, 2543)

เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า มีเพียง 1 ประเด็น ที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ เมื่อ คู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ ($\bar{x} = 4.36$) (ตารางที่ 4) สอดคล้องกับ อมรลักษณ์ อากาสวิภาต (2542) ที่ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อ ครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (95.0%) เห็นด้วยว่าพ่อแม่ควรอธิบายเหตุผลให้ลูกฟังเมื่อต้องการทำสิ่งใด และจากข้อมูลด้านรูปแบบการ อบรมเลี้ยงดูของนิสิตนักศึกษาที่พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตยถึงร้อยละ 92.7 (ตารางที่ 7) ทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับการเลี้ยงดูมาในลักษณะที่บิดา มารดาให้ความรักความอบอุ่น พุดคุยกันเมื่อมีปัญหาต่างๆในครอบครัว และเปิดโอกาสให้บุตรมี ส่วนในการรับรู้ และแก้ปัญหา มีการพุดคุยและทำความเข้าใจกันโดยใช้เหตุ และผลเป็นที่ตั้ง (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2519) ดังนั้นจึงมีส่วนสนับสนุนให้นิสิตศึกษามีทัศนคติที่เห็นด้วยเป็นอย่าง ยิ่งในประเด็นนี้

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติเห็นด้วยพบว่ามี 6 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ การแต่งงานแบบคลุมถุงชนอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ ก่อนตัดสินใจหย่าร้างควรปรึกษาผู้ที่ไว้วางใจได้เสียก่อน ปัญหาความขัดแย้งมักพบมากในคู่สมรสที่มีอายุน้อยมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุมาก ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ การหย่าร้างเป็นเรื่องของคนในครอบครัวแต่ส่งผลกระทบกับสังคม สามภรรยาที่แยกกันอยู่เพราะสภาพงานบังคับ มีแนวโน้มที่เกิดการหย่าร้างกันได้ ซึ่งนิสิตนักศึกษาเห็นด้วยว่า ประเด็นเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวจนอาจกลายเป็นสาเหตุของการหย่าร้าง เนื่องจากระดับการศึกษาของคู่สมรสที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมาก จะทำให้การสื่อสารกัน ได้ยากลำบาก ขาดทักษะที่ใช้ในการร่วมแก้ปัญหา และเมื่อเกิดความขัดแย้งมักแก้ปัญหาด้วยการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผล และรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคง มีภาวะหนี้สินมาก อันเป็นสาเหตุที่ทำให้คู่สมรสทะเลาะกันบ่อยๆเนื่องจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย (ทวิรัสมิ์ ธนาคม, 2518) สอดคล้องกับ สุนทรี กาญจนะวสิต (2539ก) ที่พบนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นเรื่องสาเหตุของการหย่าร้างโดยเห็นด้วยว่าปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการหย่าร้าง

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาพบว่า มี 4 ประเด็น ที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย เรียงตามลำดับดังนี้ คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย ประเด็นการหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย การจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรส และการตัดสินใจหย่าร้างควรเป็นเรื่องของคู่สมรสเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันนิสิตนักศึกษาคิดว่าการหย่าร้างเป็นที่ยอมรับแทบทุกสังคม ประกอบกับการเปิดรับสื่อต่างๆของนิสิตนักศึกษาทำให้เห็นว่าปัจจุบันการหย่าร้างได้รับการยอมรับ และเปิดเผยมากขึ้นตัวอย่างเช่น สื่อที่มีการเผยแพร่พฤติกรรมการหย่าร้างของนักแสดงหรือคนดังในสังคมจนเกิดเป็นกระแสการหย่าร้าง (พระธรรมนิเทศ, 2551) และนิสิตนักศึกษาอาจจะยังไม่เห็นคุณค่า และความสำคัญของสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของการจดทะเบียนสมรส สอดคล้องกับการวิจัยของ วิมลศิริ ชำนาญเวช (2526) และของนภาพร ชโยวรรณ และคณะ (2537 อ้างใน สุนทรี กาญจนะวสิต, 2539ข) หนุ่มสาวให้ความสำคัญกับการจดทะเบียนสมรสน้อย ต้องการทดลองอยู่ร่วมกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส และถ้าเลือกได้จะสมรสโดยไม่จดทะเบียนสมรส แต่ทัศนคติประเด็นการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรสขัดแย้งกับการวิจัยของสุนทรี กาญจนะวสิต (2539ก) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นว่าการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรส และนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เห็นด้วยว่าการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรสได้ (อนุลักษณ์ นิธิรัช, 2525) ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะบริบทของนักเรียน และนิสิตนักศึกษาที่อยู่ต่างภูมิภาค และอายุแตกต่างกันของกลุ่ม ตัวอย่างทำให้อาจมีทัศนคติที่แตกต่างกัน

2. ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และแบบครอบครัวปกติ พบว่ามีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกัน ชัดแจ้งกับการวิจัยของ อมรลักษณ์ อากาศวิภาต (2542) ที่พบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อครอบครัว

แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และแบบครอบครัวปกติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือประเด็นการหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก ส่วนประเด็นความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้ และ ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเด็น การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก พบว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ มีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างเห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ชัดแจ้งกับงานวิจัยของ สุนทรี กาญจนะสวัสดิ์ (2539: 163) ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสหย่าร้าง เห็นด้วยว่าการหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก มากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบปกติอาจรับรู้เพียงด้านเดียวว่าการหย่าร้างจะส่งผลกระทบต่อบุตร เนื่องจากปัจจุบันมีการเผยแพร่ผลกระทบที่เกิดจากการหย่าร้างมากกว่าการศึกษาคุณภาพชีวิตของเด็กที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (บัญญัติ สุขศรีงาม, 2542) จึงอาจส่งผลให้คิดได้ว่าการหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก

ประเด็น ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้ พบว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว มีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างเห็นด้วยมากกว่า

นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวอาจมีประสบการณ์โดยตรงจากการรับรู้สาเหตุของการหย่าร้างของบิดามารดา ว่ามีส่วนจากความล้มเหลวในเรื่องเพศ เช่นเดียวกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มักพบว่า ความสัมพันธ์ทางเพศจะเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในครอบครัว และอาจรุนแรงจนกลายเป็นสาเหตุของการหย่าร้างได้ (บัญญัติ สุขศรีงาม, 2542)

3. ทศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แตกต่างกันพบว่า นิสิตนักศึกษามีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบเดียวกันคือแบบประชาธิปไตย เมื่อทำการทดสอบโดยรวมจึงพบว่าไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็น เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว และประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา ส่วนประเด็น เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ประเด็น เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัวเห็นด้วยมากกว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการอบรมแบบเข้มงวดกวดขันบิดามารดาไม่เปิดโอกาสให้บุตรได้แสดงความคิดเห็น และไม่เปิดโอกาสให้บุตรได้แก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง และการปฏิบัติตามคำสั่งบิดามารดาเป็นประจําทำให้ขาดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (นิยม บุญมี, 2530) ดังนั้นหากได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดเรื่องเพศสัมพันธ์ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรเปิดเผย หรือแสดงออก ดังนั้นอาจคิดว่าเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตครอบครัวเพราะหากเมื่อมีปัญหาเรื่องเพศแล้วจะไม่สามารถจัดการ หรือพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเปิดเผย

ประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอมรลักษณ์ อากาวิภาต (2542) ที่ศึกษาพบว่านักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำงานเอกชน เมื่อมีการหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา มีสัดส่วนสูงกว่านักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพรับราชการ และอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน มีความคิดเห็นว่าหากเกิดการหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา (สุนทรี กาญจนวิสิต, 2539ก) แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของพัทธดา ลิ้มพะสุต (2543ก) ที่ศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่านิสิตมีความสัมพันธ์ และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับ แม่เพียงคนเดียว มากกว่าร่วมกับพ่อเพียงคนเดียว แต่เมื่อมาพิจารณาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็นเมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา จะเห็นได้ว่าความคิดเห็น ของนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติในประเด็นนี้อยู่ในระดับไม่แน่ใจ/ไม่ตัดสินใจ (ตารางที่ 4) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบรรทัดฐานในการอบรมเลี้ยงดูบุตรในสถาบันครอบครัวของไทยซึ่งมีหลายงานวิจัยพบว่ามีลักษณะแบบอนุรักษนิยม กล่าวคือมารดาจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และงานวิจัยของ อุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม และคณะ (2541) ที่ศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของบุตรที่บิดาเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม มากกว่าครึ่งคิดว่า การเลี้ยงลูกเป็นหน้าที่ของมารดา ดังนั้นแทบทุกสังคมเราพบว่าแม่มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู ด้วยเหตุนี้นักเรียนจึงมีความใกล้ชิดกับมารดา มากกว่าบิดา จึงเป็นเหตุให้นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แน่ใจ/ไม่ตัดสินใจในประเด็นนี้

4. ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันพบว่า นิสิตนักศึกษามีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ (99.6%) มีการปรับตัวในระดับปานกลาง และระดับดี (ตารางที่ 8) ซึ่งลักษณะการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เป็นวัยต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม และกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดสูง ทำให้แนวคิด และทัศนคติในบางเรื่องมีความคิดเห็นออกมาในทิศทางเดียวกัน (นิภา นิษยาน, 2520ก และ กันยา สุวรรณแสง, 2533)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบประเด็นที่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 8 ประเด็น โดยประเด็นที่พบข้อแตกต่าง และมีข้อวิจารณ์คือ

ประเด็น *เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก* พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในประเด็น *เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก* เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะนิสิตที่มีการปรับตัวทางสังคมดี จะมีลักษณะของการปรับตัว คือเป็นคนที่พยายามแก้ไขปัญหา และสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ แทนที่จะยอมรับชะตา เป็นคนที่ยืดหยุ่น เป็นคนที่สามารถให้ความรักแก่ผู้อื่นได้ และเป็นคนที่ตระหนักถึงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (พรรณี ช. เจนจิต, 2528) ดังนั้นจึงคิดว่าเมื่อมีปัญหาการอดทนอยู่เพื่อลูกจะเป็นสิ่งที่เส้นทางออกที่ดีมากกว่า แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่าในประเด็น *เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก* ส่วนมากอยู่ที่ระดับที่ *แน่ใจ/ ไม่ตัดสินใจ* (ตารางที่ 4) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสภาพโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภาพของสตรี คือปัจจุบันผู้หญิงกับผู้ชายมีความทัดเทียมกันเกือบทุกเรื่อง มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง จึงขอหย่ากับฝ่ายชายได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ อัมพร เบญจพลพิทักษ์ (2549) ที่กล่าวว่าความต้องการของผู้หญิง และผู้ชายที่มีความแตกต่างกัน ผู้หญิงไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย จึงมีทางเลือกที่ชัดเจน ทำให้การประนีประนอมซึ่งกันและกันลดน้อยลง การอดทนลดลงเป็นผลให้การหย่าร้างจึงเพิ่มสูงขึ้น แต่จากการเผยแพร่ผลกระทบจากการหย่าร้างที่มีต่อบุตร ในปัจจุบันจนเกิดเป็นกระแสณรงค์ ครอบครัวอบอุ่น ผ่านสื่อต่างๆ อาจเป็นผลให้นิสิตนักศึกษามีทัศนคติในประเด็น *ไม่แน่ใจ/ ไม่ตัดสินใจ*

5. การปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานครที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสต่างกัน

จากการเปรียบเทียบพบว่านิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ และแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีการปรับตัวทางสังคมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษาของนักเรียนพลตำรวจ สังกัดกองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร 7 จังหวัดนครปฐมที่พบว่า การดำรงสถานภาพของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคม (ธรา ปุณศรี, 2533) แต่ผลการเปรียบเทียบขัดแย้งกับการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และงามดา วณิชานนท์ (2536) ที่ศึกษาลักษณะทาง

จิต และพฤติกรรม ของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัว และแนวทางป้องกันพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก และครอบครัวเครียด มีผลต่อจิตใจ และพฤติกรรมของเด็กในทุก ด้าน และจากการศึกษาผลกระทบจากการหย่าร้างพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีการรายงาน พฤติกรรมที่เป็นปัญหา เรื่องเพื่อน และความก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวปกติ (Burnett, 1993)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนในประเด็น *นิสิตรู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่* หลากหลายในมหาวิทยาลัยที่ตนเรียน ประเด็น *นิสิตสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยด้วยความ* ภาคภูมิใจ และการปรับตัวทางสังคมด้านความรู้สึกต่อตนเองในประเด็น *เมื่อทำผิดพลาดต่อผู้อื่น* สามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก วัยรุ่นสามารถรับรู้ความเป็นจริงมากขึ้น เขารู้ว่าพ่อแม่เข้ากันไม่ได้ ทะเลาะกันเป็นประจำ และอาจ รู้สึกโล่งอกที่พ่อแม่หย่าร้างกัน แทนที่จะอยู่ด้วยกันอย่างไม่มีความสุข (เบญจพร ปัญญาองค์, 2541) และวัยรุ่นสามารถปรับตัวเมื่อพ่อแม่หย่าร้างกันได้ดีกว่าก่อนการหย่าร้าง จะเห็นได้จากการศึกษา ระดับพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง และ ปรับตัวได้ดี (ตารางที่ 8) ดังนั้นนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยง เดี่ยวเมื่อเวลาผ่านไปพวกเขาจะค่อย ๆ ปรับตัวได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกัน เขาก็ยังต้องการให้พ่อแม่ กลับมาอยู่ด้วยกันอีก หลายคนอาจปรับตัวได้ดี มุ่งความสนใจไปที่การเรียน การกีฬา และกิจกรรม อื่น ๆ (บัญญัติ สุขศรีงาม, 2542)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างและ การปรับตัวทางสังคม ของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิต นักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู การปรับตัวแตกต่างกัน และ เปรียบเทียบการปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ 6 มหาวิทยาลัยได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 478 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ของนิสิตนักศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ตอนที่ 3 แบบสอบถาม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และตอนที่ 4 แบบสอบถามการปรับตัวทางสังคม สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent – Samples T -Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต นักศึกษา

นิสิตนักศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เกือบสามในสี่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.6 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.4 นิสิต นักศึกษามีอายุตั้งแต่ 18- 24 ปีอายุเฉลี่ย 19.91 ปี นิสิตนักศึกษาเกือบครึ่ง (44.1 %) อายุ 20-21 ปี ใน ส่วนที่ใกล้เคียงกัน (42.9 %) อายุ 18-19 ปี นิสิตนักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.60- 4.00 ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนเฉลี่ยคือ 2.88 โดยนิสิตนักศึกษา ร้อยละ 9.4 มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และนิสิตมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย (35.8 %) มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00-3.49 นิสิต

นักศึกษามากกว่าครึ่งเล็กน้อย (54.4 %) เรียนในสาขาทางสังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ที่เหลือร้อยละ 45.6 เรียนในสาขาทางวิทยาศาสตร์ นิสิตนักศึกษามากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย (35.6 %) เรียนชั้นปีที่ 1 เรียนชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 29.5 เรียนชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 21.8 ที่เหลือร้อยละ 13.2 เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เกือบสามในสี่ (71.3%) บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน (16.3 %) บิดาเสียชีวิต (6.5 %) บิดามารดาแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าร้าง ร้อยละ 5.4 มีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้นที่มีมารดาเสียชีวิต ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน บิดามารดา มีการศึกษาดำรงปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 46.7 และ 53.3 ตามลำดับ บิดามารดามากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย (33.5% และ 31.8%) ประกอบอาชีพค้าขาย หรือประกอบธุรกิจ นิสิตนักศึกษามากกว่าสามในห้าเล็กน้อย (61.9%) อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา และสองในสาม (66.7%) บิดามารดาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้นิสิตนักศึกษาสองในสาม (66.5%) เข้าชั้นเรียนมากกว่าร้อยละ 80 นิสิตนักศึกษาประมาณร้อยละ 70 ส่งงานครบตามกำหนดทุกครั้ง ส่วนใหญ่ (89.1%) เข้าร่วมบางกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กิจกรรมที่ทำเป็นประจำหลังเลิกเรียนของนิสิตนักศึกษา ที่ทำมากที่สุดคือ กิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนรวมคิด เป็นร้อยละ 64.6

ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษา

จากจำนวนนิสิตนักศึกษา 478 คน นิสิตนักศึกษามีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ/ไม่ตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.16$) มีประเด็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ

นิสิตนักศึกษามีทัศนคติเห็นด้วยมี 6 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ การแต่งงานแบบคลุมถุงชนอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ ก่อนตัดสินใจหย่าร้างควรปรึกษาผู้ที่ไว้ใจได้เสียก่อน ปัญหาความขัดแย้งมักพบมากในคู่สมรสที่มีอายุน้อยมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุมาก และปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ การหย่าร้างเป็นเรื่องของคนในครอบครัวแต่ส่งผลกระทบต่อสังคม และสามภรรยาที่แยกกันอยู่เพราะสภาพงานบังคับ มีแนวโน้มที่เกิดการหย่าร้างกันได้

นิสิตนักศึกษามีทัศนคติแน่ใจ/ไม่ตัดสินใจ 14 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย คู่สมรสไม่ควรหย่าร้างกันควรยึดมั่นผัวเดียวเมียเดียว เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน และเมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้ เมื่อชีวิตสมรส

ไม่ราบรื่นการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีที่สุด และคู่สมรสที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีญาติผู้ใหญ่ทำให้ขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา หรือเมื่อคิดหย่าร้าง เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตร ควรอยู่กับมารดา และการหย่าร้างไม่เป็นการเพิ่มภาระให้ครอบครัวของคู่สมรสแต่ละฝ่าย การทดลองอยู่ก่อนแต่งของหญิงชายสามารถลดปัญหาการหย่าร้างได้ การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก และหญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส

นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย 4 ประเด็นเรียงตามลำดับดังนี้ คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย การจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรส การตัดสินใจหย่าร้างควรเป็นเรื่องของคู่สมรสเท่านั้น

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนิสิตนักศึกษา

จากจำนวนนิสิตนักศึกษา 478 คนนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (92.7%) มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บิดามารดาส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเลือกเรียน หรือทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยที่ชอบ เมื่อไม่สบายจนต้องขาดเรียน บิดามารดาจะดูแลเอาใจใส่ซักถามด้วยความเป็นห่วงและไม่ตำหนิเพราะเข้าใจสาเหตุการขาดเรียน ถ้านิสิตนักศึกษาไปเที่ยวบิดามารดาจะถามด้วยความเป็นห่วงมากกว่าการถามอย่างละเอียด เพื่อตัดสินใจจะอนุญาตให้ไปหรือไม่ บิดามารดาให้อิสระในการคบเพื่อน โดยถามด้วยความเป็นห่วงบางครั้งว่า เพื่อนที่คบชื่ออะไร นิสิตมีอิสระในการแต่งกาย แต่ถ้าชุดนั้นไม่เหมาะสม บิดามารดาจะดักเตือน และบอกเหตุผลว่าควรเปลี่ยนชุดใหม่มากกว่าการตำหนิอย่างรุนแรง ถ้านิสิตใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะถามเหตุผลความต้องการใช้เงิน ถ้านิสิตกลับถึงบ้านค่ำโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะถามเหตุผล ถ้ามีเหตุผลสมควร บิดามารดาจะเข้าใจไม่ตำหนิ เมื่อนิสิตทำผิด ก่อนลงโทษบิดามารดาจะให้อธิบายเหตุผลได้ เมื่อมีปัญหาในครอบครัว บิดามารดาจะให้โอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและมีสิทธิในการเสนอว่านิสิตนักศึกษาจะทำอย่างไร บิดามารดาพยายามให้ความรักความอบอุ่น เอาใจใส่และพยายามเข้าใจเสมอ แสดงให้เห็นว่าบิดามารดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด

การปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษา

ในการศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษาจากนิสิตจำนวน 478 คน พบว่า มากกว่าครึ่งเล็กน้อย (55.0%) มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง รองลงมา (44.6%) มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดี มีเพียงร้อยละ 0.4 ที่มีการปรับตัวทางสังคมไม่ดี และไม่พบว่ามีนิสิตนักศึกษาไม่สามารถปรับตัวได้ ในภาพรวมนิสิตนักศึกษามีการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.82 โดยมีพฤติกรรมการปรับตัวด้านความรู้สึกต่อตนเองสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.16$)

รายละเอียดเกี่ยวกับการปรับตัวได้ศึกษาการปรับตัว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านการเข้าสังคม และด้านความรู้สึกต่อตนเอง มีผลการศึกษาดังนี้

ด้านการเรียน

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเรียนทั้ง 14 ประเด็นพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวด้านการเรียนนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.61 และมี 2 ประเด็นที่พบว่ามีปรับตัวอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ นิสิตนักศึกษาสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยของตนด้วยความภาคภูมิใจ และติดตามการเรียนให้ทันเสมอ

พบพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง 10 ประเด็นเรียงตามลำดับต่อไปนี้ สนุกกับการเรียนที่มหาวิทยาลัย ตั้งใจเรียนเสมอถึงแม้วิชานั้นจะยากสำหรับตนเอง รู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ รู้สึกว่าหลักสูตรที่เรียนอยู่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ผลการเรียนดีเมื่อเทียบกับความพยายามที่ได้ทำไป รู้สึกพึงพอใจกับระดับการเรียนของตนเอง ทำข้อสอบได้ดีในรายวิชาเอก (Major) ทำข้อสอบได้ดีในรายวิชาพื้นฐาน แบ่งเวลาสำหรับการเรียนได้ดี และขยันเรียนเท่าที่ควร

พบพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมด้านการเรียนอยู่ในระดับไม่ดีเพียง 2 ประเด็นคือ รู้สึกไม่ตั้งใจเรียน หรือวิตกกังวลเกี่ยวกับวิชาที่เรียน และ นิสิตนักศึกษาพบว่าการเรียนที่มหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ไม่ยาก

ด้านการเข้าสังคม

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมทั้ง 13 ประเด็นพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.15 และมี 11 ประเด็นที่พบว่าการปรับตัวอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ นิสิตนักศึกษาเต็มใจที่จะร่วมมือ และช่วยเหลืองานต่างๆ ในการทำงานกลุ่ม ทำความเคารพผู้อาวุโสกว่าที่อยู่ในมหาวิทยาลัยโดยไม่ลำบาใจ มีเพื่อนหรือคนรู้จักกับคนที่สามารถเล่าปัญหาต่างๆ ให้ฟังได้ พุดคุย และแสดงความรู้สึกต่างๆ กับคนในครอบครัวได้ ปรึกษาปัญหาของตนเองกับคนในครอบครัวได้อย่างไม่ลำบาใจ รู้สึกว่าเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี รู้จักเพื่อนมากมายเมื่อมาเรียนที่นี่ เข้ากับเพื่อนต่างเพศได้ พอใจที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับอาจารย์ และเพื่อน ไม่รู้สึกอึดอัดกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รู้สึกไม่ลำบาใจที่จะปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามมารยาทการเข้าสังคม เช่น การแต่งกาย ให้ถูกระเบียบ หรือกาลเทศะ

พบ 2 ประเด็นที่เป็นพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมอยู่ในระดับปานกลางคือ นิสิตนักศึกษามักจะทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ เสมอ และ สื่อสารกับอาจารย์ได้อย่างเป็นกันเองในชั่วโมงเรียน

ด้านความรู้สึกต่อตนเอง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมการปรับตัวด้านความรู้สึกต่อตนเองทั้ง 13 ประเด็นพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวด้านความรู้สึกต่อตนเองของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.16 และมี 9 ประเด็นที่พบว่าการปรับตัวอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ นิสิตนักศึกษามีใจที่ได้เกิดมาในครอบครัวของตนเอง ไม่รู้สึกอายเพื่อนและรู้สึกอยากให้เพื่อนเห็นบ้านของตน เมื่อทำผิดพลาดต่อผู้อื่น สามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ ตัดสินใจถูกที่มาเรียนที่มหาวิทยาลัยของตน เมื่อฉันรู้ว่าตนเองเครียด มักจะหาวิธีผ่อนคลายความเครียดให้ตนเอง ไม่รู้สึกมีปมด้อยเรื่อง รูปร่าง หน้าตา ของตนเอง เมื่อมีปัญหาพยายามที่จะหาสาเหตุ และจัดการแก้ไขเสมอ รู้สึกไม่ชอบอยู่คนเดียว และชอบคุยกับเพื่อน หรือพี่น้อง และรู้สึกมั่นใจว่าสามารถจัดการกับปัญหา และความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองในมหาวิทยาลัยได้

พบ 4 ประเด็นที่เป็นพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเข้าสังคมอยู่ในระดับปานกลางคือ นิสิต นักศึกษาว่าต้องการอะไรจากการมาเรียน มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนในการเรียน การเข้ารับพระราชทานปริญญาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย และเมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับความคิดของตนเองนิสิตไม่รู้สึกรำคาญเลย

เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ และแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

นิสิตนักศึกษามีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการหย่าร้าง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 ในบางประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็น การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามี บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษามี บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

ประเด็น ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้ ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของ นิสิตนักศึกษามี บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เห็นด้วยมากกว่านิสิต นักศึกษามี บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ

ประเด็น ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามี บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัว ปกติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษามี บิคมารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการ อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการ หย่าร้าง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบ ความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .001 ในบางประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็น เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว นิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวัดจั้นเห็นด้วยมากกว่า นิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ นิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่านเห็นด้วยมากกว่านิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา นิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ

ประเด็น เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ นิสิตนักศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่า นิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจท่าน

เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีระดับการปรับตัวทางสังคมต่างกัน มีทัศนคติต่อการหย่าร้างโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 ในบางประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็น หญิงและชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับไม่มีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดี

ประเด็น เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง

ประเด็น การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลางมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดี

ประเด็น การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับไม่ดี และ นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลางมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับไม่ดี

ประเด็น เมื่อคู่สมรสหย่าร้าง บุตรควรอยู่กับบิดา นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง

ประเด็น เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง

ประเด็น คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติ เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง

ประเด็น ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน นิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับดีมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง เห็นด้วยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง

เปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่บิ دامารดา มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน

นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดา แตกต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บางประเด็นดังนี้

การปรับตัวด้านการเรียนประเด็น นิสิตรู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยที่ตนเรียน การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิ دامารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิ دامารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ

การปรับตัวด้านการเรียนประเด็น นิสิตสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยด้วยความภาคภูมิใจ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ

การปรับตัวทางสังคมด้านความรู้สึกที่มีต่อตนเองในประเด็น เมื่อทำผิดพลาดต่อผู้อื่น สามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ การปรับตัวของนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสแบบครอบครัวปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการวิจัย ทักษะชีวิตที่มีต่อการหย่าร้าง และการปรับตัวของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ผู้วิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยเรียน และเป็นวัยที่จะพัฒนาประเทศ และสร้างครอบครัวแต่มีทักษะชีวิตที่มีต่อการหย่าร้างส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่แน่ใจ/ ไม่ตัดสินใจ ดังประเด็นต่อไปนี้

การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย คู่สมรสไม่ควรหย่าร้างกันควรยึดมั่นผัวเดียวเมียเดียว เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่ เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน และเมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้ เมื่อชีวิตสมรสไม่ราบรื่นการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีที่สุด และคู่สมรสที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีญาติผู้ใหญ่ทำให้ขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา หรือเมื่อคิดหย่าร้าง เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับมารดา และการหย่าร้างไม่เป็นการเพิ่มภาระให้ครอบครัวของคู่สมรสแต่ละฝ่าย การทดลองอยู่ก่อนแต่งของหญิงชายสามารถลดปัญหาการหย่าร้างได้ การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก และหญิงและชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส

ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษา หรือจัดการเรียนการสอนควรที่จะให้การศึกษาทันทีทั้งทางตรง และทางอ้อมแก่นิสิตนักศึกษา โดยการสอดแทรกในบทเรียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาทราบบทบาทและหน้าที่ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดี และถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการหย่าร้าง เพื่อที่จะเป็นแนวทาง และช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวในอนาคต ทั้งนี้บิดา

มารดา และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีบทบาทในการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการแก้ปัญหาภายในครอบครัว เพื่อที่นิสิตนักศึกษาจะยิ่งจะพัฒนาเป็นทัศนคติที่ดีของนิสิตนักศึกษาต่อไป

2. จากการศึกษาการปรับตัวทางสังคมของนิสิตนักศึกษาพบข้อสังเกตว่า นิสิตนักศึกษาเกือบครึ่งมีการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่ควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคมคือ ประเด็นต่อไปนี้เป็นด้านการเรียน พบว่า นิสิตรู้สึกว่าการเรียนอยู่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง (ตารางที่ 12) ด้านความรู้สึกต่อตนเองพบเมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับความคิดไม่รู้สึกละอายใจเลย (ตารางที่ 10)

สถาบันครอบครัว สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ และร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะในการปรับตัวทางสังคมให้แก่ นิสิต นักศึกษา และมีการประเมินผลเพื่อให้ทราบว่าเกิดการพัฒนาทักษะการปรับตัว หรือไม่ และสถานศึกษา ควรที่จะมีการพิจารณาในส่วนของการกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร ให้มีความชัดเจนเพื่อเป็นการช่วยคัดกรอง และเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณา การเลือกสาขา และหลักสูตรที่เหมาะสมกับตนเองของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยอื่นๆ กับทัศนคติที่ต้องการหย่าร้าง เช่น พฤติกรรมการบริโภคสื่อ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา เพศของนิสิตนักศึกษา เป็นต้น

2. ในการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างอาจศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่อาจจะเกี่ยวข้อง กับทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง เช่น สถานภาพสมรสบิดามารดา รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

3. ควรมีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มมัธยมศึกษา กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มแม่บ้าน เพราะแต่ละกลุ่มอาจมีทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างแตกต่างกันไป

4. การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน เช่น เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานครและนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน หรือ เปรียบเทียบเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานครกับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในต่างจังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขึ้น เนื่องจากนิสิตนักศึกษาอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน แต่อาจมีความแตกต่างที่สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ค่านิยมประจำถิ่น ซึ่งอาจทำให้ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างแตกต่างกัน

5. อาจทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยปรับวิธีการ และเครื่องมือ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่น่าสนใจ และมีความเที่ยงตรงมากกว่าการสอบถามด้วยแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ก่อ สวัสดิพานิชย์. 2519. **ความสัมพันธ์ในครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชย์.
- กตัญญูลี ณรงค์ราษฎร์. 2543. **ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นชายที่ทำผิดกฎหมายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภาคใต้ของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล. 2545. **การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์, คณะสังคมสงเคราะห์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มูลนิธิสร้างสรรค์สถาบันครอบครัว. 2549. **การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การเสริมพลัง และการสร้างเครือข่ายครอบครัวไทย**.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2549. **สังคมไทยน่าห่วง หย่าร้างพุ่ง ชม.ละ10 คน** (Online). <http://webboard.mthai.com/52/2008-04-14/376875.html>. 11 กรกฎาคม 2551.
- กองทะเบียน. 2551. **สถิตินักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2551**.
- กฤษณา พันธุ์วานิช. 2550. **ปัญหาการแตกแยกของครอบครัว วิฤตสังคมที่ไม่ควรมองข้าม**. ใน **บทความทางวัฒนธรรม กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา** (Online). <http://www.culture.go.th/study.php?&YY=2550&MM=6&DD=1>. 28 มิถุนายน 2551.
- กันยา สุวรรณแสง. 2533. **การพัฒนานุคลิกภาพและการปรับตัว**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ขจิตรัตน์ ปูนพันธุ์ฉาย. 2549. "ครอบครัวขยาย...ล่มสลาย...สู่ครอบครัวเดี่ยว." ใน **สดจากจิตวิทยา**
กรมสุขภาพจิต (Online). <http://prachachon.thaingoo.org/webboard/view.php?id=10160>.

8 สิงหาคม 2551.

จุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์. 2542. **การศึกษาการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคการศึกษาแรก ปีการศึกษา 2542**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง L. P. Thorpe n.d. **Child Psychology and Development**.

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์, เนติขจร ฤกษ์จุฬิมล, ประไพร์ วิริยะสมบูรณ์, เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์, สุดา ภิรมย์แก้ว และ สุรพันธ์ เพชรภา. 2540. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานทะเบียน และสถิติ. 2551. "จำนวนนิสิตปริญญาตรี ภาคปกติวิทยาเขตบางเขน." ใน **สถิตินิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปีการศึกษา 2551** (Online).

https://www.regis.ku.ac.th/cpcmns/rpt_std_ku3.php. 8 สิงหาคม 2551.

ชีฟสุมน รังสยาธร และ สุภาพ จัตราภรณ์. 2551. **การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยด้วยโปรแกรม SPSS For Windows**. ภาควิชาอาชีวศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)

ชูทิศย์ ปานปรีชา. 2538. **จิตวิทยาทั่วไป**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ และคณะ. 2549. **ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร**. รายงานการวิจัยวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐวุฒิ สุวรรณช่าง. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความฉลาดทางอารมณ์ และการป้องกันความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามตา วนินทานนท์. 2536. ลักษณะทางจิต และพฤติกรรม ของ นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

ศักดิ์ดา ลิ้มพะสุต. 2543ก. แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสัมพันธภาพในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2543ข. แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสัมพันธภาพในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง ภรณ์ คุรุรัตน์. 2524. เด็กก่อนวัยเรียน. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หทัยนางพิก.

_____. 2543ค. แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสัมพันธภาพในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง D. Baumrind. 1978. **Parent Styles and Children's Behavior**. New York: Macmillan Publishing Company.

ทัศนากุศล. 2528. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของเด็กวัยรุ่นไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวีรัสมิ์ ธนาคม. 2518. ครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ.

ทวีสิน ทอนเกาะ.2540. การเปรียบเทียบผลของการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์กับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธวัชชัย วิสุทธิมรรค. 2534. ชีวิตครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยมิตรการพิมพ์.

ธรา ปุณศรี. 2533. การปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษาของนักเรียนพลตำรวจ สังกัดกองกำลังการโรงเรียนตำรวจภูธร 7 จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธีระพร อุวรรณโณ. 2535. เจตคติ: การศึกษาตามแนวทฤษฎีหลัก. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

นพมาศ ชีระเวทิน. 2539. จิตวิทยาสังคมกับมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิภา นิธยาน. 2520ก. การปรับตัว และบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สารศึกษาการพิมพ์.

_____. 2520ข. การปรับตัว และบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สารศึกษาการพิมพ์. อ้างถึง Lazarus R. S. 1963. **Personality and Adjustment**. Engle Wood Cliff, New York: Prentice Hall, Inc.

นิเทศก์ เจริญกัญฑ์. 2543. การศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นิยม บุญมี. 2530. **ปัญหาการดำเนินชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาคหกรรมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บัญญัติ สุขศรีงาม. 2542. “การหย่าร้างปัญหาของสังคมยุคใหม่.” **นิตยสารไกล่หมอ** 23(9).

บัณฑิต ศรีไพศาล และเสาวนีย์ พัฒนอมร. 2544. **รายงานการวิจัย การศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างสถานภาพสมรสของบิดา มารดาและสภาพแวดล้อมในครอบครัว กับปัญหา
พฤติกรรมและปัญหาทางอารมณ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมักกะสันพิทยา.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สุขวิทยาจิต.**

เบญจพร ปัญญาพงศ์. 2541. “ครอบครัวหย่าร้าง.” **วารสารศูนย์สุขภาพจิต**. 2: 37-42.

เบญจวรรณ สามสาลี. 2539. “ภูมิหลังครอบครัวของผู้ต้องหาคดีข่มขืน.” ใน **ฐานข้อมูลการวิจัย
ด้านสุขภาพจิต และจิตเวช (Online).**
http://www.suicidethai.com/abstract/abstract_detail.asp?code=201390002018 .
30 กรกฎาคม 2551.

ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร. 2550ก. **การสื่อสารของลูกเพื่อรักษาความสัมพันธ์ และความลดความ
ขัดแย้งระหว่างพ่อแม่. ใน เอกสารประกอบการสอนวิชาการสร้างทฤษฎีการสื่อสาร
ระหว่างบุคคล (Online).** <http://ajprapassorn.blog.com/my%20article/>.
อ้างถึง Sarrazin and Cry, 2007. 27 มิถุนายน 2551.

_____. 2550ข. **การสื่อสารของลูกเพื่อรักษาความสัมพันธ์ และความลดความขัดแย้งระหว่างพ่อ
แม่. ใน เอกสารประกอบการสอนวิชาการสร้างทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล (Online).**
<http://ajprapassorn.blog.com/my%20article/>. 30 มิถุนายน. 2551. อ้างถึง Scholastic
Parent & Child. 2007. 27 มิถุนายน 2551.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. **ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.**
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ฝ่ายทะเบียนและประมวลผล. 2551. “จำนวนนักศึกษาปริญญาตรี ภาคปกติวิทยาเขตวังท่าพระ และวิทยาเขตสนามจันทร์ จำแนกสภาพตามปีที่ได้รับ” ใน ระบบบริการการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร (Online). http://reg.su.ac.th/registrar/stat_studententry.asp#top. 8 สิงหาคม 2551.

ฝ่ายประมวลข้อมูล สำนักทะเบียน และประมวลผล. 2550. “จำนวนนักศึกษาปริญญาตรี ภาคปกติ วิทยาเขตศูนย์รังสิต.” ใน สถิตินักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปีการศึกษา 2550 (Online). http://reg.tu.ac.th/new_inmenu31/bstudent150.XLS. 8 สิงหาคม 2551.

พิเศษวิชา มหาคณ. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายการสมรส 006203 (Online). <http://www.human.cmu.ac.th/~hc/ebook/006203/006203-03.pdf>. 17 กรกฎาคม 2551.

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์. 2531. **Knowledge Base องค์ความรู้ พัฒนาตนเอง** (Online). <http://www.novabizz.com/NovaAce>. 8 กรกฎาคม 2551. อ้างถึง Zimbardo and Ebbesen, 1970. 27 กรกฎาคม 2551.

พระธรรมนิเทศ (พะยอม กัลป์ยาโน). 2551. **ดารากับการหย่าร้าง** (Online). <http://hilight.kapook.com/view/20809>. 14 กรกฎาคม 2551.

พรรณี ช. เจริญจิต. 2528. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์.

พรรณี หวลบุตตา,พ.ท. หญิง. 2542ก. **การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัย กองทัพบก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

_____. 2542ข. **การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยกองทัพบก. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง Hurlock, E. B. 1964. Development Psychology. New York: McGraw-Hill Book Company.**

พริยา สุภศรี. 2549. **คิดให้ดี ก่อนตัดสินใจหย่าร้าง** (Online). http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=716. 11 กรกฎาคม 2551.

พูนสุข เวชวิฐาน. 2528. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของมารดากับความคิดสร้างสรรค์
 ของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
 วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เพ็ญแข ดวงขวัญ. 2548. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานของ
 นักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

มัลลิกา สมสกุล. 2543. คุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษากรณีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ
 ในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงบประมาณ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 พัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. 2524. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการกล้า
 แสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์. 2531. ความรู้เกี่ยวกับแม่ และเด็ก. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลัดดา กิติวิภาต. 2532. ทศนคติทางสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์.

วสพร นิชรรัตน์. 2536. สัมพันธภาพระหว่างบิดากับบุตรสาววัยรุ่นตอนต้นที่มีผลต่อบุคลิกภาพ
 ด้านการปรับตัวทางสังคม. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วนิพล มหาอาชา. 2551. “ผู้สูงอายุกับการดูแลวัยรุ่น.” **จดหมายข่าวประชากร และการพัฒนา สถาบันวิจัยประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล** (Online).

<http://www.popterms.mahidol.ac.th/newsletter/showarticle.php?articleid=85>.

30 มิถุนายน 2551.

วันเพ็ญ เกสวาศดี. 2536. การศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมานะอดทนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราภรณ์ ดวงจันทร์. 2530. การศึกษาความคิดเห็นเด็กชายในสถานพินิจและ คัมภีร์ของเด็กกลางต่อ ปัญหาสามีทุพพลภาพทำร้ายร่างกายภรรยา: ศึกษากรณีเฉพาะเด็กชายในบ้านกรุณา.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์. 2543. **จิตวิทยาการปรับตัว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริม วิชาการ.

วิกิพีเดีย. 2550. การสมรส. ใน **สารานุกรมเสรี** (Online). <http://th.wikipedia.org/wiki>.

30 มิถุนายน 2551.

วิชัย รูปขำดี และคณะ. 2550ก. **โครงการสำรวจความเสี่ยงของครอบครัวไทย** (Online).

<http://www.socialwarning.m-society.go.th/risk/index.html>. 14 กรกฎาคม 2551.

_____. 2550ข. **โครงการสำรวจความเสี่ยงของครอบครัวไทย** (Online).

<http://www.socialwarning.m-society.go.th/risk/index.html>. 14 กรกฎาคม 2551. อ้างถึง

Booth, A., D. Johnson, and J. N. Edwards. 1983. “Measuring Marital Instability.”

Journal of Marriage and the Family. 45: 387-393.

วินัดดา ปิยะศิลป์. 2535. “เด็กกับการหย่าร้าง.” วารสารกรมการแพทย์ ปีที่ 17 (1): 25-30.

วิมลศิริ ชำนาญเวช. 2526. **อนาคตของกฎหมายครอบครัวไทย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขากฎหมายปกครองและกฎหมายทั่วไป, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุคนธ์. 2550. “การอบรมเลี้ยงดูเด็ก.” วารสารสาธารณสุข และ
การพัฒนา ปีที่ 5 (1): หน้า 105-118.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2545. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2 วัยรุ่น-วัยผู้สูงอายุ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2524. **ตำราครอบครัวสัมพันธ์**. สมาคม
คหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.

สมาคมวางแผนครอบครัวไทย. 2548. การเลือกคู่สมรส. ใน **การสมรส** (Online).
<http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php>. 28 มิถุนายน 2551.

สุคนธ์ เจียรกลาง. 2535. **ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัฐบาลในเขตเทศบาล อำเภอ
เมือง จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
คหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุจิตต์ ไตรพิทักษ์. 2549. **การหย่าร้าง ปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม** (Online).
http://women.sanook.com/wedding/tips/tips_46452.php. 10 กรกฎาคม 2551.

สุชา จันทน์เอม. 2524. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

สุณีย์ ชีรดากร. 2525. **จิตวิทยาการศึกษา**. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

สุดาพร ศรีทองพิมพ์. 2544ก. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว อัตมโนทัศน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคหกรรมศาสตรศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2544ข. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว อัตมโนทัศน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคหกรรมศาสตรศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง ทวีริศมี ฐนาคม. 2509. พัฒนาการของครอบครัว และเด็ก. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร.

สุบิน ยุระรัช. 2547ก. ทฤษฎีการวัดทัศนคติ (Online). <http://www.bloggang.com/mainblog>. 27 มิถุนายน 2551.

_____. 2547ข. ทฤษฎีการวัดทัศนคติ (Online). <http://www.bloggang.com/mainblog>. 27 มิถุนายน 2551. อ้างถึง Fishbein, M. and I. Ajzen. 1975. **Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research**. London: Addison- Wesley.

สุนทรี กาญจนะวสิต. 2539ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2539ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง นภาพร ชโยวรรณ และคณะ. 2537. มติชน. กรุงเทพมหานคร: 24 สิงหาคม 2537. หน้า 40.

สุพัชรีย์ หนูใหญ่. 2544ก. ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุพัชรีย์ หนูใหญ่. 2544ข. ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต
นักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง Havemann , E. and M.
Lehtinen. 1990. **Marriage & Families: A New Problem New Opportunities**. (2nd ed.).
New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

สุพัตรา สุภาพ. 2525. **ปัญหาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.

_____. 2540. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.

สุภาพ นิตราภรณ์. 2550. Table of Determining Sampling Size From Given Populataion.” ใน
เอกสารประกอบการสอนระเบียบวิธีวิจัยทางคหกรรมศาสตร์ศึกษา. ภาควิชาอาชีวศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา). อ้างถึง Krejcie R. V. and
D. W. Morgan. 1970. **Educational and Psychological Measuremen**. 30: 607-610.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. 2533. **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Rogers, D. 1978. **Issues in Adolescent Psychology**. New York:
Meredith Corporation.

สุวิมล แซ่อึ้ง. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กและ
เยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โสภา ชปัดมันน์, สมบัติ สุพัตชัย และประกายรัตน์ สุขุมลชาติ. 2534. **การศึกษารูปแบบของ
ครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมเมืองในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร:
คณะกรรมการชมรมสร้างสรรค์สังคม สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรม
ราชูปถัมภ์.

สำนักทะเบียน และประมวลผล. 2551. “จำนวนนิสิตปริญญาตรี ภาคปกติ.” ใน สถิตินิสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2551 (Online).

<http://www.reg.chula.ac.th/statistics/statistics-three.html>. 8 สิงหาคม 2551.

อมรา พงศาพิชญ์, กอบกุล ภูธรารณ, นิตยา กัทธลิรพันธุ์, รัตนา จารุเบญจ และ
วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. 2531. 40 ปีของการพัฒนาเด็ก และเยาวชนไทย.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาสังคม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรลักษณ์ อากาศวิภาต. 2542. ความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อดิศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์, ไพบุลย์ เกียรติโกมล และ ปิยะมาศ เจริญพันธุ์วงศ์. 2544. "ปัจจัยที่มีผล
ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนของรัฐ
กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี." วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. ปีที่ 24 (3) หน้า 311-326.

อนันต์ เมนะรุจิ. 2540. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาใน
เขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปี 2539.” วารสารกรมการแพทย์ ปีที่ 22 (7): หน้า
261-269.

อนุลักษณ์ นิติรัช. 2525. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส
และการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต (สาขารณศาสตร์) สาขาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.

อัญชลี สุวรรณะ. 2541ก. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นในสถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2541ข. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

คหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง ชินวัฒน์ นิเจนตร. 2526. **สภาพเชิงจิต-สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์คุุณบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัมพร เบญจพลพิทักษ์. 2549. **การหย่าร้างปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม** (Online).

<http://jukpook.igetweb.com/index.php?mo=14&newsid=31990>. 11 กรกฎาคม 2551.

อานนท์ อาภาภิรม. 2518. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล.

อุบล หลิมสกุล. 2549. **พม. เผยสังคมไทยเป็นครอบครัวเดี่ยวเกินครึ่งแล้ว** (online).

http://www.prachatai.com/05web/th/home/page2.php?mod=mod_ptcms&ID=3971&Key=HilighNews. 8 สิงหาคม 2551.

อุษา จารุสวัสดิ์. 2537. “เหตุใดวัยรุ่นจึงก่ออาชญากรรม.” **มติชนสุดสัปดาห์**. กรุงเทพมหานคร: 14 พฤศจิกายน 2537. หน้า 61

อุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม, กุศล สุนทรธาดา และ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. 2541. **แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของพ่อที่เป็นคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากร และสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

อำนวย สุดสุข. 2540. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแบบการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Booth, A. and L. White. 1980. “Thinking about Divorce.” **Journal of Marriage and Family**. 42 (7).

Burnett, T. 1993. "Moral Dilemmas of Divorced and Intact Families." **Journal of Adolescence**. 16 (1993).

Doob, L. W. and F. Matin (eds.). 1967. **Readings in Attitude Theory and Measurement**. New York: John Wiley & Sons.

Gorden, W. A. 1975. **Historical Foundations**. In Martin Fishbein (eds.). **Readings in Attitude Theory and Measurement**. New York: John Wiley & Sons.

Rogers, D. 1972. **Issues in Adolescent Psychology**. New York: Meredith Corporation.

Shaffer, L. F. and E. J. Shoben. 1965. **The Psychology of Adjustment: A Dynamic and Experimental Approach to Personality and Mental Hygiene**. Boston: Houghton Mifflin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. อภิญา หิรัญวงษ์	ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตตินันท์ บุญศิริกุล	ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บันทึกวิทยาลัย อาคารสารสนเทศ โทร 0-2942-8445-9 ภายใน 1184 ต่อ 210, 211

ที่ ศธ 0513.11501/2169

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
ศึกษาภาควิชาอาชีวศึกษา ได้รับอนุมัติจากบันทึกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง ในทัศนะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ใน
กรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ถัฏราภรณ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชีพสมน รังสยาธร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การวิจัยครั้งนี้ นิสิตจำเป็นต้องทำการทดลองเครื่องมือวิจัยประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย โดยขอคำปรึกษา
แนะนำ เพื่อประกอบการ เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา สามารถ
ติดต่อได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 084-1356992 และขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา ชีระกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

(สำเนา)

ที่ ศธ.0513.11501/0114

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตู้ ปณ. 1104 ปทผ. เกษตรศาสตร์

15 มกราคม 2552

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณบดี

ด้วย นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
ศึกษา ภาควิชา อาชีวศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้
ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของ
รัฐ ในกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพ นัฏราภรณ์, Ph.D. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จีพสุมน รังสยธร, Ph.D. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการ
ทำวิทยานิพนธ์ จึงขอทำการเก็บข้อมูลจากนิสิตนักศึกษา โดยการตอบแบบสอบถามเพื่อ
ประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา
สามารถติดต่อได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 084-1356992 และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. กัญจนา ชีระกุล)

บัณฑิตวิทยาลัย

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2942-8445-50

โทรสาร 0-2942-8445 ต่อ 206

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถามโครงการวิจัยเรื่อง
ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้างในทัศนะของนิสิตนักศึกษา
มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ทำขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง สถานภาพสมรสของบิดามารดา รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและ การปรับตัวทางสังคมของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษากลับไปใช้เป็นแนวทาง ในการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังค่านิยม และ ทัศนคติที่ถูกต้องต่อการหย่าร้างเพื่อเป็นแนวทางในการ ตัดสินใจแก้ปัญหาครอบครัวในอนาคตของวัยรุ่นให้แก่ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในครั้งนี้ ไม่มีการระบุชื่อผู้ตอบ และไม่นำเสนอเป็นรายบุคคล จะใช้ผลเพื่อการศึกษาในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งการตอบแบบสอบถามของท่านครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามทั้งหมดมี 4 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน
 ตอนที่ 2 ทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง
 ตอนที่ 3 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
 ตอนที่ 4 การปรับตัวทางสังคม

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพราะหากเว้นไม่ตอบ ข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้แบบสอบถามนั้นใช้ไม่ได้ และขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา
 นิสิตปริญญาโท สาขาคุณธรรมศาสตรศึกษา
 ภาควิชา อาชีวศึกษา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1

ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความหรือ เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ () หญิง () ชาย
2. อายุ ปี
3. ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)
4. สถาบันที่ศึกษา

() จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	() มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
() มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	() มหาวิทยาลัยมหิดล
() มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	() มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. ชั้นปีที่กำลังศึกษา
6. คณะที่ศึกษา
7. สถานภาพสมรสของบิดามารดา

() อยู่ร่วมกัน	() มารดาถึงแก่กรรม
() หย่าร้าง	() บิดาถึงแก่กรรม
() แยกกันอยู่โดยมิได้หย่าร้าง	() บิดา และมารดาถึงแก่กรรม
8. ระดับการศึกษาของบิดา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี	() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี	
9. ระดับการศึกษาของมารดา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี	() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี	
10. อาชีพบิดา

() รับราชการ	() เกษตรกร
() พนักงานรัฐวิสาหกิจ	() ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
() รับจ้าง	() พนักงานบริษัท
() ไม่ได้ทำงาน	() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. อาชีพมารดา

- ☐ รับราชการ ☐ เกษตรกร
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
☐ รับจ้าง ☐ พนักงานบริษัท
☐ ไม่ได้ทำงาน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่กับใคร

- ☐ บิดาและ มารดา ☐ มารดา ☐ บิดา
☐ ญาติ (โปรดระบุ)..... ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. ใครเป็นผู้ให้ใช้จ่ายส่วนตัวแก่ท่าน

- ☐ บิดาและ มารดา ☐ มารดา ☐ บิดา
☐ ญาติ (โปรดระบุ)..... ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. การเข้าชั้นเรียน

- ☐ เข้าเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60 ☐ เข้าเรียนระหว่างร้อยละ 60-80
☐ เข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 80

15. การส่งงาน

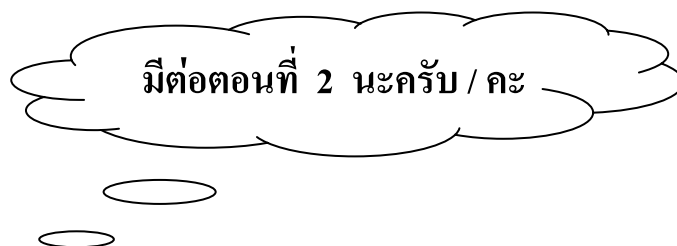
- ☐ ส่งงานครบตามกำหนดทุกครั้ง ☐ ส่งงานตามกำหนดแต่ไม่ครบทุกครั้ง
☐ ส่งงานช้ากว่ากำหนดแต่ส่งครบทุกครั้ง ☐ ส่งงานช้ากว่ากำหนดและส่งไม่ครบ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ

16. การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

- ☐ ทุกกิจกรรม ☐ บางกิจกรรม
☐ ไม่เคยเข้าร่วมเลย

17. กิจกรรมที่ทำเป็นประจำหลังเลิกเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ นั่งคุยกับเพื่อนที่คณะ ☐ เข้าร่วมกิจกรรมของคณะ / มหาวิทยาลัย
☐ เข้าห้องสมุดคนเดียว ☐ เข้าห้องสมุดกับเพื่อน
☐ ไปเดินซื้อของคนเดียว ☐ ไปเดินซื้อของกับเพื่อน
☐ ไปกินข้าวคนเดียว ☐ ไปกินข้าวกับเพื่อน
☐ ไปดูหนังคนเดียว ☐ ไปดูหนังกับเพื่อน
☐ กลับบ้าน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

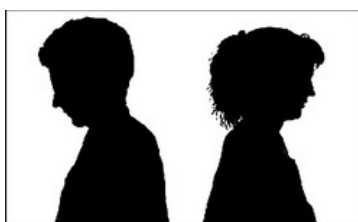
ตอนที่ 2

แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการหย่าร้าง

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า ท่านเห็นด้วยกับข้อความนี้ในระดับใด
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.*	การจดทะเบียนสมรสเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรส					
2.	เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตครอบครัว					
3.	หญิง และชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส					
4.	ปัญหาความขัดแย้งมักพบมากในคู่สมรสที่มีอายุน้อยมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุมาก					
5.*	เมื่อชีวิตสมรสไม่ราบรื่นการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีที่สุด					
6.	เมื่อมีปัญหาครอบครัวคู่สมรสควรอดทนอยู่เพื่อลูก					
7.	การหย่าร้างเป็นการตัดอนาคตลูก					
8.	การหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมไทย					
9.	คู่สมรสไม่ควรหย่าร้างกัน ควรยึดมั่นผัวเดียวเมียเดียว					
10.*	การตัดสินใจหย่าร้างควรเป็นเรื่องของคู่สมรสเท่านั้น					
11.	ก่อนตัดสินใจหย่าร้างควรปรึกษาผู้ที่ไว้วางใจได้เสียก่อน					
12.*	การหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดาใครก็หย่าได้ง่าย					
13.*	เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับมารดา					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14.*	เมื่อคู่สมรสหย่าร้างบุตรควรอยู่กับบิดา					
15.*	การหย่าร้างไม่เป็นการเพิ่มภาระให้ครอบครัวของคู่สมรสแต่ละฝ่าย					
16.	ความล้มเหลวในเรื่องเพศอาจทำให้หย่าร้างกันได้					
17.*	การหย่าร้างเป็นเรื่องของคนในครอบครัวไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม					
18.	เมื่อคู่สมรสตัดสินใจหย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ควรอธิบายเหตุผล และความจำเป็นให้ลูกเข้าใจ					
19.*	การทดลองอยู่ก่อนแต่งของหญิงชายสามารถลดปัญหาการหย่าร้างได้					
20.	การแต่งงานแบบคลุมถุงชนอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้					
21.	สามีภรรยาที่แยกกันอยู่เพราะสภาพงานบังคับ มีแนวโน้มที่เกิดการหย่าร้างกันได้					
22.*	คู่สมรสที่มีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกันมักเกิดปัญหากับเครือญาติได้ง่าย					
23.*	ถ้าคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้ากับพ่อแม่เพื่อน หรือเครือญาติได้ก็สมควรหย่าร้างกัน					
24.	ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้					
25.	คู่สมรสที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีญาติผู้ใหญ่ทำให้ขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา หรือเมื่อคิดหย่าร้าง					

ตอนที่ 3

แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียง 1 คำตอบเท่านั้น

**** หมายเหตุ** การอบรมเลี้ยงดูในที่นี้รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ที่ไม่ใช่บิดา มารดาแต่เป็นผู้ที่อุปการะท่านด้วย

1. การศึกษา

- () บิดามารดาไม่เคยสนใจว่าท่านอ่านหนังสือเตรียมสอบหรือไม่
- () บิดามารดาส่งเสริมให้ท่านเลือกเรียน หรือทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยที่ท่านชอบ
- () ถ้าท่านแจ้งผลการเรียนที่ไม่น่าพึงพอใจ บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่าง รุนแรง

2. สุขภาพ

- () ท่านจะนอนดึกเลยเวลาที่กำหนดไม่ได้เพราะจะถูกบิดา มารดาตำหนิ หรือลงโทษ อย่าง รุนแรง
- () เมื่อท่านไม่สบายจนต้องขาดเรียน บิดามารดาจะดูแลเอาใจใส่ซักถามด้วยความ เป็นห่วงและไม่ตำหนิเพราะเข้าใจสาเหตุของการขาดเรียน
- () ไม่ว่าท่านจะนอนดึกอย่างไร บิดามารดาไม่เคยใส่ใจ หรือเป็นห่วงสุขภาพ

3. การเที่ยว

- () ถ้าท่านไปเที่ยวนอกบ้านโดยไม่ขออนุญาตจะถูกบิดามารดาตำหนิหรือลงโทษทันที โดยไม่ถามเหตุผล
- () ท่านจะไปเที่ยวที่ไหนก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตบิดามารดา
- () ถ้าท่านจะไปเที่ยว บิดามารดาจะถามอย่างละเอียดด้วยความ เป็นห่วง เพื่อตัดสินใจว่าจะอนุญาตให้ไปหรือไม่

4. การคบเพื่อน

- () บิดามารดาให้อิสระแก่ท่านในการคบเพื่อน โดยถามด้วยความ เป็นห่วงบางครั้งว่าเพื่อนที่คบชื่ออะไร
- () ถ้าบิดามารดาห้ามไม่ให้คบเพื่อนคนใด โดยไม่ชี้แจงเหตุผล ท่านต้องทำตามเพราะ หากขัดคำสั่งจะถูกตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง
- () บิดามารดาไม่สนใจว่าท่านจะคบใคร และไม่ใส่ใจห้ามท่านเรื่องการคบเพื่อนที่ไม่ดี

5. การแต่งกาย

- () ท่านแต่งกายอย่างไรก็ได้ บิดามารดาเห็นก็ไม่ว่าหรือตำหนิแม้ว่าชุดนั้นจะไม่เหมาะสม
- () ท่านต้องแต่งกายในลักษณะที่บิดามารดาชอบเท่านั้น ถ้าบิดามารดาไม่ชอบจะตำหนิอย่างรุนแรง และสั่งให้เปลี่ยนชุดใหม่ทันที
- () ท่านมีอิสระในการแต่งกาย แต่ถ้าชุดนั้นไม่เหมาะสม บิดามารดาจะดักเตือน และบอกเหตุผลว่าควรเปลี่ยนชุดใหม่มากกว่าการตำหนิอย่างรุนแรง

6. การใช้จ่ายเงิน

- () เมื่อบิดามารดาให้เงินท่านไว้ใช้แล้ว จะไม่สนใจว่าท่านมีเงินพอใช้ หรือไม่หรือว่าท่านจะนำไปใช้จ่ายอะไร
- () ถ้าท่านใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และท่านขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะถามเหตุผลความต้องการใช้เงิน
- () ถ้าท่านใช้จ่ายเงินที่บิดามารดาให้ไว้หมด และท่านขอเงินเพิ่ม บิดามารดาจะตำหนิท่านทันที โดยไม่ถามเหตุผลความต้องการใช้เงินของท่าน

7. การรักษาเวลา

- () ถ้าท่านกลับถึงบ้านช้าโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะถามเหตุผล ถ้าท่านมีเหตุผลสมควร บิดามารดาจะเข้าใจไม่ตำหนิท่าน
- () ถ้าท่านกลับถึงบ้านช้าโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาไม่สนใจซักถาม และไม่ว่าอะไร
- () ถ้าท่านกลับถึงบ้านช้าโดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรงโดยไม่ให้อีกาสท่านอธิบายเหตุผล

8. การลงโทษ

- () เมื่อท่านทำผิด บิดามารดาจะไม่สนใจและไม่ว่าอะไร
- () เมื่อท่านทำผิด ก่อนลงโทษบิดามารดาจะให้ท่านอธิบายเหตุผลได้
- () เมื่อท่านทำผิด บิดามารดาจะตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรง

9. การแสดงออกในครอบครัว

- () เมื่อมีปัญหาในครอบครัว บิดามารดาจะให้โอกาสท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และมีสิทธิในการเสนอว่าท่านจะอย่างไร
- () เมื่อมีปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับสมาชิกคนใดจะไม่มีการปรึกษาร่วมกัน และบิดา มารดาจะไม่สนใจว่าท่านจะทำอะไร
- () เมื่อท่านมีปัญหาในครอบครัว ท่านจะไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพราะบิดา มารดาท่านั้นเป็นผู้ตัดสินใจว่าท่านต้องทำอะไรและท่านต้องทำตามคำสั่ง

10. การดูแลเอาใจใส่

- () บิดา มารดาไม่ค่อยสนใจดูแลเอาใจใส่ท่าน
- () บิดา มารดาพยายามให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ท่านและพยายามเข้าใจท่านเสมอ
- () บิดามารดาควบคุมท่านให้ท่านทำตามที่บิดามารดาต้องการอย่างเคร่งครัดโดยไม่พยายามเข้าใจความต้องการของท่าน

ตอนที่ 4

แบบสอบถามการปรับตัวทางสังคม

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับชีวิตของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ตรง มาก ที่สุด	ตรง ปาน กลาง	ตรง เล็กน้อย	ไม่ตรง เลย
1	ฉันรู้สึกดีถึงเครียด หรือวิตกกังวลเกี่ยวกับวิชาที่เรียน				
2	ฉันรู้สึกมั่นใจว่าฉันสามารถจัดการกับปัญหาและความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับฉันในมหาวิทยาลัยได้				
3	ฉันติดตามการเรียนให้ทันเสมอ				
4	ฉันรู้สึกอายเพื่อนไม่ยอมให้เพื่อนเห็นบ้านของฉัน				
5	ฉันรู้สึกว่าคุณเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี				
6	ฉันรู้สึกอึดอัดกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย				
7	ฉันเต็มใจที่จะร่วมมือ และช่วยเหลืองานต่างๆ ในการทำงานกลุ่ม				
8	ฉันพบว่าเรียนที่มหาวิทยาลัยนี้ค่อนข้างยาก				

ข้อ	ข้อความ	ตรง มาก ที่สุด	ตรง ปาน กลาง	ตรง เล็กน้อย	ไม่ตรง เลย
9	ฉันคิดว่าฉันตัดสินใจถูกแล้วที่เรียนที่มหาวิทยาลัยนี้				
10	ฉันทำข้อสอบได้ไม่ดีในรายวิชาพื้นฐาน				
11	ฉันทำข้อสอบได้ไม่ดีในรายวิชาเอก (Major)				
12	ฉันมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนในการเรียน				
13	ฉันรู้จักเพื่อนมากมายเมื่อมาเรียนที่นี่				
14	ฉันรู้สึกชอบอยู่คนเดียวมากกว่าคุยกับเพื่อน หรือพี่น้อง				
15	ฉันสื่อสารกับอาจารย์ได้อย่างเป็นกันเองในชั่วโมงเรียน				
16	ฉันรู้สึกมีปมด้อยเรื่อง รูปร่าง หน้าตา ของตนเอง				
17	ฉันมักจะทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆเสมอ				
18	ฉันรู้สึกพึงพอใจกับระดับการเรียนของตนเอง				
19	ฉันรู้ว่าต้องการอะไรจากการมาเรียน				
20	ฉันไม่ได้ขยันเรียนเท่าที่ควร				
21	ฉันพูดคุย และแสดงความรู้สึกต่างๆกับคนในครอบครัวได้				
22	เมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับความคิดของฉัน ฉันไม่รู้สึกโกรธเขาเลย				
23	ฉันแบ่งเวลาสำหรับการเรียนได้ไม่มากนัก				
24	ฉันรู้สึกพึงพอใจกับหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยนี้				
25	ฉันพอใจที่จะทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับอาจารย์ และเพื่อน				
26	ฉันสามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วยความภาคภูมิใจ				
27	เมื่อฉันทำผิดพลาดต่อผู้อื่น ฉันสามารถขอโทษเขาได้โดยปราศจากความคับข้องใจ				
28	ฉันเข้ากับเพื่อนต่างเพศไม่ค่อยได้				
29	ผลการเรียนของฉันไม่ค่อยดีเมื่อเทียบกับความพยายามที่ได้ทำไป				
30	เมื่อฉันรู้ว่าฉันเครียด ฉันมักจะหาวิธีผ่อนคลายความเครียดให้ตนเอง				
31	ฉันรู้สึกลำบากใจที่จะปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามมารยาทการเข้าสังคม เช่น การแต่งกายให้ถูกระเบียบ หรือกาลเทศะ				
32	การเข้ารับพระราชทานปริญญาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย				
33	ฉันมีเพื่อนหรือคนรู้จักบางคนที่สามารถเล่าปัญหาต่างๆให้ฟังได้				

ข้อ	ข้อความ	ตรง มาก ที่สุด	ตรง ปาน กลาง	ตรง เล็กน้อย	ไม่ตรง เลย
34	ฉันตั้งใจเรียนเสมอถึงแม้วิชานั้นจะยากสำหรับฉัน				
35	ฉันภูมิใจที่ได้เกิดมาในครอบครัวของฉัน				
36	ฉันรู้สึกละอายใจที่เรียนอยู่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของฉัน				
37	เมื่อมีปัญหาฉันพยายามที่จะหาสาเหตุ และจัดการแก้ไขเสมอ				
38	ฉันทำความเคารพผู้อาวุโสกว่าที่อยู่ในมหาวิทยาลัยโดยไม่ลำบากร				
39	ฉันสนุกกับการเรียน				
40	ฉันปรึกษาปัญหาของฉันกับคนในครอบครัวได้อย่างไม่ลำบากร				

ขอขอบคุณทุกท่าน

ในการสละเวลาเพื่อ
ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา

วัน เดือน ปี ที่เกิด

25 ตุลาคม พ.ศ. 2524

สถานที่เกิด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-คหกรรมศาสตร์)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์